STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 04511

DI UNSHULD

Paolo Mantegazza

*Permanent preservation of this book was made possible
by the Swerdlow Family Foundation
in honor of
Harry B. Swerdlow*

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

די

אונשולד

פון

פראפעסאר

פּאַאול מאנטעגאַצאַ.

איבערזעצט פון מ. קאטץ.

פערלאג פון

ויל:א פאבלישינג קאמפאניע

ניו-יארק

דיא שעהמעדיגקייט.

שעהמעדיגקייט איז אן ערשיינונג פון דער מענשליכער נשמה, עס איז שווער פיזיאלאגיש צו בעשרייבען דיזע ערשיינונג. וויל זיא איז אזוי אונבעשטימט און אזוי נעבעלהאפט, אבוואהל עס זיינען פאראן אויך גאנץ קראפטפולע פארמען פון שעהמעדיגקייט. א חוץ דעם איז דיא שעהמעדיגקייט פערשיעדען ביי פערשיעדענע פעלקער, און ניט קוקענדיג אויף דעם וואס די שעהמעדיגקייט איז דאך א טהייל פון דער געשלעכט־ליכער ליעבע, ווירקט אבער די שעהמעדיגקייט פארקעהרט; זיא ווירקט ניט צו בריינגען נעהענטער דיא געשלעכטער, נור צו פארפרעמדען זיי, צודערווייטערן זיי איינעם פון אנדערען. זיא געהערט דוכט זיך צו איינע פון די אורזאכען פון ליעבע און פון דעסטוועגען זוכט זיא אונמעגליך צו מאכען דעם צוועק פון דער ליעבע.

איך בין זיך מודה ומתודה, אז איך אליין האב אין פערשיעדענע פעריאדען פון מיין לעבען געביטען דיא מיינונג וועגען דעם געפיהל פון שעהמען זיך. אנפאנגס האב איך געדיינקט, אז דאס איז א געפיהל, וואס ענטשטעהט אין אונז ווען מיר זיינען נאך קינדער און ווען מיר זיינען נאך אין דיא אינגעל־יאהרען, — אויך אזא געפיהל ווי עגאאיזם, אייגען־ליעבע, ליעבע גופא, א. ז. וו.

שפעטער אבער האב איך זיך איבערציינגט, אז מען מוז די שעהמע־דיגקייט גאר בעזונדער לעהרנען און אז דאס איז א זאך, וואס מען לערענט אויס. איך האב אנגעהויבען רעכענען דארום דיזען געפיהל ניט צו די איינגעבארענע געפיהלען, נור צו דיא ערווארבענע געפיהלען אדער

צו די געפיהלען פון א קלענערער שטופע.

דיא שעהמעדיגקייט איז אזא מין געפיהל, וואס איז ניט איינגע־וועבט אין דער ליעבע, נור זי איז אויסערליך, דרויסען פון דער ליעבע, ווי א מין זייטיגע בעגלייטערין פון דער ליעבע. און דער אורשפרונג פון דיזען געפיהל ליגט אויך אין יענע מעכטיגע כוחות, וועלכע זיינען געשאפען געווארען דערצו, אז דורך דעם קאמפף זאָל זיך שטארקער צופלאקערען דער לעבענס־פלאם.

ביי חיות געפינען מיר שוין אויך דונקעלע פארמען פון שעהמעדיג־קייט. פיעלע פון די חיות בעהאלטען זיך, ווען זיי ערפילען זייער תאוה; פיעלע חיות פון ווייבליכען מין אנטלויפען פון דעם מענליכען ליעבהאָבער, לאזען איהם ניט צו צו זיך, אבוואהל זיי אליין באגעהרען איהם. עס ווייזט אויס, אז דאס איז אן אויטאמאטישער אקט, עס טהוט זיך שוין אזוי אליין פון איהר זייט גאָר ניט בארעכענענדיג, גאָר ניט וועלענדיג; און אפשר איז דאס א פאָרם פון מורא פאר ווערען בעפאלען פון איהם.

אָבער דאָס אנטלויפען, דער ווידערשטאנד, דיזע אנהויבען פון דער שעהמעדיגקייט האבען שוין דעם צוועק דעם מאנספארשוין ווי אויך די פרויענצימער אזוי אויפצורעגען, אז די בעפרוכטונג זאל זיין א זיכערער. עס קאָן זיין, אז דאס וואס די חיות בעהאלטען זיך ווען זיי דארפען ער־פיעלען זייער תאוה, האט דאס אפשר אויך די נאטור אין זיי אריינגע־געבען פון זיכערקייט וועגען, אז זיי זאלען אין אזעלכע מאמענטען ניט אנגעגריפען ווערען.

די פסיכאלאָגיע פון חיות איז נאך אבער ניט אזוי ווייט ערפארשט געוואָרען; מען קאָן נור דערווייל זאגען אז אפילו ביי זיי מערקען מיר שוין אויך שוואכע סליאדען פון דעם געפיהל פון שעהמעדיגקייט, מען מוז נאך דערצו צוגעבען א פאקט, אז ביי העכערע טהירען ווייזט זיך דיא שעהמעדיגקייט צו ערשט אין דער ווייבס־פערזאָן, ווייל איהר ראָלע איז צו פערטיידיגען זיך אין דעם קאמפף פון דער ליעבע, און פאר איהר איז די שעהמעדיגקייט נאטירליכער שוין אויס אנאטאמישען גרונד.

און ביי מענשען האט אויך די נאטור צוגעטהיילט דיזעלבע ראלע דעם ווייבליכען געשלעכט— אין דעם קאמפף פון דער ליעבע צו פערטיידיגען זיך און דערפאר איז איהר שוין פון דער נאטור באשערט צו זיין ניט דער ערך שעהמעדיגער אלס דער מאנספערזאָן.

די ערשטע בעוועגונג פון דער ווייבספערזאנס האנד צו פארדעקען יענע טהיילען פון קערפער, וועלבע דער מאנספערזאָן וויל זעהען, האט ארויס געבראכט דעם געפיהל פון שעהמעדיגקייט, וועלכעס בינדט זיך צונויף מיט די ערשטע רייצונגען פון קאקעטעריי. מאן און ווייב האבען געמוזט ביים אנהויבען לעבען צוזאמען אין דער פאמיליע און אין פאלק אויף א גאנץ נאטירליכען אופן ווערען די שעהמעדיגסטע בעשעפעניסען—שוין ניט רייידענדיג וועגען דער ווייטערער ענטוויקלונג פון דעם מענשענס נשמה.

ווארום מען דארף דאך ניט פארגעסען, אז די פרוי איז דאך אונטערוואָרפען צו אונאנגענעהמע פעריאדישע שוואכקייטען, און פון דער אנדער זייט זיינען ביי דעם מאן געוויסע געשלעכטליכע ערשיינונגען, וועלכע וואלטען געוועזען זעהר אויפפאלענד, ווען ער זאל זיין אין ניט פארדעקטען צושטאנד. דערפאר קומט עס, אז אלע פעלקער פון דער ערד בעזיצען א געוויסע פארם פון שעהמעדיגקייט.

עס איז אבער אויך אומעטום נאטירליך אז די פרוי קומט אויס שעהמעדיגער פון דעם מאן; ווארום דעם מאן האט דאך די נאטור צוגעטהיילט אן אנגרייפענדע ראָלע, און פאר זיין אנגרייפענדער אויפגאבע, אם ווייניגסטען אין די לעצטע שטופען פון דער ליעבע, וואלט די שעהמעדיגקייט געוועזען א געפעהרליכע זאך; זיין נאטירליכע אויפגאבע וואלט געווארען דורך דעם אונמעגליך.

ווי פיעלע אנדערע געפיהלען איבערטראגט זיך שוין די נאטירליכע שעהמעדינקייט פון ערוואקסענע אויף קינדער. די ערוואקסענע בעלעהרען דיא קינדער אדער דיא קינדער לעהרנען זיך אָב פון די ערוואקסענע וויא שעהמעדיג צו זיין, ווארום אין דער ווירקליכקייט קאָנען דאך קינדער, ביי

זיי ווערן געשלעכטליך רייף, נים האבען פון דער נאטור די נויטינקייט שעהמעדיג צו זיין.

אבער עס קאן אויך זיין, אז די שעהמעדינקייט ווערט שוין געבארען אין קינד בירושה; דאס הייסט אין איידעלערע נאטורען קאן אויף דעם וועג פון ירושה שוין פון געבארענהייט אן שוין זיין אין קינד דאס געפיהל פון שעהמעדיגקייט. דאס געפיהל איז אין זיי ניט וועלענדיג, עס איז שוין א טהייל פון זייער געבארענעם כאראקטער. און די״ וועלכע האבען ניט די שעהמעדיגקייט פון געבארענהייט אן לעהרנען זי שוין אב פון די ערוואקסענע. פריהער הויבט זי זיך אן אויף דעם געשלעכטליכען געביעט, דערנאך צושפרייט זי זיך ווייטער אויך אין אנדערע לעבענס-בעציהונגען.

די טערקישע מאראל בעפעהלט, אז די טערקישע פרוי זאל האל־טען פערבארגען די אויסערליכע, אויבערשטע זייט פון האנד, מעג אבער האלטען אפען דיא אינוויינינסטע, דאס הייסט דיא אונטערשטע האנד־פלאכקייט. דיא ארמעניער פרויען אין זידליכען אינדיען פארדעקען זיך דאס מויל אפילו דאן, ווען זיי זיינען ביי זיך אין הויז; און ווען זיי געהן ארויס פון הויז וויקלען זיי זיך אין גאנצען איין אין ווייסע לייווענדענע מלבושים. די פערהייראטע פרויען לעבען דארט זעהר פערשפארט און טארען יאהרען לאנג אפילו זייערע קרובים פון מענער־געשלעכט ניט אנ־קוקען; זיי בעהאלטען זייער פנים פאר זייער מאנס עלטערען אפילו.

דיזע צווי ביישפילע, וועלכע זיינען בלויז א טהייל פון טויזענד אנדערע, בעווייזען, אז צו דער אמת׳ער שעהמעדיגקייט קומען שוין צו זייטינע, וועלכע קומען פון געוואהנהייט און געהערען גאר ניט פיזיאלא־גיש צו דעם נאטירליכען געפיהל פון שעהמען זיך.

מיר געפינען אויך אז אין פערשיעדענע לענדער הייגגען אב דיא גרענצען פון שעהמעדיגקייט פון דיא פארשיעדענע מאדעס אין קליידען זיך. דאס איז א זאך, וועלכע האט לחלוטין ניט צו טאהן מיט דער מאראל און האט ניט צו טאהן מיט געשלעכטליכער שעהמעדיגקייט, פון דיא קניע אן ארונטער און פון דעם בוזים אן ארויפצו בייט זיך דאס

געפיהל פון שעהמעדינקייט נאך דער מאדע. וואו עס איז דיא מאדע אדער ווען עס איז דיא מאדע צו טראגען קורצע קליידלעך מיט פער־שפילעטע יאקלעך ביזן האלז, וועט מען זיך שעהמען צו געהן קאלטירט, מיט אן אויסגעבלייזטע ברוסט און א לאנגע קלייד; פארקעהרט, ווען און וואו עס איז אין דער מאדע צו געהן מיט א געבלייזטע ברוסט און א לאנגע קלייד, וועט מען זיך שעהמען צו טראגען א קורצע קלייד. ווען אפילו דיא ברוסט איז פארדעקט. עס ווענדט זיך נאך דער מאדע און נאך דער נאציאנאל-קליידונג.

מען דארף ניט פערמישען דיעזע אנגענומענע זאכען מיט דעם נאטירליכען געפיהל פון שעהמעדינקייט, ווארום דאס איז אלץ איינס ווי צו זאגען, אז שעהמעדינקייט שטאמט פון דער געוואהנהייט צו בעדעקען דאס לייב. דער אמת'ר געפיהל פון שעהמעדינקייט באשטעהט אין דעם שטרעבען, אז עס זאלען פאר דעם פשוטען אויג ניט זיין אפען די ארגא־נען און די געהיימניסען פון דער ליעבע — צו בעהאלטען, פארשטעלען אלע יענע טהיילען פון קערפער, וועלכע האבען דירעקט אדער אונדירעקט א שיכות דערצו.

מיר געפינען אז ביי אלע פעלקער האט זיך עס ענטוויקעלט אויף דעמזעלבען שטייגער. פריהער פארדעקען די געשלעכטליכע טהיילען פון קערפער, דערנאך הויבט זיך שוין אן דאס בוזים, דיא פיס, די ארעמס, און ענדליך דעם גאנצען לייב און אפילו דעם קאפ. אבער דא הערט שוין אויף די שעהמעדינקייט און עס הויבען זיך אן דיא רעכטע פון דער נעזעלשאפט.

די שעהמעדינקייט איז איינע פון די איידעלסטע פארמען פון צור־נעצווינגען ווערן און פון צוריקהאלטונג אין דער ליעבע. זיא איז א מין פי־זישע זעלבסט־רעספעקט און געהערט יעדענפאלס צו די העכערע רעגונ־גען פון דער מענשליכער נשמה.

זי איז א טרייע בעגלייטערין פון דער ליעבע און אין איידעלערע נא־טורען ענטהאלט אין זיך דיעס געפיהל א גאנצען אוצר פון געהיימניסען

און פון אונבעשרייבליך צארטע מאטיווען. זיא ברייננט ארויס בעוועגונ־גען, וועלכע זיינען אזוי ליעבליך; בליקען אין וועלכע עס שפּיגעלט זיך אב א גאנצער גן־עדן; ווערטער און זיפצען, וועלכע זיינע די רייכסטע טהעמאס פאר דעם דיכטערס פעדער.

ביי ווענען עס פעהלט דאס געפיהל שעהמעדיגקייט אדער אין ווען דיזעס געפיהל איז שוואך, יענעם פעהלט א העלפט פון די רייכע אוצרות פון דער ליעבע. מען קאן אזא מענשען צוגלייכען צו איינעם, וואס בעוואונדערט די בלומען פון א בליהענדען גארטען, ניט האבענ־דיג קיין חוש הריח.

די פרויענצימער איז די היטערין און די אויפהאלטערין פון דער שעהמעדיגקייט; זי איז די מייסטערין פון די שעהנסטע פארמען פון דיזען געפיהל; דיא ריינע קריסטאל־בעשיידענע יונגפרוי האט אין זיך אן אונענדליכען, אונבעריהרטען אוצר פון שעהמעדיגקייט. אויף איהר וועג דורך דעם גארטען פון ליעבע פערלירט זיא אפילו דא און דאָרטען א פּערעל פון יענעם אוצר, וואס מעהר דער מאן, איהר לעבענס־בעגלייטער העלפט איהר דאס צו פערלירען. אבער זעהר זעלטען פערלירט זיא עס אין גאנצען.

זעהר זעלטען קאן עס פּאסירען, אז א פרוי, ווען אפילו זיא האט שוין געהאט טויזענד ליעבשאפטען, זאל פערלירען דעם גאנצען אוצר פון שעהמעדיגקייט, מיט וועלכער די נאטור האט זיא בעשאנקען. אפילו אין דעם לעבען פון דער אויסגעלאסענסטער פרוי, אפילו אין דעם זומפּ פון פּראסטיטוציאן, קאנען מיר נאך אויך ערשטוינט ווערן צו געפינען מאנכע דימענטען, וועלכע זיינען ניט צושמאלצען געווארען פון דעם העלישען פייער פון דער נידריגסטער פערדארבערסטער צולאזענקייט און פערקויפטקייט.

ווען א געפיהל האט אזא לעבענס־פעהיגקייט מוז עס ארויסרופען אונזער בעוואונדערונג. און אזוי לאנג ווי ביי דער פרוי בלייבט נאך א שטיקעלע היילינג פּראץ, אויף וועלבען עס וואקסט איין איינציג ארעם

בליהמעל פון דער שעהמעדיגקייט, איז נאך אין איהר ניט אבגעשטארבען אין גאנצען דיא ווייבליכקייט און עס איז נאך מעגליך אן אינערליכער תחית המתים פון איהר נשמה.

האט דרך ארץ פאר יענע בלום, איהר ציניקער, איהר אפלאכער, וואס פערלייקענט דיא ווייבליבע צניעות! האט דרך ארץ, איהר בעלי־תאוות; האט רעספעקט פאר יענעם שטיקעלע הייליגע ערד, אויף וועלכען עס וואקסט דיזע בלום, און צוטרעט זי ניט און צושטעכט זיא ניט מיט אייערע נידריגע און גראבע צולאזענקייט!

דיא שעהמעדיגקייט איז קיין מאל ניט קיין איבעריגע זאך אזוי לאנג ווי זי איז נור אויפריכטיג און קומט פון'ם הארצען פון א בעגאבטער נאטור. דאס איז א געפיהל, וועלכעס רופט ארויס איידעלע טהאטען און ערהאבענעם גענוס. די שעהמעדיגקייט האט בכח צו פעראיידעלען אונוויסענהייט און פראסטקייט. זי בעשיינט מיט א שטראהלען־קראנץ די גראבסטע ווי די ערהאבענסטע ליעבע.

די עסטעטישע קראפט פון דער שעהמעדיגקייט איז אזוי גרויס, אז זי צאמט איין דעם אונפערשעהמטסטען מאן און פערפוצט מיט א שלייער דעם בעסטיאלישען טהייל פון דעם מענשענס לעבען און פאר־שטעלט דיא אבשטויסענדסטע געהיימניסע פון דער טהירישער טהייל פון מענשען.

אהן בגדים און אהן דעקעס קאן דיזע הערליכע צויבערען פער־ציהען דעם נאקעטען לייב מיט אן אונזיכטבארען מאנטעל און בעשיצען איהם געגען יעדער תאוה. זיא איז דיא וועכטער'ן און דיא פריסטערין פון דער ליעבע און היט זי אב אויף טריט און שריט, אז דיא ליעבע זאל ניט בעפלעקט ווערען און זאל ניט פארצעהרט ווערן. זיא לעהרענט דיא ליעבע צו היילטען דעם בליק ארויף, צום הימעל און פעראיי. גלט זיא און פערהייליגט זיא דערמיט.

זיא איז א שפארזאמע ערציהערין פון דער ליעבעס קרעפטען און זיא האלט זיי אויף פריש און יונג. און ווען דער ערשטער קוס כאפט

אפילו אראב די יונגפרויליכע בליהונג פון דער פרויס שטערן, ערוועקט דיא שעהמעדיגקייט דאך נייע יונגפרויליכע בליהונגען אויף דעם וועג, אויף וועלכען צוויי ליעבענדע וואנדלען.

דיא שעהמעדיגקייט איז דער בעסטער בעמישער מיטעל אויפצוהאלטען דיא ליעבע פאר א לאנגע צייט; זיא בעפוצט די ליעבע וויא א שעהנע קלייד; זי בעשיצט זי וויא א גלעזענער שוץ־דאך; זי היילט זיא, וויא א באלזאם — זיא זאל זיך קאנען לאנג אויפהאלטען. דאס ניט־שעהמען זיך האט אויפען געוויסען מעהר ערמארדעטע ליעבעס איידער דיא אונטרייהייט.

ווען דאס געפיהל פון שעהמעדיגקייט וואלט אפילו ניט געווען אזא גרויסע טוגענד, וואלט דאך עס פון דעסטוועגען געווען דיא הויפט אורזאכע פון ניט איבערצוזעטיגען זיך. עס שטעהט פון איין זייט די ברענענדע לוסט און אנטגעגען שטעהט דער בערוישענדסטער בעכער — וויא פיעל גענוס, אבער ווי פיעל געפאהר ! נון, דער בעכער איז איבער פול, ער ברויזט מיט ליידענשאפט, דיא ליפען גליהען און זופען מיט גענוס פון דעם זיסען יין המשומר; אבער דער בעכער געפינט זיך אין דער האנד פון דער שעהמעדיגקייט, וועלכע שטילט אייביג דעם דורשט מיט דער פיינסטער קונציגקייט; אבער דערוועקט אייביג ווידער דורשט, אזוי אז דיא ליפען זיינען שטענדיג האלב געעפענט, טרינקען, בלייבען דורשטיג און דער זיסע וויין האלט זיך אימער אוף אין בעכער.

א וואונדערליכע פארשוועגדונג פון אונגעהייערע רייכטהימער, וואס געפינט אין זיך אליין די קראפט צו בענייען זיך און צו פערפיעלפאכען זיך; א צויבערליך שוישפיעל פון דיא ריזיגסטע קרעפטען, וואס זיינען פערטרויט געווארען אין די הענד פון א קינד, וועלכע פערוואלט זיי און בעהערשט זיי !

אונזערע קינדער, און בעזונדער נאך אונזער מיידלאך, דארפען מיר פריה לעהרנען שעהמעדיגקייט; מיר דארפען זיא אין זיי ערציהען און פערפיינען, אזוי אז דאס זאל זיין א געפיהל פון אויפריכטיגקייט

און ניט א קאקעטישע פאלשקייט. מען קאן נאקעט זיין און דאך זיין שעהמעדיג, און מען קאן זיין אנגעטאהן קליידער אויף קליידער און דאך זיין אויסגעלאסען און אונפערשעהמט.

ביי אונז לערענט מען אבער די מיידלעך אראבצולאזען די אויגען, ווען זיי דערזעהען א זוכענדען, באגעהרענדען בליק און אין דערזעלבער צייט פיהרען מיר זיי אין טהעאטער, וואו דיא באלעט־טענצערינס ער־שיינען ערגער אלס נאקעט פון מיטען קערפער ארונטערצו און דיא צר־שויערינס ערשיינען נאקעט פון מיטען קעפער ארופצו. דער רעזולטאט פון דיזעביידע אונפערשעהמטע העלפטען קומט ארויס א גאנץ נאקעטע און אונפערשעהמט נאקעטע בעשעפענים.

ביי אונז לערענט מען די טעכטער, אז זיי זאלען פערדעקען זייער פוס פון דעם פרעכען בליק פון'ם מאן, און גיבען זיי איבער דער שניי־דערין אז זיא זאל זייערע קערפער־פארמען, וואס זיינען פון דער נאטור געלאסען און בעשיידען, מאכען אינטערעסאנטער. דאס הייסט, מיט איין האנד פארשטעלען מיר זיך און מיט דער אנדער האנד באגעהן מיר די גרעסטע אונפארשעהמטקייט.

אזוי לאנג ווי אזא טיעף איינגעווארצעלטע היפאקריטסטווא וועט זיין דורכגעדרונגען אין אונזער מאדערנע געזעלשאפט, וועט דאס גע־פיהל פון שעהמעדיגקייט קיין מאהל ניט זיין קיין אויפריכטיגעס און וועט האבען זעהר א קנאפען איינפלוס אויף דער פעראיידעלונג און דער פערפיינערונג פון דער ליעבע.

דיא יונגפרויליכע אונשולד.

יונגפרויליך אונשולדיג קאן זיין ניט נור א פרויענצימער, נור אויך א מאנספערזאן. מען קאן זאגען „דער יונגפרויליכער מאן." אבער צווישען דעם יונגפרויליכען מאנספערזאן און דער יונגפרויליכע פרויענצימער איז אזא געוואלטיגער אונטערשיעד — א תהום, וועלכע צושיידט זיי ביידען,

א יונגפרויליכע מאן איז יענער בחור'ל, וועלכער האט נאך ניט פערזוכט דיא געהיימעניסע פון ליעבע, האט נאך איהרע פרוכט ניט גע־נאסען. אבער אויף איהם קאן מען דאך עס ניט דערקענען, אויף איהם זיינען דאך אויסערליך ניטא קיינע סמנים פון דיזער אונשולד. זיין אונ־וויסענהייט פון דיא סודות פון ליעבעס־גענוס איז ניט קענטיג אויף זיין קערפער, אפט אפילו ניט פון זיין הארץ און פון זיין גייסט איז עס צו דערקענען.

די תאוה מיט איהרע טויזענדערליי וועגען, די נאטור מיט איהרע אונצעהליגע מיטלען קאנען דעם מאנספערזאן אונרייגער מאבען אלס א פראסטיטוקע און דאך זאל ער זיך קאנען בעריהמען, אז ער האט זיין בחורשאפט ניט פערלעצט. ער איז יונגפרויליך. ער איז אונשולדיג.

די יונגפרויליכע פרויענצימער אבער איז א וועלט פאר זיך; דיא יונגפרויליכקייט פון דער פרויענצימער איז א טעמפעל, וועלכען אלע פעלקער אויף דער ערד פארעהרען און פארגעטערען. נור מיר וועלען דא ריידען בלויז פון דער יונגפרוי פון דער אייראפּישער ציוויליזאציאן, וויא די נאטור ערציהט זי אין איהר מוטער־שויס און ווי די ציוויליזאציאן פון אונזער צייט בריינגט זי אלס אפפער אויף דיא מזבחות פון געלד, פון תאוה אדער פון ליעבע.

די נאטור, וועלכע האט די יונגפרויליכקייט בעשאפען האט דער־מיט געשאפען אויך איינע פון די דונקעלסטע און ווידעשפרעכענדסטע רעטעניסען. ניט געווג וואס זעכצען לאנגע יאהר דארף עס נעהמען ביז פון דעם קינד זאל ווערן א פרויענצימער; ניט גענוג, וואס ערשט נאך לאנגען און גרויזאמען קאמפף פאלען אלע שראנקען, וועלכע האבען פערצאמט דעם מאן, ער זאל ניט קאנען צוקומען צו דעם טעמפעל פון דער ליעבע; ניט גענוג דיא גרעסטע סטראטעגיע און טאקטיק, וועלכע די פרוי ווענ־דעט אן צו פערטיידיגען זיך און ניט גענוג נאך דער געדיכטער שלייער פון שעהמעדיגקייט, כדי אויפצורעגען אויפן העכסטען אופן דיא אונ־געדולד פון דיא שטורמישע פערלאנגען.

אזוי ווי דאס אלעס וואלט פאר דער נאטור נאך ניט גענוג געווען און וועןביידע ליעבען זיך שוין, ווען איינער דעם צווייטען ענטפערט שוין „יא", ווען די שלעסער פאלען שוין, ווען די שעהמעדינקייט טרעט שוין רויט ווערענדיג אב דעם פלאץ פאר דעם הייסען באגעהר — אפילו דאן געפינט זיך נאך ערשט אויף דעם שוועל פון דעם הייליגען טעמפעל דער מלאך מיט א פייעריגען שווערט, און ווי ער וואלט צושרייען דעם מאן: „דא, פאר דיר איז א יונג פרוי!"

די רויז האב זיך צובליהט מיט איהרע רייכסטע פולבלוטיגע בלעטער; זי האט זיך נאך ניט צועפענט, אבער שעהן און דופטיג וויא א פריהלינגס-מארגען, צניעות'דיג בעהאלט זיא איהר אינווייניגסטען קוויט אין איהרע שיצענדע בליהונגען, און איידער איהר דריקט דערויף א קוס מוזט איהר אבער דער רויז'ס בלוט פערגיסען, ווארום דיא יונג-פרויליכקייט איז דער דארן פון א רויז.

וואס פאר א טיעפע געהיימנים!

אויפן שוועל טרעפען זיך צוויי פערשיעדענע נאטורען, וועלכע זיינען איינער צום צווייטען צוגעצויגען געווארען איבערפילטע מיט דיא הייסעסטע פערלאנגען; זיי טרעפען זיך דא אויפן שוועל נאך אונצעה-ליגע קעמפפען און נאך דעם וויא זיי זיינען איבערגעקומען דיא גרעסטע הינדערניסען. ענדליך האבען זיי זיך געפונען אום צוזאמען צו טרינקען פון דעם בעכער פון לוסט און ליידענשאפט. אבער דא אויפן פלאץ שטעהט נאך דער מלאך פון שמערץ, און ערשט נאך א געפיהל פון וועהטאג דערגרייכען ביידע צו דער געווינשטער הנאה, צום באגעהר-טען הימעלשען פערגעניגען.

וואס פאר א מורא'דיגע געהיימנים!

ארעמעס ווייזען! זי איז פון דער נאטור אליין געשאפען מוטער צו זיין, דיא נעהרערין פון דיא קינדער צו ווערן, דיא היטערין פון דעם פאמיליען-טעמפעל צו ווערן — און אין דיא לאנגע נעכט פון איהרע מיידעליאהרען האט זיא געטרוימט פון דער ליעבע, ווי פון א פרעכטיגע

דופטענדע בלום, ווי פון די זיססטע פרוכט אין'ם גארטען פון לעבען. און ווען דער טרוים פערווירקליכט זיך ענדליך מוז זיא מיט איהרע שמערצען בעצאהלען פאר א העלפט פון דעם גענוס, ווי די נאטור פון די ערשטער ליעבעס־בערוישונג וואלט איהר זאגען: „א, דו חוה'ס טאָכטער, דורך שמערצען זאלסטו ליעבען און מוטער ווערען!"

און אין מיטען פון דעם גליקליכען געפיהל צו בעלאנגען צו איין איינציגען, צו בעזיצען דעם הארצענס־געליעבטען און זיין באזעסען פון איהם, מוז זי די ערשטע זיסע פרוכט, וועלכע זי רייסט אב פון ליידענ־שאפטס־בוים אין דעם גארטען פון ליעבע, מיט איהר אייגען בלוט פארבען.

אבער גראד אויף דיעזען שוועל, אויף וועלכען די צוויי ליעבענדע טרעפען זיך בויט דער מאן זיין טעמפעל, וואו ער פארעהרט און פאר־געטערט די דריי שטארקסטע ליידענשאפטען פון דעם מענשענס הארץ. דא פעראייניגט זיך ליעבע, שטאלץ און דאס געפיהל פון אייגענטהום און פערבינדען זיך אין איין קרעפטיגען באנד כדי צו פארפעסטיגען דעם מענשליכען גליק—א בעפריעדיגונג פאר דער העכסטער תאוה: „מיינע! מיינע צום ערשטען מאהל! מיינע אויף אימער!" און אזוי וויא דיזער אויסגעשריי וואלט ארויס פון דער פערבונדענער, פעראייניגטער ליעבע, שטאלץ און דאס געפיהל פון „מיין"— דער העכסטער אויסגעשריי, דער טריאומף פון בערוישענדען און בעטרונקענדען גענוס!

אומעטום, אין אלע טהיילען פון מענשליכען לעבען איז דא דאס ערשטע, דאס נאך־ניט־בעזעסענע, דאס יונגפרוליכע, און דיזעס ערשטע אונטערשיידעט זיך טיעף פון יענע זאך, וואס איז דאס צווייטע. דיא נאטור האט אנאטאמיש, פיזיש בעשטעטיגט דאס ערשטע אין דער פרוי, וואס מען רופט ערשטע ליעבע. און דער ציוויליזירטער מענש מיט זיין אייפערזוכט, מיט זיין אייגענוציגקייט דאנקט דער נאטור, וועלכע האט געשאפען סמנים פון ריינהייט אין דער פרוי; ער בענשט די נאטור פאר וואס זי בעזיגעלט די טרייהייט מיט אזא צייכען, וועלכען קיין פרוי קאן

ניט איבער טרעטען אונבעשטראפט.

די לאנגאבארדען פלעגען ברייגגען א מתנה, וועלכע זיי פלעגען רופען „מארגענגאבע", א מתנה דער יונגפרויליכקייט, נאך דער חופה-נאכט. די מתנה פלעגט זיין א פערט-חלק פון דעם מאנס פארמעגען. מיר זיינען אפילו שוין ניט קיין לאנגאבארדען, אבער דאך פארשפרעכען מיר אונזערע טעכטער א מתנה, ווען זיי וועלען נור אויסהיטען זיך, אז ביז דעם טאג פון זייער אפיציעלער ליעבע וועלען זיי ניט פארלעצען דעם הייליגען שלייער, וואס פארשליסט דיא טויערען פון דעם טעמפעל, אין וועלכען עס ליגט די צוקונפט פון דעם קומענדען דור.

דיזע מתנה באשטעהט אין דער אכטונג און דער פערעהרונג, וועלכע אלע פיהלען פאר איהר. אזוי לאנג ווי יענער שלייער בלייבט אונבעריהרט ביסט דו א הייליגע, א יונגפרוי, א מלאך, דאס ציעל פאר אלע ווינשונגען און קאנסט טרוימען פון דאס העכסטע און דאס שעהנ-סטע. איינמאהל אבער איז יענער שלייער פארלעצט — מעגסט דוא זיך זיין יונג, מעגסט זיך זיין שעהן, מעגסט זיך זאגאר זיין ריין וויא מיט א טאג פריהער, אבער דוא ביסט שוין בלויז א פרויענצימער וויא פיעלע אנדערע. דער טעמפעל איז פארשוועכט, די פארגעטערונג איז פון איהם גערויבט, די הייליגקייט איז פארשוואונדען.

וואס פאר א קנויל פון געהיימניסע און אונגערעכטיגקייטען!

דער דיכטער האט טויזענדע אופנים ווי די יונגפרויליכע אונשולד צו שילדערען. ער קאן זיא ווי א טעמפעל שילדערן, וועלכער איז פון א מלאך מיט א פייעריגען שווערט בעוואכט; ער קאן זי שילדערן אלס די ערשטע ליידענשאפט געפּאארט מיט דעם ערשטען שמערץ — אלס דעם שיקזאל פון א גאנצען מענשען-געשלעכט, וועלכער ווערט בעשטימט דורך דער ערשטער אומארמונג וואס ברייגגט א ציטער פון הנאה, אלס אן אונענדליכע געהיימענים, וועלכע איז פארשטעלט מיט דער ערשיינונג פון דעם שעהנסטען שוישפיעל פון דער מענשען-וועלט.

אפילו דער מאראל-פריידיגער געפינט א גאנצע מאסע

ערקלעהרונגען פאר דער וואונדערליכער ערשיינונג פון דער ונגפרויס אונשולד, וואס איז פון דער נאטור אליין אזוי געשאפען. פאר איהם איז דיזער שלייער פון אונשולד א וועבטערין פון זיטליכקייט, א שטאלצע דער־מאנונג, אז די ליעבע איז מיט שמערצען פערבונדען; א פייערליכע פארם פון א גאראנטיע פון אונשולד פאר דעם מאן; א קאסטבארער פערזיכע־רונג פאר דער צוקונפטיגער טרייהייט און בעשטענדיגען הויזליכען גליק.

אבער דער דאָקטאָר שאקעלט דעם קאפּ און פאר איהם זיינען ניט בעפריעדיגענד די פאעטישע שילדערונגען פון דעם דיכטער און ניט די ערקלעהרונגען פון דיא רעליגיעזע מאראל־פריידיגער. דער דאקטאר ווייס, אז יעדער גליעד אין מענשענס קערפּער האט זיין פונקציאן, אז יעדע ווירקונג האט איהר אורזאכע, אז אויף יעדער „ווארום?“ מוז זיין א „דארום!“

—}|{—

איך גלויב, אז ווען מיר וואלטען געקאנט גאט אפרעג טאהן, נאך דעם ווי די יונגפרוי עקזיסטירט שוין אזוי לאנג, אויב ער איז צופרידען מיט איהר עקזיסטענץ, וואלט ער געענטפערט אז יא, ער איז צופריעדען. זיא איז דאך אזא מין בריאה, וואס בריינגט מעהר גוטעס אלס שלעכ־טעס, און דיא מענער וועלען אויך ענטפערען, אז זיי זיינען צופריעדען, זי זאל אזוי ווייטער עקזיסטירען.

איך ווייס ניט, אויב אלע פרויען וועלען איינשטימען, אבער איך דיינק, אז די בעסטע פון זיי, די יוגענדליכע, די שעהנסטע, דיוואס זיינען פול מיט פאעזיע וועלען אויך זיין אויף אונזער זייט. דער אפענער בית־המקדש איז ניט אזוי הייליג וויא דער געשלאסענער קדשי־קדשים און א געהיימניס דינט מעהר צו ערוועקען פארעהרונג און פארגעטערונג. און איז דען ניט די ליעבע די גרעסטע געצענ־דינעריי?

א מיידעלשע פרויענצימער, א יונגפרוי מיט איהר אונשולד ציהט

אונז טויזענד מאהל מעהר צו אלעס אן אנדער פרוי. וויא שטארק מוז זי אונז ליעבען אבער ווי הייס מוז זי ווינשען אונזער אומארמונג, ווען זי שטייגט אראב פון דעם פיעדעסטאל פון אידעאליזמוס, אויף וועלכען מיר האבען זי ערהויבען און קומט צו אונז אום צו פערטווישען פאר אונז דעם הימעל מיט דער ערד!

די געהיימניספולקייט פון דאס, וואס איז אונז אונבעקאנט, דער רייץ פון ערשטלינגקייט, דאס בעוואוסטזיין אז מען איז איהר ערשטער לעהרער אין דער קונסט פון ליעבע, דאס מאכט שטארקער דיא אונענד־ליכע ענטציקונג פון דער ערשטער אומארמונג.

אפילו די מורא, די פורכטבארע מורא, פיעלייכט וועלען מיר גע־פינען שוין דעם טעמפעל פארשוועכט, פארגרעסערט נאך אונזער אויפרע־גונג צווישען פערדרוס און תענוג. און אויך זי איז גליקליך דעם אפפער צו בריינגען פאר איהר ליעבע. זי דערפיהלט די העכסטע גענוס, וועלכע פערכאפט איהר ליידענשאפט, איהר גייסט, איהרע נערוון און געדאנ־קען. זי האט שוין פאר איהר אבגאט אבגעגעבען איהר הארץ און יעדע רעגונג פון איהר הארץ, און זי גיט איהם איצט אויך דאס רעכט, דאס אויסשליסליכע רעכט, זי צו בעזיצען און מאכט איהם פאר דעם הערר פון איהר גאנצער עקזיסטענץ.

נאכדעם ווי זי האט מיט איהר געליעבטען געטהיילט אלע איהרע האפענונגען, גיט זי איהם אויך איהר בלוט און פערשטארקט דערמיט דיא ליעבע מיט דער הייליגסטער שבועה, וועלכע איז נור מעגליך זיך פארצושטעלען. נאקעט, שוואך און מאכטלאז גיט זיא זיך איבער איהם דעם שטארקערען, וועלכען זי קאן ניט ווידערשטעהן, דעם אנגערייפען־דען מאן! וויפיעל ליידענשאפט! וויפיעל זעלבסט־פערלייקענונג! וויפיעל תענוג!

ערשט נעכטען א מלאך געוועזען, לאזט זי זיך היינט פון דעם גע־ליעבטען אבצושערען איהרע פליגלען און ווערט אוים מלאך, נור א ווייב, כדי א פריינדין, א לעבענס־בעגלייטערין און א מוטער צו זיין.

ערשט נעכטען געווען א פּריסטערין פון א טעמפּעל — פארברענט זיא היינט אויף דעם מזבח פון דער ליעבע דאס פרומע קלייד פון דער וועסטאלין און רופט אויס פון פרייד און שמערץ: „איך בין דיינע, אין גאנצען דיינע, וואס נאך קאן איך פאר דיר אפּפערען? זאג מיר און איך גיב דאס דיר אוועק; מיינע פליגלען האב איך געלאזט אבשניידען כדי פון דיין גייסט געטראגען צו ווערן הויך; איך האב מיין טעמפּעל פארברענט כדי צו לעבען בלויז אין דעם הייליגטהום פון דיין הארצען; מיינע חכומות האב איך פארגעסען כדי נור מיט דיר צו פיהלען. פער־ראטה מיך ניט, פיהל אונענדליכע ליעבע צו מיר, אונענדליכען מיט־געפיהל!"

און נאך אלעס דעם זיינען נאך דא מענער, וועלכע וואגען אנצונעה־מען דאס אפּפער פון א יונגפרוי, ניט זייענדיג אליין בערעכטיגט צו רופען זיך דער פּריסטער פון דער ליעבע; עס זיינען פאראן מענער, וועלכע שעכ־טען דאס הייליגע אפּפער־לעמעלע מיט א אונריינעם מעסער; פאראן אזעלכע, וואס קוקען דערויף ווי אויף א ריין בירורגישער אפּעראציאָן; זיי זיינען ניט פערכאפּט פון בליציגען פלאם פון דער ליעבע, זאנדערן פאר זיי איז עס קאלט בלוטיגע מעכאניק. יא, עס זיינען פאראן מענ..ר, וועלכע ענטהרען די יונגפרוי, ניט פערבינדענדיג זיך דורך דעם מיט איהר אויף וויטער אלס מאן און פרוי, ניט מאכענדיג זי פאר זיין ווייב; עס זיינען פאראן מענער, וועלכע פערגיפטען דעם מלאך מיט דעם סם פון א שלאנג.

וואס פאר א הונדערטפאך געמיינע, עלענדע בעשעפּעניסען אזעלכע מענער זיינען! זאל דאס בעליידיגטע און ענטעהרטע פרויען־צימער זיך מיט זיי רעכענען, זאל זיך געגען זיי נוקם זיין דורך א גלייכער אונענדליכער בעליידיגונג; זאל דיא ערנידעריגסטע מענשליכע ווירדע זיך ערהויבען געגען אזעלכע און פערדאמען זיי, פאראכטען זיי וויא זיי פער־דינען דאס! א, עס וואלט זיך ווינשען, אז דיא גאנצע מענשהייט זאל משפּט'ן אזעלכע אונמענשליכע מענער און שפּייען זיי אין פּנים, ווארום

דאָס זיינען ברואים וואס רויבען פון הימעל דעם מלאך און פון דעם מענשען די יונגפרוי. אזעלבע דארפען ערקלעהרט ווערן אלס די נידריג־סטע, אלס די שענדליכסטע ברואים צווישען מענשען!

דער אנאטאמישער פאקט, וואס די יונגפרוילּיכקייט איז שוין אזוי פון דער נאטור, ברייננט אבער אויך ארויס א גרויסע צרה, וואס דיא גאנצע וועלט בעגרייפט עס; עס איז דארום ניטא קיין איין מאן; וויא אונוויסענד ער זאל ניט זיין, וועלכער זאל ניט מיינען, אז ער קאן לייזען דורך דיזען סימן דיא פראגע וועגען עהרליכקייט און ניט עהרליכקייט פון׳ם מיידעל. יעדער אונוויסענדער מאן מיינט, אז מען קאן פשוט אויסגעפינען מיט די אויגען און מיט די הענד אויב זי איז געוועזן עהרליך.

און וויפיעל דיא פילאזאפען און מאראליסטען זאלען ניט ריידען, אז דער עיקר איז די ריינקייט פון הארץ און נשמה און אז די אונשולדיג־קייט איז ניט צו דערקענען דוקא פון דיזע פיזישע סמנים — פאר דעם המון, פאר דעם פראסטען מענשען בלייבט אבער איין צייכען. אנדערש וויל ער ניט פארשטעהן. פאר איהם צו טהיילען זיך אלע פרויענצימער אויף מיידלעך—יונגפרוילּיכע, און אויף ווייבלעך—ענטעהרטע. וואס וויים ער פון פיזיק מיט דער לעהרע פון ווידערשטאנדס־פעהיגקייט פון עלאס־טישקייט? וואס וויים ער פון געאמעטריע מיט דיאמעטערס, וואס לייזען א פראבלעם איבער וועלבע אזוי פיעל דיינקענדע קעפ האבען געשוויצט!

אין דיזער פראגע זיינען אונוויסענד אפילו א גרויסער טהייל פון די געבילדעטע מאנסלייט; וויפיעל פון זיי לאזען זיך פערנארען און בעד־זיעגען בלויז פון דעם ברוטאלען פאקט נאך וועלבען זיי אורטיילען. און וויפיעל פערגיפטען זיך דעם לעבען דורך דעם גדאנק, אז די פרוי, מיט וועלבער זיי האבען פערבונדען זייער לעבען, האט איהר בלוט פערגאסען ניט אויף דעם אלטאר פון זייער ערשטער ליעבע.

די וויסענשאפט לעהרט אונז מיט בעשטימטקייט, אז אנאטאמיש גענומען האט דיא יונגפרוילּיכקייט פיעל פערשידענע פארמען; עס קאן פאסירען, אז יענע צייכענס זאלען פעהלען ביי א פרויענצימער, וועלבע

האט קיין מאהל אויף זיך ניט געפיהלט אפילו דעם אטהעם פון א מאנס־פערזאן; איך אליין האב אין מיין ערפאהרונג אלס דאָקטאָר געזעהן א פאל פון א גאַנץ יונג מיידעל, וועלכער עס האט געפעהלט יענע וויב־טיגער זיגעל, מיט וועלכער די נאטור היילינגט דיא יונגפרוי; און ווען איך האב געזעהן די ארעמינקע נעביך, האב איך געזיפצט טראכטענ־דיג ווי טרויעריג וועט איהר שיקזאל זיין ווען זי זאל אריינפאלען אין האנד פון אן אונוויסענדען מענשען, וועלכער וועט דערפון אורטהיילען איבער איהר עהרליכקייט און אונעהרליכקייט. אומזיסט וועט זיין פאר איהר, וואס זי וועט זיין ריינער פון א מלאך — דער גראבער יונג וועט איהר ניט גלויבען.

אבער אפילו דאָרט, וואו פון דער געבאָרענהייט אליין פעהלט עס איהר ניט, קאן אויך אמאל א שטוים בלויז, אמאל א פאל, אמאל א צו העפטיגע שטיפעריי גאנץ אונשולדיג, אדער אן אנדער וועלכע עס איז גאנץ אונשולדיגע אורזאכע קאן צורייסען דאס ווענטעל, וואס דינט פאר פיעלע אלס דער איינציגער און זיכערער צייכען פון אונשולד, עהר־ליכקייט און ריינקייט.

און ניט דאָס אליין. אין דער פריהסטער קינדהייט, ווען אין גאנצען אונבעקאנט, קאן אמאל א פרעכע שטיפעריי פון א פריה צייטיג געוואָרענעם איינגעל אדער דער פארברעכערישער באַגעהר פון אן אלטען בעל־עבירה בעשעדיגען דאס היילינגטהום און פארלעצען די יונגפרויליכ־קייט, ווען זיא איז דאביי אבסאלוט ריין, אונשולדיג און ווייס ניט פון וואס צו זאגען. איהר הארץ איז געבליבען ווי א ריין שפיגעל, אויף וועל־כען עס איז ניט געוועזן אפילו דער מינדעסטער הויך פון אן אטהעם.

און ווען דיזעלביגע ווערט עלטער, ערוואקסען און דערוויסט זיך אלס יונג־מיידעל פון דיא געהיימניסע פון דער ליעבע, קאן זי מיט פולען רעכט פיהלען זיך ריין און שטאָלץ און האלטען הויך איהר קאָפּ, ניט האבענדיג גאר קיין אהנונג אז איהר פעהלט דער פיזישער בעוויז פון איהר ריינקייט און אונשולדיגקייט.

וויפיעל פאמיליענ־אונגליקען עס קומען אבער ארויס פון אזעלכע פעלע ! וויפיעל חופה־נעכט זייגען געווארען נעכט פון טרויער און יסורים ! וויפיעל היילינע פערבינדונגען זיינען צוריסען געווארען דורך איין פער־דאכט , דורך א פערלוימדונג—פערבינדונגען, וועלכע דארפען זיין און וואלטען געווען דער קוואל פון ריינסטען גליק און פרייד ! וויפיעל יונגע לעבענס זיינען גרויזאם פערניפטעט געווארען איבער דער ברוטאלער עלאסטיציטעט פון א הייטעל, וועלכע קאן לייכטער צושטערט ווערן איידער א קליין וואלקענדעל פון דעם ערשטען ווארעמען זונענ־שטראהל !

און איהר אלע וועלכע אורטיילט אזוי לייכט וועגען דער עהרע פון דער פרויענצימער ; איהר אלע, וועלכע רעדט מיט אזא געוויסהייט און אזוי שטריינג וועגען דער ריינקייט פון הערצער און וועגען מיידעלשע עהרליכקייט — האט איהר גאר קיין מאהל ניט א טראכט געטאהן וועגען יענע אונצעהליגע געפאהרען, דורך וועלכע עס קומט אויס דעם וואקסענדען מיידעל דורך צוקעמפפען !

זי איז שעהן, זי ווערט באנעהרט פון דער גאנצער וועלט און זיא מוז, בעפאר זיא ווערט פערהייראט, קעמפפען געגען איהר אייגענער אונוויסענהייט און געגען דעם באגעהר פון אנדערע, געגען איבעראשונג פון איהר אייגענער ליידענשאפט און געגען די קונציגע מיטלען פון פער־פיהרונג, וואס ווערען אנגעווענדעט געגען איהר.

בלויז איין אונפארזיכטיגקייט, איין מאמענט פון שוואכקייט, איין אויגענבליק פון רייצבארער נייגעריגקייט, קאן שוין זיין א הויך, אבוואהל נאך ניט קיין פלעק, אויף דער ריינקייט און עהרליכקייט פון א מיידעל, וואס האט זיך געקאנט זיין ביז דיזען מאמענט ריין ווי קריסטאל. ניין— די יונגפרויליכקייט איז א וויכטיגע זאך ; זי איז דער שטראהלענדער דימענט אין דער קרוין פון מיידעלשער עהרליכקייט. אבער דאס איז נאך ניט אלעס. דאס איז נאך ניט דיא גאנצע פרויענצימער און ניט די גאנצע עהרליכקייט.

פארקעהרט. וויפיל בעל־עבירה'ניצעס זיינען פאראן, וואס זיינען

צולאַזען, ווי ווייט צולאַזענקייט קאן נור געהן, און פארשטעהען אבער די קונץ ווי נאך אלעמען אויפצוהאלטען יענעם פיזישען בעוויז פון עהר־ליכקייט און זיי דינען דערנאָך אלס מוסטער פון אונשולד, ווען זיי בריינגען די צייכענס פון אונבעריהרטקייט אויף דעם אלטאר פון אפיצ־יעלער ליעבע, נאך דעם וויא זיי האבען זיך שוין גענוג אנגעזינדיגט.

וואס פאר א טהייערער, ריינע מציאה! א פליייש־הייטעל גאנץ געבליבען אויף דעם לייב פון א פראסטיטואירטער באשעפעניס! א בלומרשטע בלום אין בלאטע אויסגעוואקסען. און דיא מענער האבען הנאה פון אזא בלום מיט הייליגער ענטציקונג, נאך דעם ווי זיי האבען פיעלייכט בעליידיגט און אוועקגעשטויסען א ריין, אונשולדיג מיידעל, ווענען עס האט געפעהלט דער פיזישער זיעגעל — עפּעס ווי א געלד־בריעף, וועלכען דער פאסט־בעאמטער נעהמט ניט אן, ווייל די מארקע איז ניט גוט צוגעקלעפּט.

וויפיעל מאהל איך האב געהאט פערדרוס, ווען איך האב זיך דערמאנט, אז די מעהרסטע מוטערס מוסר'ן שטריינג זייערע טעכטער מיט איין געבאט: היט אב אייער פיזישע יונגפרוילליכקייט! וויפיעל מאל איך בין אויפגעבראכט געווארען אויף דער מאדערנער מאראל, וועלכע פאדערט פון דער פרוי: פריהער פון אלעס נור קיין סקאַנדאל ניט! דאס איז אלזא די מאראל פון דעם פארטגעשריטענעם יאהרהונדערט: „היט נור אב דעם זיעגעל, ווייטער מאכט ניט אויס וואס מיט דיר איז ניט פארגעקומען!“

דיזע איבערטריבענע, ברוטאלע, בעסטיאלישע בעדייטונג, וואס דיא מאדערנע געזעלשאפט לייגט אויף דעם פשוט פיזישען צייכען פון מיידעלשאפט האט געפיהרט צו דער עקעלהאפטער קונסט, קינסטליך צו פאבריצירען די צייכענס פון אונשולד — און דיא דומע מענער זיינען ענטציקט פאר פרייד, וואס זיי האבען געטראפען אויסצוקלייבען אן אונ־שולדיגע, אן אונבעריהרטע. די פראסטיטוציאן פון אזא צייט ווי אונזע־רע האט ניט געקאנט אויסטראכטען קיין ציניזשערע חוזק־מאכעריי פון

אזא איינגערעדטען בעוויז פון עהרליכקייט.

איהר האט פון דער עהרליכקייט און אונשולדינקייט פון דער פרוי געמאכט א בעמישע, א פיזישע אידעע — נו האט דיא וואקסענדע ציוויליזאציאן געפונען א מיטעל ווי אייך דעריין צו בעדינען, אז אייך זאל געפעלען זיין: זי פאבריצירט אויך פיזישע יונגפרוישאפט פון דאס בלוט פון א חיה, אדער פון א בעמישען זאלץ און נאך מיט א ביסעל קונצען דערביי און איהר זייט צופריעדען.

דיא יונגפרוויליכקייט עקזיסטירט, זיא לעבט אין דער פיזישער נאטור פון דער פרויענצימער, זי לעבט אין דער הייליגקייט פון דער עפענטליכער מאראל; אבער זי בעשטעהט ניט דעריין, וואס א וועלכע עס איז פלייש־הייטעל איז געבליבען גאנץ. זי בעשטעהט אין דעם מאַ־ראלישען פאקט, וואס דאס הארץ איז ריין, וואס דער כאראקטער איז זויבער און אונשולדיג. זי בעשטעהט דעריין, וואס די פרויענצימער האט זיך געמענט געליעבט זיין פון פיעלע און פון זיי באגעהרט זיין, זי האט אבער קיינעם ניט געהרט האט צו קיינעם ניט בעלאנגט, ניט פיזיש און ניט גייסטיג, ניט מיט איהר קערפער און ניט מיט איהר נשמה, ניט מיט איהר ליידענשאפט און ניט מיט איהר הארץ.

די יונגפרוויליכע פרויענצימער פיהלט, אז זי איז ריין, אונשולדיג, אז זי האט געזיפצט און האט באגעהרט, האט אבער איהר הארץ קיין מאן נאך ניט געשיינקט; זיא האט מיט קיין זאך ניט. געזינדיגט, מיט קיין געדאנק פון איהר זינען, מיט קיין פאדעם פון איהר הארצען, מיט קיין איינציג זאך פון איהר חן; זיא איז ריין ווי א קוואל, וועלכע פליסט ארויס פון די פעלזען און וועלכען קיין פוס פון א מענשען האט קיין מאהל ניט שמוציג געמאכט; זי איז אונבעפלעקט ווי דער צארט־ווייסער שנעע אויף דיא אלפען־בערג, וועלכען קיין פליגעלע אפילו האט נאך ניט אנגעריהרט.

דיא יונגפרוויליכע פרויענצימער איז בלויז צוויי מאהל געזעהן גע־ווארען נאקעט: און דעם טאג וואס זי איז געבוירען געווארען האט איהר

די מוטער געזעהן, און אין דעם טאָג, ווען זי האט זיך ערשט דערפיהלט אלס פרויענצימער, האט זי זיך אליין דערזעהן און איז רויט געווארען און האט זיך געשעהמט און האט געוויינט און האט געפרעגט די נאַטור וועגען דער אורזאכע פון דער טרויעריגער געהיימניס. א נאַקעטע זעהט זי בלויז נאָך איין מאן, אבער ערשט נאך דעם ווי זיא האט איהם איהר הארץ געשענקט; אויך דאן ווערט זי רויט, און נאָך רויטער ווי ווען עס איז אין איהר לעבען. און די פיזישע און מאָראלישע יונגפרוי פאלט הילפלאָז פאר די פיס פון דער ליעבע און ווערט א פרוי און א מוטער.

און איהר — איהר מוטערס, וועלכע זייט אליין א מאל מיידלעך, יונגפרויען געוועזן; איהר, וועלכע רעדט פון דעם ווערטה פון יונגפרוילינכע ריינקייט, גיט אייערע טעכטער א לעקציאָן ניט בלויז אין דער אנאטאמיע און פיזיאלאגיע פון זייער קערפער, אין וואס זיי נויטיגען זיך אפשר גאָרניט, גיט זיי א לעקציאָן אין דער מאראל. זאָגט זיי, אז דעם געליעבטען מאן דארף מען זיך אבגעבען אין גאַנצען און אז דעם אונגעליעבטען מאַן טאָר מען קיין זאַך ניט ערלויבען. זאָגט זיי, אז מען קאָן פיזיש זיין א יונגפרוי און דאך מאראליש זיין פערדארבען, זיין א פראסטיטואירטע.

זאָגט זיי, אז פאר דער ערשטער ליעבע דארף מען אלע אוצרות שפארען און ניט בלויז אויפהאלטען איין שטיקעל ציערונג, דיא יונגפרויליכקייט; זאָגט זיי, אז די גליקליכע צוקונפט פון זייער ליעבע הענגט אב דערפון, אויב זיי האבען אלע רייכטימער, וועלכע דיא יונגפרויליכקייט פערמאָגט, אבגעהיט אונבעריהרט. זאגט זיי, אז דיא נאטור פערלאַנגט אין איהר געהיימניספולען ווילען, אז דיא פרוי זאל די הנאה פון דער ערשטער ליעבע אונטער גרויסע שמערצען געניסען און דארום וועט עס איהר מארטירערשאפט פערלייכטען, ווען מיר וועלען זיא פערהערליכען, שעצען, און דאס וועט פיהרען צו איהר גליקליכען פערהייראטען לעבען.

מיר מוזען די פיזישע יונגפרוי מאראליש פאַרשעהנערען און ערהויבען זי צו אן אידעאליסטישע שטופע, אז זיא זאל אונז ערשיינען ויא דאס היילינגע בילד פון א מלאך, מיט א רעגענבויגען בעקראנצט, וואו

לעבען דיא טהרערען פון דעם ערשטען שמערץ זאל דיא זונן פון ליעבע אויפגעלאנצען אלס א צייכען פון פריעדען נאך א שטורעמדיגען קאמפף.

די ערבערונג און די געשלעכטליכע תאוה.

פונקט ווי דער מענש קאן פון איין זייט ערהויבען זיין ליעבע ביז אין די העכסטע ספערען פון אידעאל, אזוי קאן ער זיך פון דער אנדער זייט בעריהמען, אז איהם איז פון דער נאטור געגעבען געווארען דער רייכסטער בעכער פיים געניס פון ליידענשאפט. יא, ער קאן זיך ריהמען אז ער איז דער ערהאבענסטער ליעבענדער אויף דער ערד, און ער קאן זיך אויך ריהמען, אז ער איז דיא איינציגער באשעפענעס, וועלכע קאן שטארבען פון פייעריגער ליידענשאפט און רוישענדער תאוה.

וואס פאר א געוואלטיגע ערשיינונג עס איז דיא ליעבעס־אומאר־מונג פון א מאן און א פרוי! אזוי געוואלטיג, אז דער מאהלער מוז זיין פינזעל אוועקלייגען, ניט זייענדיג אין שטאנד צו מאהלען דעם שטורעם פון די געפיהלען; דער פיזיאלאג פערבלאנזשעט אין זיינע וויסענשאפט־ליכע צוגליעדערונגען און דער פילאסאף ווערט צומישט בעטראכטענ־דיג די גראנדיעזע ווילדקייט און די ערהאבענקייט פון יענעם אקט, ביי וועלכען יעדער מענשליכע קראפט בריינגט זיך צום אפפער, כדי א מענש זאל בעשאפען ווערן.

דער אפען אויסגעשפראכענער אדער שטיל פערשוויגענער צוועק פון יעדער ליעבע, דער טרוים פון יעדער יונגפרוי און די בעפריעדיגונ־פון יעדער באגעהר, די יסורים און דער תענוג פון יעדער מאן— איז די ליידענשאפט, די תאוה, דער גרעסטער זינליכער גענוס. אבער די תאוה איז אויך דער טיעפער אברונד, אין וועלכען די געמיינשאפטליכע ליעבע פאלט ביי יעדען טריט און וועלכער פערשלינגט אויך גאנץ גרויסע מענשען.

תאוה! א שרעקליך ווארט, וועלכעס דערמאהנט אויף דיא פייערינסטע סצענען פון לעבען און אויף דעם גרעסטען כאאָס, וואס קומט פאר אומעטום, וואו נור א נייער ארגאניזם ענטשטעהט אדער פארגעהט. א כאאָס, אין וועלכען גוטעס און שלעכטעס קומט זיך צונויף צו פערמישענס— א כאאָס, אין וועלכען מלאך און חיה נעהמען זיך ארום און געהן איבער איינע אין די אנדערע,— א כאאָס, אין וועלכען די מענשליכע אינדיווידואליטעט פערשווינדט אין גאנצען אויף אן אויגענבליק און אנשטאט דעם ווערט א פאנטאסטישע באשעפענעס האלב מאן האלב ווייב, האלב גאָט האלב דעמאן, — א כאאָס, פון וועלכען א מענש ווערט בעשאפען, אקוראט ווי פון יענעם ערשטען תהו־ובוהו, פון וועלכען דאס מעכטיגע ווערט "יהי אור" האט ליכט ארויסגעבראכט.

עפענט דעם בוך פון פאקטען און לעזט דארט, ווי די שעהנהייט פון סאן־לור, אין סארדיניען האט מיט איהר צו פייעריגער ליעבע גע־טוט דעם יונגען קעניג מארטין דעם צווייטען; ווי די וואונדער־שעהנע קייזערין טהעאדארא האט זיך בעקלאָגט אויף דער קארגקייט פון דער נאטור, נאכדעם וויא זי האט שוין אויסגעשעפט דעם גענוס פון אלע תאוות און זי האט באגעהרט א נייעם אלטאר, אויף וועלכען צו בריינגען קרבנות פאר דעם גאָט פון ליעבע. זי האט שוין אלעמען בעלאנגט, ווען איהר איז נאָך געלונגען צו פערליעבען אין זיך דעם קייזער יוסטיניאן, וועלכער האט זיא געמאכט פאר זיין פרוי און האט זיא גערעכענט אלס א מתנה פון גאט. לעזט ווי דוד המלך איז שוין אלס גרייז-אלטער מאן דערוואַרעמט געווארען פון אבישג השונמית.

ווען איהר לעזט דיזע געשיכטעס זעהט איהר די גרענצען צווישען וועלכע עס באוועגט זיך די מענשליכע ליידענשאפט, אלס די קיין מאהל ניט זאט ווערענדע שאפערען פון אזוי פיעל לוסט און אזוי פיעל לייד. און דאך איז פאר דער וויסענשאפט דיא געשלעכטליכע ליידענשאפט ניט מעהר ווי די מעכטיגע בעמישע פערוואנדשאפט, אנגעפיעלט פון

דעם פאלקאָמענסטען לעבעדיגען געהירען.

אין דעם ווערקשאפט פון א מאן און א פרוי, זיינען פארגעברייט דיא לעבענס־זאמען, וועלכע זוכען אויף איינע די אנדערע און ציִהען אן איינע דיא אנדערע מיט מאכט; ווען דיא ליעבע דערגרייכט זיי, גאנצע מיליאָנען, איינע צו די אנדערע, בעריהרען זיי זיך און פערבינדען זיך און ערציהען א מענשען.

וואָס פאר א באטרעף האָבען די אלע מלאכים, שרפים, כרובים און די אלע הימעלשע חילות פון גן־עדן געגען דיזע אונצעהליגע מאסען פון לעבעדיגע ברואים, וועלכע זוכען זיך תמיד אויף דאס ניי צו אומאר־מען און צו געניסען איינע פון די אנדערע?

אויב עס איז אמת, אז אין יעדער זעקונדע פאלט אראָב א בלאט פון דער מענשהייטס לעבענס־בוים און פערזינקט, איז עס אויך אבער אמת, אז אין דערזעלביגער זעקונדע פארשמעלצען זיך צוזאמען מינדעס־טעם צעהען עקזיסטענצען אום ווידער אויפצופלאמען דעם פאקעל פון לעבען.

אין דעם ארעמען הייזעל פון דעם ווילדען און אין דעם פערגילדע־טען זאל פון דעם פירסט; אויף דעם ווייכען העי־געלעגער און אויף דעם אייזיגען שנעע־פעלד, אין דעם שנעלען דאמפף־צוג אדער אויף דעם קאמעלען קאראוואן אין מדבר, צווישען די פייכטע וואנד פון גע־פענגעניס אדער אין דער טיעפעניס פון דער ערד, וואהין קיין זונענ־שטראהל דרינגט קיין מאהל ניט דורך; אין געדיכטען וואלד אדער אויף דעם זאמד פון ים — וואו נור עס געפינען זיך אן ע ר און א ז י א און קאנען איינער דיא אנדערע בעזיצען, דארט רינגעלט זיי ארום דיא תאוה מיט איהרע קראנצען און רופט זיי צו: „זייט פאר אן אויגענבליק געטער!“

ניטאָ קיין ליעבע אהן געשלעכטליכע ליידענשאפט, אָבער די גע־שלעכטליכע ליידענשאפט אליין איז נאָך ניט די ליעבע. פונקט אזוי ווי דאָס לעבערליכע וואָס מען רופט „פלאטאנישע ליעבע“ איז קיין ליעבע

ניט. די תאוה אליין ווי די פּלאַטאַנישע ליעבע זיינען קראנקהייטען און זיי זיינען בלויז מעגליך, ווי מעגליך עס זיינען די פיזיש קראנקע, ווי למשל טויב־שטומע, הינקעדיגע, קריפּעלס, אדער ווי עס זיינען מעגליך ריעזען און קאַרליקעס. דאַס זיינען אבער אלץ ניט קיין נאַרמאַלע ערשיינונגען.

עס איז ניטאָ קיין זיגג, וואו מען זאָל ניט בעזיצען דעם בעזינגטען געגענשטאַנד, עס איז ניטאָ קיין ליעבע, וואו עס זאָל דערביי ניט זיין קיין ליידענשאַפט. שניידט אראָב פון דעם בוים זיין בליהונג, פון דיא בליהונגען זייער פרוכט און איהר וועט דאַן האָבען א שטיקעל בילד פון יענער ליעבע אהן טעם און אהן ריח, וועלכע האַלט זיך אָב אויף דעם שוועל פון טעמפּעל — איז פּוסט און נאַקעט אהן מעשים טובים און אהן צולאַזענקייט.

אפטמאל דאַרף דיא פּפליכט שטאַרקער זיין פון דער ליעבע; עס טרעפט אפט אז געזעץ און עהרע פערבאָטען די ליעבע, און די ליעבע מוז זיך דאַן אונטערוואַרפען דעם מאַכט־געבאָט. אבער בעסער צו זיין העלדען פון פפליכט אלס צו זיין רויבער. ווען איהר ליעבט זיך באמת איינע דיא אנדערע, ווען איהר קאָנט ליעבען, דאַן ליעבט זיך אין נאָמען פון דער נאַטור, אין נאָמען פון געהייליגטען רעכט. וויפיעל ליעבענדע האָב איך געקענט, וועלכע האָבען לאַנג געפלאַפּעלט סענטימענטאַל פון פלאַט־אנישער ליעבע און נאָך די ביטערע טהרערען און נאָך די זיסע שבועות האָבען זיי זיך איבערגעגעבען דער פערדאַרבענסטער צולאַזענקייט.

וויפיעל ליעבענדע האָבען געוועלט אויסמיידען דיא ליידענשאַפט־ליכע בעפריעדיגונג אלס א זינד און זיי זיינען אריינגעפאַלען אין פער־דאַרבענהייט און פערברעכען; זיי האָבען געוועלט די שולד אויסמיידען און האָבען געענדיגט מיט פּראָסטיטוציאָן! איינס פון דיביידע: ענטוועד־דער אלעס אדער גאָרנישט — אזוי איז דער באַפעהל פון דער ליעבע. זייט פאַר אייער טהייערסטען אלעס און פאַדערט, אז מען זאָל צו אייך אויך זיין אלעס; טהיילט ניט דאָס, וואָס לאָזט זיך ניט טהיילען. פרופט ניט צווינגען דאָס, וואָס איז אלעמעכטיג; אונטערדריקט ניט דאָס וואָס

לאָזט זיך ניט בעזיגען. מיט דער ליעבע שפּאַסט מען ניט, מען אונטער־האנדעלט ניט, מען מאַכט מיט איהר ניט קיין משא־מתן.

ליידענשאַפט אהן ליעבע איז שטענדיג אונמאַראַליש, ווי ריין און ווי איינפאַך זי זאָל ניט זיין; זי איז אונמאַראַליש אפילו דאָרט, וואו מען מיינט אז דאס איז בלויז פון געזונדהייט וועגען. מ י ט דער ליעבע איז אויך די תאוה זיטליך און די אויסגעדרשנטע פרישות פון גלחים איז פער־דאָרבענער אלס די פייערינגסטע אומאַרמונג פון צוויי, וואס ליעבען זיך.

די געשלעכטליכע ליידענשאַפט איז אונבעגרענצט ווי דאס ליכט און אונערשעפּליך ווי די זונן; זי בעוועגט זיך צווישען צוויי אונענדליכ־קייטען, צווישען דעם באַגעהר און דער אבשוואַכונג; איהרע גרענצען בלייבען פערבאָרגען פאַר דער מענשליכער פאַמיליע — האָט זיא דאָך געלעבט מיליאָנען פון יאהרהונדערטען.

זי איז א ליכט, וועלכע נעהמט ארום אלע זאַכען ווי מיט א קראַנץ פון רעגענבויגען און פערגאָלדעט זיי. די תאוה באַשטעהט ניט בלויז אין דער געשלעכטליכער אומאַרמונג, זי בעשטעהט שוין אין דער בעריהרונג פון די קליידער אפילו, אין בעריהרען די האָאַר, אין יעדען האנד־דרוק, אין יעדער געמיינשאַפטליכער בעוועגונג, אין יעדער בעריהרונג פון צוויי לייבער ליגט תאוה. א רחמנות איז אויף יענעם, וועלכער האָט דעם רויש פון ליידענשאַפט געטרונקען בלויז פון וועגוס׳ס בעכער! די פרויען־צימער קאָן אזא לעהרנען בעסער, זי איז די קליגסטע לעהרערין פון דער פיינסטער און ערהאַבענסטער און איידעלסטער תאוה.

די געשלעכטליכע ליידענשאַפט האָט ניט קיין ערגערען שונא וויא די צולאָזענקייט, קיין טרייערע שוועסטער ווי די צניעות. ווען דער דיכטער דער מאַהלער, דער סקולפּטאָר וואָלטען געקאָנט ארויסברייינגען א גרופּע, וועלכע זאָל פאַרשטעלען: „דער גענוס פון ליעבע געפיהרט פון דער האנד פון צניעות", וואָלט אזא קונסט־ווערק געווען אַן אמת׳ע הייליגטהום, דאס וואָלט געווען א לעקציאָן אין מאָראַל און א גרויס קונסט־ווערק אין דערזועלבער צייט. דער ליעבעס־גענוס געפיהרט פון

דער האַנד פון בעשיידענהייט איז ווי דיא גליהענדע זונן אומארעמט און פערבארגען פון א כוואַליע, ווי א הערקולעס, וואָס לאָזט זיך פיהרען פון א קליין אינגעל.

און איהר אַלע ליעבענדע; איהר, וועלכע ליעבען און בעזיצען איינע די אנדערע; איהר, וועלכע בערוישען איינע די אנדערע תמיד אויף דאס ניי, פארגעסט נור ניט, אז די תאוה איז ניט דאס ברויט, זאנדערען דער וויין פון דער ליעבע. ווילט איהר, אז אין אייך זאל בלייבען אויבינער דורשט, זאָלט איהר ניט דולדען קיין אנדער געשלעכטליכע ליידענשאפט ווי נור אזא וואס געהט צוזאמען מיט בעשיידענהייט און מיט שעהמע־דיגקייט; איהר דאַרפט שווימען אין די כוואַליעס, אבער ניט דערטרונ־קען ווערן, ניט פערזינקען; איהר דאַרפט אויפציטערען, אָבער ניט האבען קיין קרעמפס; שטאַרבען, אבער ניט טויט זיין.

די שעהמעדיגע תאוה איז יענע אוצר, וואָס די נאַטור האָט גע־געבען דער פרוי, כדי דאָס זאָל פאַר איהר זיין א קוואַל פון פרייד — דארום דאַרפט איהר זי רעספּעקטירען ווי דעם גליק פון דער פרוי. און די מוטערס דאַרפען דיזע שעהמעדיגקייט און בעשיידענהייט אין זייערע טעכטער ערציהען. ווארום איך זאָג אייך דעם אמת, אז אין אונזער מאָדערנע געזעלשאפט געפינט מען אָפט מעהר שעהמעדיגקייט ביי דער נידריגסטער געפאלענער פרוי איידער אַכּס ביי מאַנכע פרויען, וועלכע געהערען צו אַלטע, אימפּאָטענטע מענער, פון וועלכע זיי קאָנען קיין ליעבע ניט ערווארטען, זאָנדערען בלויז בעליידיגענדע פראָסטיטוציאָן מיט אַלע גרויליגע מעשים פון עקעלהאפטע אבשטויסענדע אונמעב־טיגקייט.

—{|}—

ווי מען קאן די ליעבע אויפהאלטען און ווי מען קאן זי טויטען.

דער מאן, וועלכער שטעהט נאך אויף דער מדרגה פון א חיה, פאר אזא איז די ליעבע ניט מעהר ווי א געשלעכטליבער באגעהר— א באגעהר, וואס ערוועקט זיך, ווערט בעפריעדיגט און דאן פערשווינדט ער. אזא מאן איז פשוט גלייך צו א היה און ניט מעהר. ווען אפילו זיין באגעהר הענגט ניט אב פון דער בריהונג צייט ווי ביי חיות, ווען אפילו זיין באגעהר ערוועקט זיך ניט דוקא אין פריהלינג אדער אין הערבסט, אבער זיין ליעבע איז דאך בלויז אן עראטישע, א פאריבערגעהענדע ליעבע, וועלכע שטארבט אב נאך יעדען מאהל בעפריעדיגונג און לעבט אויף בלויז, ווען ער איז ווידער געגרייצט.

דאס אויפגערעגטע פלייש בעצייכענט דאס ענטשטעהן און דאס בערוהיגטע פלייש בעצייכענט דאס פערגעהן פון זיין ליעבע. עס קאן געריצט ווערן ווידער פון דערזעלבער פערזאן אדער פון אן אנדערער, דאס איז פאר איהם ניט וויכטיג. איהם מאכט ניט אויס ווער און וואס די פערזאן איז צו וועלכער ער ווערט גערייצט, און עס הענגט נור אב פון אומשטענדען, אין וועלכע ער לעבט צו ער זאל זיין א מאנאגאם אדער א פאליגאם, א זיטליכער מענש אויס געוועהנהייט אדער אן אויסגעלאסע־נער בעל־עבירה אויס קאפריז.

דער סארט ליעבע איז מעהרסטענס צו געפינען ביי פיעלע מענשען מיט ברוינער הויט־פארב, וועלכע קאנען תמיד נור איין ב די -צימער ליעבען אויף דאס ניי. די געשיכטע פון זייער ליעבע, איז א מין שנור מיט ווענעציאנישע פערעל, אויף וועלכער נאך יעדען בעפריעדיגטען באגעהר טהוט זיך אן א נייע פערעל. און ווען אפילו די קאלירען פון די איינצעלנע פערלען אונטערשיידען זיך ניט שטארק, קאן דאך דערפ |

זיין א צירונגס־שנור, גועלבער קאן בעפוצען דאס האלז פון גאנץ אנ־שטענדיגער זיטליכקייט.

די גאנצע קונסט אויפצוהאלטען די ליעבע בעשטעהט סך הכל דעריין: דעם באגעהר אנצוהאלטעז און באלד נאך דער בעפריעדי־גונג פון'ם באגעהר ווי מעגליכסט ווידער באגעהר צו ערוועקען. דער איבערגעריסענער עלעקטרישע שטראם מוז צוזאמענגעבונדען ווערן מיט נייע קראפט אין דער מיטען, וואס זאל דעם צווישען אויספיעלען און זאל איהם מאכען ווי איין פארטוועהרענדען שטראם — דעריין ליגט דער גרויסער סוד ווי אויפצוהאלטען די ליעבע.

אזוי לאנג ווי דאס פערלאנגען איז נאך ניט געשטילט געווארען, אזוי לאנג ווי דער באגעהר איז נאך ניט בעפרידיגט געווארען און דער קאמפף האט נאך ניט געבראכט צום זיעג, האלט זיך די ליעבע ניט נור אויף, זאנדערן זי האלט אין איין וואקסען, אין איין שטייגען. דערפאר זארגט די פרויענצימער, אז דאס גליק זאל לייגגער געדויערען, ווען זיא פערלייגגערט דעם קאמפף פאר דער פערווירקליכונג פון דער ליעבע.

און אזוי ווי די פרויענצימער שטימט זעהר זעלטען צו אין אלעס אויף איין מאהל און דער זיעגער געווינט זיא בלויז ביסלעכווייז, דארום הערט ניט אויף דאס וואקסען און דאס ניי אויפלעבען פון דער ליעבע מיט יעדער שטיקעל זיעג וואס ווערט עררייכט. און ענדליך קומט דער טאג פון דעם לאנג־ערווארטעטען פאלשטענדיגען זיעג און די אומאר־מונג פארשמעלצט צוויי עקזיסטענצען צוזאמען און עס זאמעלט זיך די לאווא און די ליידענשאפט פון צוויי וועזענס אין איין כלי.

אבער אפילו דארט, וואו די ליעבע איז אזוי נידעריג, אז זי בעגנו־גענט זיך מיט דער שטילונג פון דער תאוה, איז אויך איין אומארמונג ניט גענוג אום זי צו בעפרידיגען און צו שטילען דעם דורשט. און ווער קען דאס זאגען, אז ער האט א פרויענצימער פאלשטענדיג באזעסען אין איין איינציגער נאכט? די מענשליכע שעהנקייט איז אזוי גרויס און אזוי פיעלזייטיג און די עסטעטישע פאדערונגען זיינען אין אונז אזוי איידעל

אויסגעבילדעט און אזוי פייעריג, אז אפילו די פיזישע בעפרידיגונג אליין דויערט זעהר לאנג און ווערט תמיד בעננייט דורך נייעם גענוס און זיא ווערט יעדעס מאהל ווידער יונג און אזוי האלט זיך אויך די ליעבע.

די פערשיעדענע אופנים פון רייצונגען און פון תאוה צווישען די צוויי געליעבטע און פון זייער „קונסט צו ליעבען" העננט אב די דויערהאפטקייט פון אזא ליעבע; אין מאנכע פעלע קאן אויך אזא ליעבע זעהר לאנג דויערן, אבער דאך וועט זי קומען צו אן ענדע. עס קומט דיא שטונדע ווען דער רויער ווינד פון דער צייט רייסט אראב די ראזיגע בלעטער פון דער מענשליכער שעהנהייט; עס קומט די שטונדע, ווען אין בעכער פון תאוה בלייבט ניט קיין איין טראפען ליעבעס וויין און ווען עס קומט דאן ניט צו עפּעס אן אנדער רייצונג, דאן שטארבט דיא ליעבע און קיינע ניסים אין דער וועלט וועלען זי ניט ראטעווען פון זיכערען טויט. ווארום דיא קראפט פון אזא ליידענשאפט איז געקומען בלויז פון דער תאוה און פון דער שעהנקייט — און ווי נור אויס שעהנקייט און אויס תאוה איז אויס קראפט פון ליידענשאפט און דער מיט קומט דער סוף צו אזא ליעבע.

דערפון איז צו זעהן, אז ווען מאן און ווייב קאנען ניט ארויברייננען קיין נייע קראפט פון סימפאטיע איינער צום אנדערן, קאן צווישען זיי אויך ניט ענטשטעהן קיין נייע פערבינדונג און עס קאן ניט ארויסקומען קיין ליכט און קיין ווארעמקייט פון זייער בעריהרען איינער דעם אנדערען.

אויף אזא'ן אופן פערשווינדעט מעהרסטענטהייל דיא נידריגע ליעבע און מען קאן זאגאר פאראויס בארעכענען ווי לאנג זי וועט דויערן: מען דארף נור בעטראכטען די שעהנקייט פון דיביידע ליעבענדע. זייער יוגענד, זייער ליידענשאפטליכקייט און זייער קונסט צו ליעבען. אזא ליעבע קאן דויערן אמאל א שטונדע, א טאג, א מאנאט, א יאהר, צעהען יאהר; אין זעהר זעלטענע פעלע קאן זי דויערן אזוי לאנג וויא לאנג עס געוועהרט די פעריאדע פון מענשליכער יוגענד.

אבער אין דעם העכער ענטוויקעלטען מענשען דארף אזא ליעבע ניט זיין. מיר וויכען אונזערע אויערען האלטען העכער און קוקען ארויף צו אן אידעאל פון־ליעבע; מיר דארפען באגעהרען א ליעבע, וועלכע זאל דויערען אזוי לאנג ווי דאס לעבען און וועלכע זאל אויפהערען בלויז דאן ווען דאס לעבען הערט אויף. און אזא ליעבע הענגט ניט אב פון דער אויסערליכער שעהנקייט. שטעלט זיך פאר, צ. ב. ש. יעדער געזונדער מאן קאן זיכער איין פרויענצימער געשלעכטליך בעפריעדיגען, און יעדער געזונדע פרויענצימער קאן זיכער איין מאן געשלעכטליך בעפריעדיגען. אבער וויפיעל וועט איהר דען געפינען צווישען מענער און פרויען אזעלכע וועלכע איהר זאלט קאנען בעצייכענען אלס שעהנע? איהר וועט אזעלכע געפינען קוים צעהן פון הונדערט. וואס זשע בלייבט מיט דיא אנדערע ניינציג, וועלכע קומען ניט נאך אין די פארמען פון זייער קערפער דעם בעגריף פון שעהנקייט? זאלען זיי ניט ליעבען, זאלען זיי ניט געליעבט ווערען?

ביי דעם גייסטיג ענטוויקעלטען מענשען הייסט אין דער ווירקליכקייט ניט שעהנקייט בלויז די שעהנקייט פון די אויסערליכע פארמען פון קערפער און די ליעבע פון אזא ענטוויקעלטען מענשען בעשטעהט ניט בלויז אין תאוה אליין. עס איז קיין פראגע ניט, אז דארפענדיג ארויסבריינגען נייע מענשען, טאר די געליעבטע פערזאן ניט זיין קיין קראנקע קיין קריפעל. דאס איז א היגיענישע פאדערונג. אבער די ליעבע גופא ענטשטעהט ניט ביי דעם ענטוויקעלטען מענשען בלויז צו ליעב איהר שעהנקייט, צוליעב זיין תאוה און קאן ניט בלויז אזוי לאנג דויערען ווי לאנג זי איז נאך יונג. די פאלקאמענע ליעבע קומט ארויס פון בעטראכטען און בעוואונדערן אלע מינים שעהנע מעלות, וואס זיינען אויסער דער אויסערליכער שעהנקייט פון קערפער. אזוי אז ווען עס פערשווינדעט די קערפערליכע שעהנקייט בלייבען אלץ יענע שעהנע מעלות, פון וועלכע עס קומט ארויס די ליעבע. און אזא ליעבע וועט שוין ניט פערשווינדען דערפאר וויל איהרע בעקעלעך זיינען געווארען בלייכער, ווייל איהר יונגקייט

איז שוין פאראיבער אדער ווייל ער איז שוין ניט אזא בעל תאוה וויא אמאל.

אין אזא העכערען סארט ליעבע איז ניט מעגליך, אז נאך דעם ווי עס ווערט בעפריעדיגט די ליידענשאפט זאל דיא ליעבע אויפהערן. האבען מיר אין דער געליעבטער פערזאן אמאל געליעבט דיא שעהנקייט פון איהרע קערפערליכע פארמען, ליעבען מיר זיא דערנאך שטארק און אויפהערליך פאר דער שעהנקייט פון איהר כאראקטער, פאר איהר גוט־הארץ, פאר איהר פערשטאנד, פאר איהרע אידעען, פאר אלעס וואס מאכט א מענשען פאר נאבעל, שעהן און עדעל.

די בעזונדערקייט פון דעם כאראקטער אין דיא געשלעכטער, דיא בעזונדערקייט אין'ם ארט דיינקען פון דעם מאן און דער פרוי, האט אויך א טיעפע בעדייטונג פאר דער ליעבע. מיר ליעבען אין דער פרוי דעם גוטען, וויכען, צארטען, איידעלען כאראקטער, וואס גיט איהר צו אזוי פיעל חן אין אונזערע אויגען, פונקט ווי אין דעם מאן ווילען מיר געפינען מעהר מוטה, מעהר ענערגיע און דאס גיט צו פיעל צו דעם גוטען איינדרוק וואס ער דארף מאכען.

ווען מיר ליעבען א פרוי ניט בלויז דערפאר וואס זי האט א שעהנעם קערפער, זאנדערען פאר דער גאנצער שעהנקייט און פאר דעם חן פון איהר נשמה, פון איהרע געפיהלען און פון איהר הארצען, דאן קאן ווייניג זיין אפילו א גאנצער לעבען פאר אזא ליעבע און עס וועט פאר אונז קיין מאהל ניט זיין גענוג צו זעטיגען דיזע ליעבע. אפילו שוין דאן, ווען מיר ווערען אלט ענטדעקען מיר אלץ נייע אוצרות, פאר וועלכע זי ווערט אונז טהייער ווי אמאל, טהייער ווי גאר אויף דאס ניי, און דיא עראינערונגען פון אמאל פיעלען אוים די לעערקייט וואס די פערשוואונדענע יוגענד האט איבערגעלאזען.

דאס איז דער הויכער טריאומף פון דער מענשליכער נאטור, אין וועלכער די ליעבע לעבט לייגגער אלס דער פייער פון ליידענשאפט, אלס די פערשווינדענדע תאוה, אלס די אבשטארבענדע שעהנקייט פון

קערפּער : א וואַרעמער שטראהל פון ליכטיגקייט ציטערט ארום דיא זילבער ווייסע האָאר פון א גרוי געוואָרען פּאאר-פאלק, וועלכע ליעבט זיך נאך אלץ, וועמעס הארץ און גייסט עס אומארעמען זיך נאך אלץ אפילו דאן ווען געשלעכטליכער מאמענט האט אויפגעהערט, דען די ליעבע האט זיך ערהויבען פון דער נידריגער מדרגה פון געשלעכטליכקייט צו דער הויכער מדרגה פון אידעאל. אזא ליעבעס-בילד פון צוויי עלטערע מענשען איז איינס פון די שעהנסטע אין דעם גרויסען בילדער-זאאל פון דער ליעבע — א בילד, וועלכען מיר אלע וואלטען וועלען מיט זיך פארשטעלען אויף די עלטערע יאהרען פון אונזער לעבען

די קוועלען פון פערלאנגען זיינען אזוי פיעל, אז איינע שטייגען, די אנדערע פאלען, נור דער אונגעשטילטער דורשט פון דער ליעבע געפינט תמיד א כוואַליע פאר זיין בעפריעדיגונג. די ליעבע האט אין זיך מעהר ערשיינונגען און געפאהרען ווי יעדער אנדער ליידענשאפט ! נאך דער אנשטריינגונג פון דער העכסטער קראפט קומט אן אבשוואַכונג ; גלייכגילטיגקייט טרעט אריין נאך דעם ברענענדסטען ענטוזיאזמוס. ניטאָ קיין מעגליכקייט און קיינעם האט דיא נאַטור ניט געגעבען אזא גליק, אז דער העכסטער עקסטאַז זאָל דויערן לייגער ווי א בליץ-שנעלער קורצער מאמענט.

מיר קאנען זיך ניט שטעלען געגען די געזעצען פון דער נאטור ; מיר קאנען דיזע געזעצען ניט מאכען אונטערטעניג צו אונז ; אבער מיר קאָנען דיזע געזעצע פון אונזער נאַטור קירעווען אזוי, אז עס זאל אויס-קומען בעסער פאר אונז. און דארום זוכט דער מענשען פון אייגענעם פערגעניגען וועגען צו קירעווען אזוי זיין נאַטור, אז נאך דעם העכסטען עקסטאז, צווישען איין געניוס און א צווייטען געניוס זאָל אן אנדער גע-פיהל און אן אנדער געדאנק אויספיעלען דעם לעערען שטח און ניט לאָזען פלאץ פאר קיין גלייכגילטיגקייט. אריבער די תאוה און די צוויי ליעבענדע ערפרישען זייער צוגעבונדענקייט מיט גייסטיגער געמיינ-שאפטליכע טהעטיגקייט, מיט אנגענעהמע עראינערונגען, א. ז. וו.

דאָס איז דיא פאָלקאָמענע, דאס איז די אידעאלע ליעבע, וועלכע האלט זיך אויף ריין, ענדערט זיך ניט און שטראַהלט ווי א דימענט אין מיטען פון דעם מוטנעם זאמד פון דעם שטראם. עס זיינען פאראן זעהר ווייניגע, וועלכע דערגרייכען דיזען ציעל, אבער עס איז קיין צווייפעל ניט, אז פיעלע קאָנען צוקומען נאָהענט צו דיזען ציעל, און פאר דעם מענש־ליכען גליק און פאר דעם מענשליכען שטרעבען איז שוין גענוג ווען מען קאן לכל הפחות דערגרייכען נאָהענט צו דעם אידעאל און דערזעהען וויינינגסטענס פון ווייטען, אויף יענער זייט בארג דאס געווינשטע לאנד, דעם ארץ זבת חלב ודבש.

דער מאן, וועלכער שטערט זיין פרוי צו בעטייליגען זיך אין גייס־טיגער טהעטיגקייט, אונטערשרייבט דערמיט דעם טויט־אורטייל פון דער ליעבע; וואָרום ער מאַכט דערמיט ענג איהר לעבען, אז זיא זאָל מעהר ניט וויסען ווי די בעט און די פפליכטען פון א מוטער. און דאס ווייזט, אז זיין ליעבע איז זעהר א פראסטע, א גראָבע, א טהירישע ליעבע, וואָס באשטעהט מעהר ניט ווי פון געשלעכטליכער ליידענשאַפט.

איהר מעגט זיך זיין תמיד א קרעפטיגער און פארזיכטיגער מאן— פון דעסטוועגען וועט אייך אפילו וועגנס מיט איהר גאנצער אידעאלער שעהנקייט מיאוס ווערן, אויב איהר ליעבט זי בלויז געשלעכטליך. דער־נאך בעקלאָגט איהר זיך אויף דער פוסטקייט פון ליעבע, אז זי דויערט ניט לאנג; איהר ווערט ענטוישט און פארשילט זיך דאָס לעבען. און דאס איז אלץ דערפאר, ווייל איהר ווייסט ניט וויא צו נעהמען דאס לעבען.

מען רעדט שוין ניט דערפון, וואָס די גערעכטיגקייט צו דער ווייב פאדערט, אז מיר זאלען איהר לעבען ניט אזוי ענג מאכען, ניט אזוי פארשמעלערען, זי זאל בלויז דארפען אינטערעסירען זיך מיט'ן שלאָפ־צימער און מיט דער קיך — נור אבער אפילו פון אונזער אייגענער הנאה וועגען איז עס נויטיג, אז זי זאָל וויסען פון א ברייטערען לעבען און זאל זיך אויך בעטייליגען אין גייסטיגע טהעטיגקייט. עס איז שוין געמאכט

געווארען א גרויסער שריט אין דיזער ריכטונג; די פרוי איז שוין איצט ניט בלויז א וויב אין הארעם און ניט בלויז א פאמיליען־מוטער, אבער דאך פארנעהמט זי נאך ליידער פארלויפיג ניט א גלייכער שטעלונג מיט דעם מאן אין דער געזעלשאפט.

עס איז ניט גענוג, וואס זי איז פון א ביישלעפערין, ווי מען האט אמאל אויף איהר געקוקט, געווארען שוין מיט חסד דיא לעגיטימע מוטער — עס בלייבט נאך א גרויסער שריט, וועלכער דארף פאר איהר געמאכט ווערן. זי דארף ווערן א מענש, א ווייבליכער מענש, אן עדעלע און צארטע באשעפעניס, וועלכע זאל צוזאמען מיט אונז, מענער, דייג־קען און פיהלען, און זאגאר אויף איהר אופן, ווייבליך, דיינקען און פיה־לען, און דערמיט גאנצער מאכען אונזער אויפפאסונג פון דער וועלט. ווארום מיר, מענער, זעהען נור איין זייט פון דער וועלט, און ווען זיא טראגט אריין אין אונזער לעבען אויך איהר בליק אויף דער וועלט און אויפן לעבען, מאכט דאס גאנצער און אלזייטיגער דאס לעבען פאר אונז.

אויב איהר פערלאנגט פון דער פרוי נאך עפעס אנדערעס אויסער דער געשלעכטליכער ליעבע, דאן מוזט איהר אין איהר פלאנצען דיא זאמען פון געפיהלען און געדאנקען. און זי וועט דאן מיט שכל'דיגען צויבער פון יענע געדאנקען און געפיהלען ארויסברייגגען נייע ליעבע, וואס וועט פארזיסען אונזער לעבען. זי איז אזוי ווי די ביהן, וועלכע זא־מעלט אלערליי זיסקייטען, צוקער, נעקטאר און בלומען־זאפט און פער־וואנדעלט עס אין האניג. מאכט זי פארשטענדיג און זי וועט דעם פער־שטאנד פערוואנדלען אין ליעבע; מאכט זי שטארק און זי וועט מיט איהר שטארקייט אייער ליעבע רייכער מאכען. מאכט זיא גרויס און זיא וועט נערן איהר גרויסקייט אייך געבען פאר א קוס פון אייער ליעבע.

האט נור קיין מורא ניט זי זאל ניט ווערן ביי זיך צו גדלות'דיג און וועט זיך האלטען העכער פאר דעם מאן. די פרוי ליעבט צו שטארק אז זי זאל ווערען צו שטאלץ געגען איהר מאן. זי וועט אלע מאהל דעם

בעסטען טהייל פון איהר לעבען אפפערען פון איהר ליעבע ווענגען צום מאן.

ווען מאן און ווייב זיינען פערבונדען מיט דעם חוט המשולש, מיט די דריי בענדער, מיט דעם באנד פון ליידענשאפט, מיט דעם באנד פון געפיהל און מיט דעם באנד פון געדאנקען, דאן וועט זיך זייער ליעבע האלטען לאנג און זייער לייכט, אז עס זיינען ניט נויטיג קיין קינסטליכע מיטלען דאן דיא ליעבע אויפצוהאלטען. עס זיינען פאראן אזעלכע גליקליכע, אבוואהל ניט פיעל, און זיי וואונדערען זיך צו קאן גאר ווען ניט איז געשעהן אז זייער ליעבע זאל אויפהערען.

גאנץ אנדערש איז אבער, ווען די ליעבע בעשטעהט בלויז פון גע־שלעכטליכע ליידענשאפט אליין. אין אזעלכע פעלע איז נור פאראן איין לייכטער מיטעל וויא זיא אויפצוהאלטען: מען מוז אין דער בעכער פון ליידענשאפט אלע מאהל איבערלאזען נאך א טראפען באגעהר, אזוי אז צווישען איין אומארמונג און דער אנדערער זאל נאך דיא תאוה ניט אין גאנצען פערלאשען ווערן.

די אויפהאלטונג פון דער ליעבע איז איינע פון דיא הייליגסטע פפליכטען, בעזאנדערנס זיינען דאס די פפליכטען פון דער פרוי. ליידער זינען מיר אבער צו לייכטזיניג, צו פיעל־ווייבעריש, צו פיעל פערלאנגען מיר, אז פאר דער פרוי זאל מעגליך זיין שפארזאמקייט און קלוגקייט צו בענוצען פאר דער אויפהאלטונג פון דער ליעבע. פיעלע מענער זיינען אזוי ווי קינדער אין זייער ליעבע; זיי וואלטען אלעס זעהען, אלעס בעריה־רען, אלעס בענעהרען און גלייך אלעס טאקע בעזיצען.

די ליעבע פון דער פרוי איז שטארקער פון אונזער ליעבע; זיא ליעבט מעהר פון אונז, אבער זי איז פארזיכטיגער און האט מעהר מורא פון אונז. זי איז אויך א בעסערע בעל־הבית'טע פון אונז אין דער ליעבע קאן אויך דעריין זיך שפארעוודיגער אויפפיהרען. און בעת זי פליקט בלו־מען אום אין דעם אויגענבליק הנאה צו האבען, ווייס זי פון דעסטוועגען ווי די פרוכט אבצושפארען און בעהאלטען פאר דיא טרויעריגע טעג פון

ווינטער, ווען די בלומען בליהען שוין ניט מעהר. וועה איז דער פרוי, ווען זי לעבט פערשווענדעריש, זארגט ניט פאר דעם קומענדען טאג און וויל איבעריאגען דעם מאן אין אויסברייננגעריי. זי טהוט איהם דער־מיט קיין טובה ניט. זייער ביידענס ליעבע וועט איבער דעם זעהר גיך אויסגעהן, ווי בריליאנט און פרעכטיג די תאוה האט אין זייביידען ניט געפלאקערט.

ווען דיא פרויען, וואס ווען לעזען דיזען בוך, וועלען פון איהם קיין אנדער זאך ניט אויסלעהרנען וויא בלויז דאס, וויא שפארזאם זיי דארפען זיין, וועלען זיי שוין דערמיט אליין בעלוינט ווערן פאר דער צייט וואס זיי האבען דערויף פערבראכט און איך וועל זיך גליקליך שעצען, וואס מיין מיה איז ניט געוועזן אומזיסט און איך האב עפעס בייגעטראגען צו דעם גליק פון דער ווערטהפולסטער העלפט פון דער מענשלי־כער פאמיליע.

מיט דעם רעכט פון מיין לאנגע מיהזאמער ערפאהרונג; מיט דעם רעכט, וואס עס גיט מיר מיין אונערמידליכע, טיעפע שטודירונג פון מענשליכע הערצער, בעט איך אייך און באשווער אייך, אז איהר זאלט מיט אייערע ווייסע הענטעלאך און מיט אייערע ראזיגע ליפעלעך פערשליסען דעם מויל פון יענעם מאן, וועלכער בעט אייער ליעבע מיט צופיעל דורשט, איהר מעגט איהם זאגען איין מאל „ניין!“ און א צווייטען מאהל „ניין!“ און דאס „יא“־ווארט פון א געליעבטער בעסע ראינטער בלומען און חן בעגראבען, כדי שפעטער דערמיט איהם צו טרויסטען.

יעדער אפפער בריינגט אייך דאפעלטען ערפאלג; פאר יעדער לאסקע, וועלכע איהר זאגט היינט אב, וועט איהר מארגען בעקומען צעהען. ווארום פאר איהר איז די ליעבע די סאמע לופט, אין וועלכע זי אטהעמט; זי איז פאר איהר דאס בלוט, וואס גיט איהר לעבען; זי איז איהר טהייערסטער פארמעגען. אונטער קיינע אומשטענדען זאל זי ניט זאגען יא, ווי לאנג זיא האט איהם פריהער ניט געזאגט איין מאהל „ניין!“

דער מאן דארף קיין מאהל ניט זעהען זיין פרוי און דיא פרוי קיין מאהל דעם מאן נאקעט; צווישען מאן און פרוי מוז אלעס זיין פארדעקט: די תאוה און דאס געפיהל, דער גייסט און דער באגעהר. עס דארף זיך דורכזעהען ווי דורך צווייגען און בלומען. דאס אונענדליכע איז גראד דאס, וואס דער מענש ווערט קיין מאהל ניט מיעד צו ליעבען, צו בעטראכטען, צו ערפארשען, וויל דאס אונענדליכע קאן ער ניט אבוועגען און קאן ניט אבמעסטען. אזוי איז עס אויך אין דער ליעבע: דאס שעהנע דאס גוטע, דאס אמת'ע, וואס געפינט זיך אין דער געליעבטער פערזאן, מוז אונענדליך זיין, כדי מיר זאלען עס קיין מאהל ניט זעהען אויף איין מאהל, קיין מאהל ניט קאנען אבמעסטען, קיין מאהל ניט קאנען אבוועגען, ניט וויסען אקוראט דעם שיעור.

טויט איז יענע ליעבע, וועלכע ערוועקט שוין מעהר ניט קיין ענערגיע און די שוואכע נערוועז, וועלכע האט שוין מעהר ניט קיין בלוטשטראם, וואס באלעבט דאס הארץ. אזא ליעבע וועט שוין קיין מאהל ניט אויפשטעהן קיין תחית המתים. אזא ליעבע איז אבער דאך גאר קיין ליעבע ניט. ווארום אויב עס איז יא ליעבע, דאן ווי שוואך זי זאל ניט זיין צו מאנכע צייטען, וועט זי דאך וויינינגסטענס ווי דער ווערימעל, וועלכער ווערט פארטריקענט אמאל אזוי, אז אין איהם איז שוין גאר קיין לעבען ניט קענטיג, און דאך ווערט ער ווידער לעבעדיג אזוי באלד וויא אן ערפרישענדער און בעלעבענדער רעגען באנעצט איהם און די שיינענדער זונן ערוואראעמט איהם. א ליעבע, וועלכע האט שוין אין זיך אפילו דיזע מענליכקייט ניט איז דאך נידריגער ווי א ווארים. פונקט אזוי וויא יעדער ארגאניזם קאן זיין טויט און קאן אמאהל זיין בלויז אין חלשות, אין אונמאכט, וואס זעהט אויס אזוי ווי טויט. דער טויטער ארגאניזם וועט טאקע צוריק לעבעדיג שוין קיין מאהל ניט ווערן, אבער דער אונמעכטיגער קאן נאך געהיילט און געשטארקט ווערן, ווען עס זאלען נור אנגעווענדעט ווערן די ריכטיגע הייל-מיטלען.

וויפיעל מאהל פאסירט אז א ליעבע, וועלכע האט שוין געשיינט

צו זיין לחלוטין טויט, האט ענדליך צוריק אויפגעלעבט און איז געווארען נאך קרעפטיגער ווי פריהער! מען ווערט ערשטוינט ווען מען זעהט עס און עס דוכט זיך אז דאס איז עפּעס א נס געשעהן, מען ווערט פערוואונדערט פון די געהיימניסען פון א מענשענס הארץ; אבער דאס ציינט, אז די ליעבע איז ניט געווען פערלאשען, זי האט זיך בלויז פערבארגען, זי איז נור אויגענשיינליך געווען טויט, אבער אין אמת'ן האט זי געלעבט עם זיינען נאך אין איהר געווען לעבענס-נערוועז. און וויפיעל מאהל פּאסירט עס, אז מען בעגראבט א לעבעדיגען, מיינענדיג אז ער איז טויט! אין דער ליעבע קאן דאס אבער אזוי געפעהרליך ניט זיין, ווייל אין איהר ערוועקט זיך איהר אייגענע קראפט, וועלכע צוברעכט יעדען ארון, רייסט אויף יעדען קבר, טרויסעלט פון זיך אראב יעדע לאפּעטקע ערד און ערשיינט פאר די טרויערענדע ווידער מיט דעם טרויסט: „ווייגט ניט־איך בין דא, איך לעב!"

בלויז אין זעהר זעלטענע פעלע שטארבט די ליעבע מיט א גוואלט-זאמען טויט; אפטער אבער זיינען דאס בלויז וואונדען, אונמאכט, צו קאלעטשונג, ווייטער ניט. דער אמת'ר טויט פון דער ליעבע קומט פון אויסצעהרונג און קומט נאך א לאנגער קראנקהייט. אמאל ווערט עס פאר אונז א פפליכט מעהר ניט צו ליעבען א פערזאן, צו וועלכען מיר דערפיהלען פלוצלונג א פעראכטונג. אבער די ליעבע, וועלכע מען פערארטיילט אויף אזא'ן אופן צום טויט, דיזע ליעבע וויינט, ווערט פעראר־מערט און פערצאגט, ווארום שטארבען וויל זי ניט.

א געבאנדאזשירטע, אהן ליכט, אהן נאהרונג, זוכט זי אריבער־צוטראגען דעם הונגער, די פינסטערניס, דיא קעלט, אבער שטארבען וויל זי ניט, די אויסענוועלט קאן פיעלייכט מיינען, אז שוין אויס, זי איז אין גאנצען שוין פערשוואונדען—אבער אין דער טיעפקייט פון דער ברוסט לעבט זי ווייטער און ליידט אלע יסורים פון לאנגזאמען אבשטארבען, און שטארבט אפט אב צוזאמען מיט דעם, וועלכער עס פיהלט זי.

ווען א ליעבע ווערט פלוצלונג טויט דערפאר, ווייל עס איז ערשינען

א נייע ליעבענסווירדיגע פערזאן, איז א סימן אז דאס איז ניט געוועז קיין אמת'ע ליעבע. ווארום אויב די ליעבע איז געוועז א ווירקליכע, דאן קאן זי פלוצלונג ניט אבשטארבען דורך דער ערשייגונג פון דער נייער פערזאן, וואס איז ווערטה געליעבט צו זיין. עס וואלט אין איהר פריהער זיך אנצינדען א הייסער, א לאנגער קאמפף און אויב זי דארף שטארבען וואלט זי, ווי אין אלע אנדערע פעלע, געשטארבען מיט א לאנגזאמען, דויערנדען טויט. מען דארף נור איין מאהל פאר אלע מאהל ניט פארגעסען, אז די ליעבע בעשטעהט ניט בלויז אין דער קערפערליכער תאוה, אין'ם פיזישען באגעהר, און דאן וועט מען עס גאנץ גוט פארשטעהן. און דאס וואס עס דוכט זיך אין דער ליעבע אלס א וואונדער איז גאר קיין וואונדער ניט, ווען מען וויים אז דאס איז א שעהנערעס, א גרעסערעס און עהרענהאפטערעס געפיהל, אלס א בלויז פיזישע ערשיינונג.

פיעלע מאכען א טעות און מיינען, אז ווען דיא ליעבע שטארבט אפילו אב אין איינעמס הארצען, פערוואנדעלט זי זיך דאך אין אן אנדער געפיהל, און נעמליך אין דעם געפיהל פון פריינדשאפט. די צוויי, וואס האבען זיך פריהער הייס געליעבט, זיינען איצט געווארען בלויז פריינד. דער לעזער וויים שוין אבער פון אונזערע פריהערדיגע ערקלעהרונגען וואס מיר האלטען פון דער פריינדשאפט צווישען צוויי מענשען פון ביידע געשלעכטער 1). עס קאן בלויז זיין א זעהר זעלטענער פאל, אז קיינער פון דיא ביידע פריינד, זאל מעהר ניט טראכטען וועגען דעם צווייטענס געשלעכט.

אבער קאנען דען אזעלכע איבערהויפט פארגעסען די ליעבע פון א גאנצער פערגאנגענהייט? קאנען זיי דען אויסמעקען מיט איין שטריך די ברענענדע הנאה וואס זיי האבען געהאט פון זייער פריהערדיגען ליעבעס-לעבען? ווען א מאן און פרוי קאנען פארגעסען אז זיי זיינען מאן

1) זעה אין אונזער בוך „דיא קונסט צו ליעבען און געליעבט צו ווערן" פון פראפעסאר מאנטעגאצצא קאפיטעל. „דעם קוואל פון אמת'ער ליעבע" זייטע 18 און 19.

און פרוי — וואס פאר א נאמען קאן מען געבען דעם דאזיגען נייעם גע־פיהל ? זאל מען דאס אפשר א נאמען געבען „אויטאמאטישע געוואהנ־הייט.“ אבער אין אמת'ן איז דאך אזא זאך גאר ניטא. אויב אזעלכע צוויי, וועלכע האבען זיך א לאנגע צייט געליעבט, פיהרען דערנאך א פריינדשאפט איז א סימן, אז ערגעץ אין א ווינקעל פון הארצען ליגט נאך בעהאלטען די ליעבע.

ווי הויך און ווי טיעף די ליעבע איז

ווען מיר קומט נור אויס צו זעהען א בלום, וועלכע וואקסט אויף דעם ראנד פון אבגרונד און צופעגענדיג איהרע קווייטען שמייכעלט זי צום הימעל, קומט מיר אלע מאהל ארויף דערזעלביגער געדאנק : אזוי איז די ליעבע, זי בליהט אויף צווישען צוויי אונענדליכקייטען — צווישען אונענדליכער הויכקייט און צווישען אונענדליכער טיעפקייט, צווישען הימעל און אבגרונד.

מיט איהרע ווינשען, מיט איהרע טרוימען, מיט איהרע אידעאלען ערהויבט זי זיך אין די הימלען און אזוי ווי זי וואלט פון דארט געשעפט קופט, ליכט און ווארעמקייט, און מיט איהר ליידענשאפטליכען בעגעהר, מיט איהר געשלעבטליכער תאוה, זינקען איהרע ווארצלען אין תהום פון אבגרונד.

זי איז דוכט זיך די מענשליכסטע ליידענשאפט פון אלע ליידענ־שאפטען און דאך האט מען צו אלע צייטען זיא צוגערעכענט צו דיא געטליכסטע געפיהלען. דער ליעבענדער מענש איז א דאפעלטער מענש, ווארום ער פיהלט צום ערשטען מאהל, אז ניט נור ער לעבט, זאנדערן ער איז אויך בכח צושאפען לעבען, און שאפען לעבען איז שוין עפעס געטליכעס.

דיא ליעבע רופט ארויס אין מענשען אלע זיינע מענשליכע

קרעפטען, אלע פעהיגקייטען פון זיין גייסט. אבער ניט אלע מענשליכע קרעפטען זיינען גוט, ניט אלע פעהיגקייטען פון דעם מענשענס גייסט ווערן אנגעווענדעט פאר ניצליכע זאכען — און אזוי רופט דיא ליעבע ארויס אויך די שלעכטע אייגענשאפטען, וועלכע מען האט גאר פריהער אין איהם ניט געמערקט. צום ערשטען מאהל ערשיינען אויפן אונטער־גרנוד פון דעם גאנץ מאראלישען מענשען אזעלכע כאראקטער־בילדער, וועלכע זעהען אויס ווי שולד, צולאזענקייט, תאוות און פארברעכען און הויבען אן ארויפצושווימען אויבען אויף.

דיא ליעבע איז זא שטארק און מעכטיג דאס זי הערשט וויא א טיראן. יעדע שעהנהייט מוז איהר א בלום ברייגנען, יעדע ליידענשאפט מוז איהר פייער געבען, יעדער כח מוז איהר שקלאף זיין. פיעלע דיענער און נאר איין איינציגער הערשער; פיעלע שטארקע, אבער איינער שטארקער פון אלע; פיעלע אונטערטהאנען אין איבער זיי איין איינצי־גער טיראנישער געביטער.

קיין דאנגעגען זיין, קיינע פשרות — דארט וואו די ליעבע הערשט. ווער וועט עס וואגען זיך מיט איין עצה אנצובאטען אדער א ווארט אריין צו ריידען? איהר אלע יוגענד פרישע קרעפטען, בייגט אייער קאפ פאר אייער גאט; די גאנצער רייכקייט פון דער מענשליכער נאטור ברייננט צום קרבן אויפן נייעם מזבח אין בענוגענט זיך ביי דער ליעבע אין דיענסט צו זיין.

זאגאר די צייט, בעלאנגט אויך ניט מעהר צו אונז, ווייל זי קאן ניט געמאכטען ווערן לויט די ציפער פון'ם זייגער נור מיט דער מאס פון אונגעדולד פון אונזער ביינקעניס אדער מיט די עלעקטרישע פונקען פון אונזער פערלאנגען.

אונזער דיינקונגס קראפט איז ניט מעהר אין אונזער מאכט, ווארום איין איינציגער בילד בעהערשט עס מיט גוואלד. מיר קאנען גאר וועגען זיך אליין ניט טראכטען וואו מיר זאלען דאס ליעבענדע געגענ־שטאנט פאר דיא אויגען ניט האבען.

די ליעבע איז וויא דאס מעער; עס קאן רוהיג זיין און עס קען אופבראויזען און שטורמען. מאן און ווייב וואס בעגעגנען זיך און ליעבען זיך זיינען ווי דער ים און דער ברעג וואס האלטען זיך אין הייביגען ארום קריגען זיך, אמאל ערנסט אמאל אין שפאס, אמאל מיט ליעבע און אמאל מיט האס.

דארט ביים פענסטער זיצט דאס יונגע מיידעל און נעהט עפעס אויס אויף לייוועגד; זי זיצט מיט'ן קאפ אנגעבייגט אויף איהר ארבייט— מען קאן דיינקען, אז זי טראכט עס וועגען איהר אויסנעהעכץ. נאך יעדען ציה מיט'ן פאדים לייכט אויף איהר פנים אזוי ווי זי וואלט עס הנאה האבען פון דעם שעהנעם אוזאר. אבער ווען מען וואלט געקאנט ארויסשרייבען אלע געדאנקען, וועלכע הושען ביי איהר אין קאפ צווי־שען איין ציה פון דער נאדעל און דעם אנדערען — מען וואלט דאן דערזעהן וויא טיעף זי איז פערזונקען אין דעם אבגרונד פון דער ליעבע.

און ניט וויט פון דיזען הויז, אין אן אנדער הויז— זי ווייס דער־פון ניט — שטעהט א בחור'ל ביים פענסטער; זיינע האאר פאלען איהם איבערן שטערען, די הענד האלט ער אין די קעשינעס, דעם קאפ פאר־ווארפען ארויף, און ער שטעהט שוין אזוי א שטונדע אונבעוועגליך און קוקט אויפן הימעל. טראכט ער אפשר פון שווערע סאציאלע פראגען, קלעהרט ער אפשר וועגען דער ערלייזונג פון'ם פראלעטאריאט? אדער טרוימט ער אפשר פון גרויסקייט, בעריהמטקייט און פון רייכטהום? א, ניין, אויך ער שוועבט ארום אין די טיעפקייטען און דעם אבגרונד פון דער ליעבע.

די פרוי ענטוויקעלט אין זיך א סך א טיעפערע אינערליכקייט פון געפיהל אין דער ליעבע, אלס דער מאן. די געזעלשאפט רויבט פון דער פרוי יעדע מעגליכקייט צו בעטייליגען זיך שטארק אין לעבען און דערפאר בלייבט איהר מעהר צייט ארייגצוקלייבען זיך אין גאנצען אין איהר אייגענעם הארצען. ווי אפט האט א גאנץ אונשולדיג מיידעל, וואס קאן קוים לעזען און שרייבען, גאנצע שטונדען נאכאנאנד נאכגעקוקט

דעם איין איינציגען קוס וואס זיא האט בעקומען, וועלכער האט געדויערט בלויז איין אויגענבליק; ווי אפט האט זיך אזא אונשולדיג מיידעל אבגעקוועלט א גאנצע נאכט פון דעם ביטערען געפיהל, וואס ער האט איהר געזאגט עפּעס אן אונפריינדליכען וואָרט אדער האט אויף איהר קאלט א קוק געטאהן. דאס געהערט צו דער פּרויענצימערס נאטור צו פערטיפען זיך אין איהר אייגען הארץ.

די ליעבע ערהויבט דעם פערליעבטען און ער ווערט העכער איידער דער דורכשניטס מענש; ער ווערט מוטהיגער, געוואגטער, ענערגישער; זיינע קרעפטען וואקסען אויס און מאכען איהם פעהיגער; זיין בליק ווערט ברייטער אויף דער וועלט אויף מענשען. און דאס איז דערפאר, ווייל ער האט זיך ערהויבען און ער קוקט שוין פון א העכערען פונקט, פון וואנען עס זעהט זיך א ווייטערע, ברייטערע וועלט.

די ליעבע ערהויבט אונז ווירקליך הויך אין די ספערען פון אידעאַלען, און וואס מעהר זי טרויסעלט פון זיך אראָב דאס צופיעל גראָבע משא, וועלכע שלעפּט זי צו דער ערד אליץ העכער שטייגט זי אויף דיא פליגלען פון אידעאל. און דיא שווערע משא, וועלכע שלעפּט יא צו דער ערד איז צופיעל תאוה און איינגעליעבע. די פרוי דארף זיין דיאיעניגע, וועלכע דארף אונז בעהילפיג זיין צו ערהויבען זיך העכער, ווען מיר ליעבען. זי טאָר ניט דערלאָזען, אז אונזערע טהירישע לוסט, אז אונזערע פּראָסטע ליידענשאפטען זאָלען ניט מאכען פון דער ליעבע בלויז א טהירישע בעפריעדיגונג. ווארום עס קאן ניט זיין עפּעס וואס זאל מעכטיגער ווירקען אלס דאס „ניין!" פון א פּרויענצימער. ווער וועט עס וואגען צו מאכען איין טריט ווייטער, ווען דער פינגער פון א פרוי איז איהם מתרה: „צוריק!"

איהר פרויען דארפט וויסען, דאס דער מאן קען אזוי לאנג וויא איהר מיט דעם געפיהל פון ליעבע אליין זיך ניט בענוגענען; גאר שנעל וועט אייער מלאך אייך צו די פיס קניען און א קוס בעטלען. און אזעלבע מינוטען זיינט איהר אלמעכטיג, ווארום איהר האט דעם לייב צו

אייערע פיס ; איז דער מאַן שטארק. זא זיינט איהר נאך שטארקער, ווארום זיין שטארקייט בעלאנגט צו אייך.

פיהרט איהם אויפן וועג פון ריינער אידעאלער ליעבע. אין דעם לייב וואס ליעגט צו אייערע פיס איז נאך צו פיעל בעסטיע, צו פיעל חיה און נאר איהר פרויען מיט אייער ליעבע און חן, קענט פון דעם דעמאַן א מלאך מאכען.

ליעבליכע נארעשקייטען דער ליעבע.

די ליעבע איז די יונגסטע פון די מענשליכע ליידענשאפטען און זי טראגט אין זיך דארום דעם סליאד פון דאס קינדישע, פון וואנען זיא האט זיך ארויס־ענטוויקעלט. פונקט אזוי ווי די זומער־פויגעלע, וועלכע האט זיך נור וואס ארויסגעוויקעלט פון דער קוקאלקע, טראגט אויף איהרע צונויפגעוויקעלט פליגעלעך דיא שפורען פון איהר אורשפרונג.

זיא איז קאפריזענע וויא א קינד, טהוט פיעלע נארישקייטען, איז העלדיש אויף אן אינגלישען אופן; זי קאן בלינד פערגעטערען און קאן האבען שמערצען פון דאס מינדסטע — איז אין גאנצען ווי א גאוגישער אינגעל: נור וואס געוועזן א העלד און באלד צוואויינט זיך ווי א פייג־לינג; היינט מיט קולאקעס געסטראשעט דעם הימעל און אויף מארגען געבעטען זיך שטעהענדיג אויף די קניע.

די ליעבע איז נאריש דערפאר, ווייל זי איז קינדערש ; און זי איז קינדערש, ווייל זי איז א פאעטין, און זי איז א פאעטין, ווייל זי איז אזוי רייך אין איינבילדונג ; זי איז מעהר לידיש אלס עפיש ; זי שאפט מעהר פערזען אלס פילאזאפישע אבהאנדלונגען.

די ליעבע איז אינגליש, ווייל זיא איז רעליגיעז ביז אבערגלויבען. זי גלויבט אין גוטע און אין שלעכטע סמנים, ווי א נארישע, אונוויסענ־דע קליינע מיידעל. קיין רעליגיאן האט נים געהאט און האט נים אזוי

פיעל געצענדינעריי ווי די ליעבע; קיין אלימפ האט ניט געהאט אזוי פיעל געטער; קיין טעמפעל האט ניט געהאט אזוי פיעל פריסטער וויא די ליעבע, זי קאן זיך פערטראגען מיט יעדען גלויבען און מיט יעדען קולט; פון דעם אבגאט, אין וועלכען עס גלויבט דערווילדער, ביז דעם אונגעזעהענעם, אלמעכטיגען גאט פון דעם איצט גלויבענדען מענשען. זיא גלויבט אין גיהינום און גן־עדן, אין אלע שטראף און יסורים, און אין אלע תענוגים און בעלוינונגען.

ווי נור אין מענשען טרעט ארויס שטארק דאס געפיהל, דער באגעהר און די ליעבע, אזוי בילדעט ער שוין זיין מזבח, אויף וועלכען ער בריינגט קרבנות פון דאס שעהנסטע און בעסטע, וואס ער פערמאגט. ער טהוט תפילה און איז מקריב קרבנות. ער אפפערט אויף זיין אלטאר אלע אוצרות וואס געפינען זיך אין ים און אויף דער יבשה, אלע רייכקייטען וואס געפינען זיך אין דער פאעזיע, וועלכע זיין פאנטאזיע שאפט איהם; ער איז מקריב די שעהנסטע בליהונגען פון זיינע געדאנקען. ער אפפערט עס דוכט זיך, פאר א פערזאן, וואס עקזיסטירט אין דער ווירקליכקייט, אבער אין אמת'ן אפפערט ער אויך פאר זיין אייגענער איינבילדונג.

פאר דער ליעבע איז אלעס הייליג וואס נור די האנד פון דער געליעבטער האט אנגעריהרט, אויף וואס נור איהר אויג האט א קוק געטאהן, אויף וואס נור איהר געדאנק האט זיך אבגעשטעלט. אלעס איז הייליג, און וואס נור דער געליעבטער פנים האט זיך אבגעשפיגעלט אלעס ווערט א געטשקע, אלעס ווערט א צויבערשפיגעל אין וועלכען מיר זעהען אונזער גאטהייט. ווער געדיינקט ניט די שמחה, די אונענדליכע פרייד פון דעם בליהמעלע, וואס „זי" האט מיט איהר האנד אליין אבגעריסען פון דעם קוסט און דערלאנגט? ווער געדיינקט ניט מיט וואס פאר א פערגעטערונג ער האט געהאלטען דעם בוקעט ראזען, וואס זי האט מיט איהר נעזעלע געשמעקט?— ווער געדיינקט ניט נאך טויזענדע אזעלכע בונטע און נארישע ליעבעס קמיעות, וואס זיינען הייליג

געווארען?

אין די הייליגע קמיעות פון דער ליעבע געפינען זיך די וויכטיגסטע ווי די אונבעדייטענדסטע זאכען, די ליעבליכסטע זאכען און די שרעקליכ־סטע. איך האב געהאט א פריינד, וועלכער פלעגט שטונדען לאנג וויי־נען פאר שמחה און ניט קאנען זאט אנקוסען און גענוג אנקוקען זיך אויף א זיידענעם פאדים, וואס זי האט אמאל אין איהר האנד געהאלט־ען און וואס איז פאר איהם געווען דיא איינציגע אנדיינקונג פון איהר ליעבע.

אן אנדערע פריינד מיינער האט געהאלטען ביי זיך אויפן שרייב־טיש שטענדיג דעם אויסגעטרינקענטען שארבען פון זיין געשטארבענער געליעבטער, מיט וועלכער ער האט זיך ניט געקאנט שיידען. מאנכע שלאפען מאנאטען און יאהרען לאנג מיט א בוך, מיט א טיכעל אדער מיט אן אנדער וועלבער ניט איז זאך, וואס האט בעלאנגט צו דער גע־ליעבטער. און ווער קאן גאר אויסרעכענען די שעהנע נארישקייטען, די הייסע צערטליכקייטען, די אונצעהליגע קינדערייען פון דער געצענדינערייע פון דער ליעבע!

און וואס איז דער וואונדער אז עס איז אזוי, ווען מען ווייס אז דאס געפיהל פון ליעבע פארגרעסערט אזוי און פאראיידעלט די ווירקליכקייט, בעגיסענדיג אלעס מיט א שימערענדען גלאנץ. קיין פרויענצימער איז נאך ניט געווען אזוי שעהן, ווי די פאנטאזיע און דער טרוימהאפטער באגעהר פון דעם פערליעבטען מאלט אויס פאר זיך זיין געליעבטע. דער קאנטראסט פון דער פארשטעלונג ביז דער ווירקליכקייט וואלט געווען שרעקליך און געפעהרליך, ווען די פאנטאזיע וואלט ניט ווירקען אויך אויפן אויג, וועלכעס זעהט זי.

ווען יעדע שעהנע פרוי וואלט געוואוסט פון די הייסע באגעהרען, פון די פאנטאסטישע קוסען, פון די זיסע ליוב געזאנגען, וואס זי רופט ארויס ביי די מחנות פון איהרע פערגעטערער, ווי שטאלץ וואלט זי גע־ווארען זעהענדיג די ווירקונג און דעם איינדרוק וואס זי מאכט אויף אזוי

פיעל מענישען. עס איז נור ערשטוינט צו ווערן, וואו קומען אהין די אלע שטראהלען פון בעוואונדערונג ? וואו קומט אהין ערגעץ די ווארעמקייט פון אזוי פיעל הערצער, וואס שלאגען פון איהרט וועגען ? וואו קומט אהין אזוי פיעל פערלארענע קראפט, וועלבע זי רופט ארויס ? אויב עס איז אמת, אז אין דער וועלט ווערט קיין זאך ניט פערלארען — וואס זשע ווערט פון די פיעלע גליהענדע פערלאנגען, וועלבע ווערן פערלארען ערגעץ אין דער וויימען רוים.

אין דער פריה אויפשטעהן מיט דער וואונש, אז דער ערשטער בליק און דער ערשטער געדאנק זאל אנגעווענדעט זיין אויף דעם געליעב־טען געגענשטאנד. לייגען זיך רוהען און באגעהרען, אז ביים לעצטען מאמענט פון שליסען די אויגען זאל „זי" שטעהן פאר אונזערע אויגען. אז קיין שטונדע זאל ניט פערבייגעהן, וואו מיר זאלען ניט זעהן „זי" אין אונזער גייסטיגען בליק און ניט טראכטען וועגען א י ה ר בלויז — דאס איז איינער פון די טויזענדע ווינשונגען וואס די ליעבע האט.

א י ה ר געשמאק נאכצוקומען אין דער פארב פון קליידער, לויט א י ה ר געשמאק איינריבטען דאס הויז; אין די צימערן און פון דיא וועש זאל זיך הערען א י ה ר פארפיום; ביים עסען, ביים רוהען. ביים שפאצירען געהן — אלעס אויספיהרען לויט ווי א י ה ר געפעלט. דאס איז אויך איינע פון די קינדערשע זאבען אין דער ליעבע.

לעזען א בוך, וועלבען ז י לעזט, און לעזען דיזעלבע זייט אין דער־זעלבער צייט וואס זי.

קוקען אויף א י ה ר מעהר איידער אויף אלע אנדערע מענשען און קיינעם ניט זעהען אין א גאנצער מאסע מיט מענשען, ווי נור זיא

אליין.

גאין איין שעהנעם טאג אוועקוואַרפען א שלעכטע געוואהנהייט, אין וועלכער ער האט זיך שוין איינגעלעבט גאנצע צעהן יאהר, און אוועקוואַרפען בלויז דערפאר, ווייל זי האט אבגעקעהרט איהר ליעבליך נעזעל, ווען ער האט פעררויכערט א סיגאַרעט.

ארויסריידען א בעשטימטען ווארט מיט דעמזעלבען אקצענט, ווי זי רעדט דעם וואָרט ארויס.

פערקויפען דאָס הויז דערפאר ווייל זי האט זיך פארטשעפעט ביים אראָבגעהן פון די טרעפ און איז שיער אנידערגעפאלען.

געהן אין שוהל ניט גלויבענדיג אין גאָט, אָדער ווערן אן אפיקורס ווייל זי איז א רעליגיעזע אדער ווייל זי איז א פרייגעזינטע.

אוועקלאָזען זיך אויף א רייזע איבערן ים בלויז צוליעב דעם אום צו אומארמען זי מיט א מאנאט פריהער.

ווערן בלייך און רויט דערזעהענדיג ערגעץ איהר נאמען און א פשיטא שוין דערזעהענדיג א בוך, וועלכער טראגט דעמזעלביגען נאָמען וואָס זי.

אויסשטודירען עפּעס א לאנגע צייט בלויז צוליעב דעם כדי זי צו איבערראשען, און די גאנצע איבערראשונג דויערט אפשר דערנאָך ניט מעהר ווי א האלבע שטונדע.

זי קאָן אָנהויבען האסען איהרע עלטערען ווייל זיי האָבען איהם בעליידיגט.

ביי איהם קאָן זיין רעכט צו ווערן א סאָלדאַט ווייל איהר געפעלט א מונדיר.

באָגעהן עפּעס א העלדענטהאט בלויז צוליעב דער האפענונג, אז דאָס וועט אפשר ריהרען איהר הארץ.

אום ביי איהר נושא חן צו זיין לאכט ער ווען עס טהוט שטארק וועה, אדער בלייבט גלייכגילטיג צו א זאך וואס איהם פרעהט.

ער קאָן קוסען א היטעל, וועלבע איהרע פינגער האבען

אנגעריהרט, און קאָן אמאל אויפהויבען א שטיינדעל, אויף וועלכען ז י איז א ווײלע לאנג געשטאנען, און קושען דעם שטיינדעל.

ביי איהם קאָן זיין רעכט קראנק צו ווערן, אום ז י זאָל נור ארום זיין קראנקען־בעטעל ארומגעהן. און ביי א י ה ר איז רעכט קראנק צו זיין, ווען זי קאָן איהם קריגען אלס דאָקטאָר.

מאכען זיך ווי ער וואלט געווען רייך אדער שפּיעלען די ראָלע פון אָן ארעמאן; מאכען זיך פאר א חכם אדער פאַרקעהרט פארשטעלען זיך פאר א נארעלע — אלעס צוליעב דעם, וואס עס קאָן א י ה ר בעסער געפעלען.

. . . .

דאָס אלעס און נאָך פיעלע און פיעלע נארישקייטען, שעהנע און רייצענדע, זיינען די קינדערשע שטיקלעך, וועלכע דיא ליעבע באַנעהט. און דאָ זיינען דאָך אויסגערעכענט געוואָרען קיין טויזענד חלק ניט און נאָך ניט די זאנדערבארסטע און די ווילדסטע דומהייטען, וואס די ליעבע באנעהט טאָג־טעגליך מיט אזוי פיעל חן, אז אפילו דיא נארישקייטען ווערן שעהן.

די ליעבע און די אנדערע געפיהלען.

יעדע זאך שעצט מען נאָך דעם ווערטה פון דעם זאך גופא, אבער אויך נאָך דעם ווערטה וואס די זאך האט א פערבינדונג מיט אנדערע זאכען. ווען איין זאך געפינט זיך אין פערבינדונג צו אן אנדער זאך, קאָן ניט זיין, אז דיזע צוויי זאכען זאלען ניט האבען קיין ווירקונג איינע אויף דער אנדערער.

אזוי איז עס אויך מיט דער ליעבע, איהרע גרענצען זיינען זעהער ברייט. די ליעבע איז א מין לאנד וועמעס גרענצען עס קומען אריין אין אנדערע לענדער. די מענשליכע חושים, די מענשליכע עמפפינדונגען און די מענשליכע געדאנקען האבען א גרויסע שייכות מיט דער ליעבע

יעדע געפיהל, דאָס הערען, דאָס זעהן, דאָס אנטאפּען, א. ז. וו. און יעדע גייסטיגע פעהיגקייט איז א מין ווערקצייג פון דער ליעבע. און דארום ווירקען זיי איינע אויף די אנדערע, דיא ליעבע ווירקט אויף דיא חושים און די חושים ווירקען אויף דער ליעבע. די ליעבע דרינגט אזוי ווייט אריין אין דעם מענשליכען ארגאניזם, אז זי מאַבט שארפער דיא געפיהלען, די עמפּפינדונגען און די געדאנקען.

צוליעב וואָס עקזיסטירט די ליעבע? דערגרונד פון איהר עקזיסטענץ ליגט דאָך אין דעם, וואָס צוויי פערשיעדענע נאטורען בעריהערן זיך און שמעלצען זיך צונויף אויף אן אויגענבליק כדי די לעבענס-זאמען אויס-צוטוישען, אויסצומישען. דארום מוז דיא ליעבע האבען פיעל קאמפּ-ליצירטע בעציהונגען צו די אנדערע געפיהלען. די פיזישע ליעבע איז א העכערע פארם פון דיזע געפיהלען.

ביי חיות פון א נידריגער מדרגה און אזוי אויך ביי מענשען, וועמעס נאטורען עס זיינען אויך ווי די נאטורען פון דער חיה, איז די ליעבע קיין אנדער זאך ניט וויא פיזיש צו בעריהרען און בעטאפּען; ווען מען קוקט זיך אבער צו א העכערער מדרגה אין דער וועלט פון חיות און אזוי אויך אין דער וועלט פון מענשען, זעהען מיר שוין אז עס קומען צו די אנדערע געפיהלען. מיט דער אויסנאהם פון געשמאק: דער געשמאק בעטייליגט זיך נור אין אויסנאהמס-פעלע אין דער ליעבע.

אבער פון די פיער אנדערע געפיהלען: דאס הערען, דאס זעהן, דאָס אנטאפּען און דער גערוך — פון דיזע אלע פיער בעטייליגט זיך דער געפיהל פון אנטאפּען מעהר פון די אנדערע אין דער ליעבע. דאס הערען נעהמט דעם קלענסטען אנטהייל; דאס זעהן און דער גערויך נעהמען א פיעל גרעסערען אנטהייל איידער דאס הערען, אבער א קלענערען אנטהייל פון דאס טאפּען.

מיר זעהען אלזאָ אז עס איז פאראן א גרויסער אונטערשייד אין דער ראַלע, וואס יעדער געפיהל שפּיעלט אין דער ליעבע; איין געפיהל שפּיעלט מעהר ראָלע, אן אנדער געפיהל א ביסעל א קלענערע ראָלע,

און א דריטער נאָך א קלענערע ראָלע. אָבער נאָך א גרעסערער אונטער־שייד איז צווישען זיי אין דער נאטור פון פריידען און ליידען, וועלכע זיי ברייננען. דאס טאפּען ווירקט ארויסצורופען דיא העכסטע פערלאנגען און ליידענשאפט, דאס זעהען רייסט אראָב דעם שלייער און ענטציקט; דאס געהער ריהרט און געווינט זיא פון דאס ניי; דער גערוך בערוישט און שמייכעלט.

מען קאָן זיך מאכען א בענריעף פון די פערשיעדענע ראָלען, וואס די פיער געפיהלען שפּיעלען אין דער ליעבע, ווען מען זאָל נור פערגלייכען די פאָלגענדע פיער מאמענטען; די געליעבטע פּרויענצימער זעהן און לאנג בעטראכטען — הערען איהר שטימע פון ווייטען ניט זעהענדיג זי — ארייננאטהעמען דעם ריח און פארפיום פון איהרע קליידער און איהרע וועש.

דער חוש פון אנטאַפּען.

א מיליאָן טענער וועלכען ניט קאנען אויסדריקען יענע הארמאניע און יענע מעלאדיען, וועלכע עס ווערן ארויסגעבראכט פון בעריהרען דיא געליעבטע. דער רייכסטער ווערטער־בוך אין דער וועלט און די פעדער פון א שריפטשטעלער זיינען ניט אים שטאנד עס אויסצודריקען, און אפילו די וויסענשאפט הערט אויף דעריין בעשיידען צו זיין.

אפט בעדויער איך, וואס קיין אמת גרויסער דיכטער קאָן ניט בעזינגען דיא ערהאבענע תאוה פון דער ליעבע און בעזינגען אין אזא גוואלטיגען סטיל אז איהם זאל קיין פארוואורף ניט געמאכט ווערן אין צולאָזענקייט. אפשר וואלט דער מענש אויך קאָנען וויסען גענויער דיא גרעניצען פון תאוה און וואלט אפשר דאן געקאנט זיגען נעגען דיזער מענשליכער אונמעגליכקייט; אָבער עס איז דאָך פאראן עפּעס א טרויסט אין דיזער גרויסער אונוויסענהייט; דיא שעהמעדיגקייט האט דאָ ניט אומזיסט איבערגעלאָזען א פרעכטיגען שטיקעל דונקעלן פלאָץ

אין דער קענטניס פון מענשליכע זאכען, און מען דארף זיך זאגען, אז דארטען וואו די פאזיע שווייגט און וואו די וויסענשאפט פארדעקט זיך, דארטען וואו די אינערליכע בעריהרונג פון צוויי וועזענס פיהרט דערצו, אז עס זאל געשאפען ווערן א נייעס וועזען — דארטען מוז אין דעם ניי־ענטשטעהנדען מענשען שוין צוזאמען מיט דעם לעבענס-פונק א ליעבעס־פונק איבערגעהן און דאס מאכט איהם פעהיג, אז ער זאל שפעטער אליין אויך פלאנצען ווייטער דאס געהיימניס פון דער ליעבע.

די ליעבע איז אן ערהאבענע וויסענשאפט, א תורה וואס איז ניט געשריעבען געווארען אויף פארמעט און ניט אויסגעקריצט געווארען אויף מארמארענע לוחות, אבער זי געפינט זיך אין דעם בלוט פון א קוס און ווערט אזוי געפלאנצט ווייטער דורך די טויזענדע דורות, וועל־כע האבען געליעבט, ליעבען איצט און וועלען ליעבען.

דער חוש פון טאפען האט אימער א בעשטימטען כאראקטער, פון דער בעשיידענער בעריהרונג פון די האאר ביז צו דעם גוואלטיגען שטורעם פון דער ליידענשאפט. דיזער חוש איז אין דער ליעבע שטענ־דיג בעגלייט פון ליידענשאפט, איז אימער טיעף געשלעכטליך און איז פערבונדען מיט בעזיצען. די פרוי קאן זיך האלטען פאר יונגפרויליך, פאר אונבעריהרט כל זמן זיין האנד האט בלויז געגלעט דעם זוים פון איהר קלייד; ווי נור אבער הויט און הויט האבען זיך בעריהרט, ווי נור איינעמס פינגער האט דעם אנדערנס פינגער געדריקט איז שוין צווישען זיי דורכגעלאפען יענע ציטער, וועלכער איז געשלעכטליך.

ווען איין האנד דריקט די אנדערע הייסט עס אין דער ליעבע, אז צוויי פייערס האבען זיך צונויפגענומען אין איינעם; ווען איין האאר אין פון דעם אנדערען בעריהרט געווארען הייסט עס שוין צוויי שטרא־מען ליידענשאפט האבען זיך צונויפגעגאסען אין איין פלוס; ווען צוויי פיס דריקען איינע אויף די אנדערע, הייסט עס אין דער ליעבע צוויי פונקען, וואס שפרינגען אריבער איינער אין דעם אנדערען.

קיין טהייל פון א ליעבענדען מאנספערזאן קאן ניט בעריהרען דעם

מינדעסטען טהייל פון א ליעבענדער פרויענצימער אונגעשטראפטערהייט און ווען די בעריהרונג איז אפילו מעהר ניט געווען ווי אויף איין אויגענ־בליק, שנעל ווי א בליץ, האט שוין יעדעס טהיילכעלע אנגענומען עפעס פון דעם צווייטענס נאטור און האט אין דעם צווייטענס נאטור איבערגעלאָזען עפעס פון זיין אייגענער נאטור. בעריהרט אן אייזען מיט מאגנעט און דער אייזען וועט אליין ווערן מאגנעטיש; בעריהרט איין מאלעקיול פון דעם מאן מיט א מאלעקיול פון דער פרויענצימער און זיי וועלען ביידע נאך דער בעריהרונג זיין עפעס אנדערש שוין וויא פאר דער בעריהרונג. און ווען צוויי ליעבענדע בעריהרען זיך פאלשטענ־דיג, דאן פיהרט עס שוין צו ביידענס פערבינדונג. אומזיסט וועהרט זיך די שעהמעדיגע פרויענצימער געגען יעדער אונשולדיגער בעריהרונג; אין דער ליעבע איז יעדער געפיהל פון אנטאפען א ווייטערע אברוקונג פון דעם גרעניץ צווישען מ י י ן און ד י י ן און עס ווערט אלץ מעהר אויפגעגעבען דער אייגענער איך.

וואס איידעלער ענטוויקעלט עס איז א נאטור אלץ געפעהרליכער איז די בעריהרונג, ווייל זי געהט גלייך איבער אין דעם פעלד פון ברענ־ענדער ליידענשאפט, פון אנדערע געפיהלען און חושים. גראָבע נאטורען פאנגען אן דאָרטען וואו איידעלע נאטורען ענדיגען. בעת צוויי געביל־דעטע נאטורען קאנען לעבען רוהיג איינע לעבען די אנדערע און וועלען זיך בענוגענען מיט א דריק טאהן דיא האנד, וועט דער פרעבער און גראבער מענש שוין ביי דער ערשטער ערקלעהרונג אין ליעבע ארויפ־שטעמפלען א קוש אויף איהרע ליפען און ארומנעהמען איהרע היפטען.

די גוואלטיגע ליידענשאפט פון דער ליעבע פארשטעהט וויא צו מאכען וואונדער און קאן אין איין קוס אויסדריקען תאוה. פון א דריק טאהן די האנד ביז א קוס טאהן איז א לאנגער וועג, און אמאל אזא וועג, וועלכען מען קאן ניט דורכמאכען. אבער איין מאהל איז שוין דער מהלך דורכגעמאכט און מען איז שוין צוגעקומען צום געגענזייטיגען קוס, פערלירען זיך שוין אלע צאהמען און עס ווערט שוין אלעס מעגליך.

און דאס געפיהל פון בעטאפּען וויים נור פון צוויי סטאַציאָנען ביז וואנען דער ציעל ווערט דערגרייכט : די ערשטע סטאציאָן איז דער האנד־דרוק, און די צווייטער סטאציאן איז דער קוס. ווער עס האלט זיך אונשולדיג נאך עמפאנגען און צוריקגעבען א קוס, בעגעהט אן אבנארעריי.

און איהר, פרויען, וועלכע האט דעם געפעהרליכען גליק שעהן און געליעבט צו זיין, לאָזט אייערע פארעהרער קיין מאהל ניט ווייטער געהן ווי א האנד־דרוק ; בלויז אין זעלטענע פעלע זאָלט איהר דערלאַזען ביז א געדולדעטען קוס. אבער פארגעסט ניט, אז ווען מען ענטפערט שוין מיט א קוס צוריק הייסט עס שוין אן אונטערגעשריבענער וועקסעל— דאס איז שוין א סימן, אז מען וויל ענדערן דעם נאָמען.

דער חוש פון זעהען.

דער חוש פון זעהען איז דער ערשטער שליח פון דער ליעבע, און אין זעהר איידעלע נאַטורען שאפט ער דעם פערליעבטען זעהער גרויסע פרייד, און דאס גיט איהם אויב ניט שטארקען ליידענשאפט־ליכען גענוס, אבער זעהר בריימען גענוס און דעם העכסטען פערגעני־גען. דאס זעהען בעזיצט שוין אלעס, איהם פעהלט נור דער רויש פון׳ם בעזיצען.

ווען מיר קוקען אויף א פערזאָן מיט אויגען פון ליעבע געפינען מיר אין איהר שטענדיג עפּעס א נייעם חן, מיר געפינען עפּעס רעטעני־שען אין אזא פּנים, וואָס ערוועקט אין אונז אזוי פיעל נייגעריגקייט און אזוי פיעל שמאכטונג נאך דיזער פערזאָן, ווי מיר וואלטען זיך ניט גע־קאנט אנזעטיגען גענוג צו קוקען אויף איהר. אונזער חוש פון זעהען איז ווי געשאפען דערצו, אז דאס זעהען זאל בעגלייטען אונזערע רייצענדסטע גענוסען. ווי לאנג דאס אויג פון דעם געליעבטען שטעלט זיך אב אויף א חן־גריבעלע אין דיא באקען, אויף א קליין קרייזעלע פון די האָאר,

אויף דעם שעהנעם שפּיץ פינגערעל, און מיט וואס פאר בערוישענדער שנעלקייט לויפט דורך אונזער בליק איבער דיא געטליבע ליניען, וועלכע בעצייבענען אונזער געליעבטע!

די אויגען פון דער ליעבע האבען אלע מעלות פון א טעלעסקאפּ און פון א מיקראסקאפּ; זיי בעמערקען דעם דינסטען, איידעלסטען שטריכעלע, וועלכע זיינען אזוי פיעל דאָ אין דער ווייבליכער שעהנקייט ווי דעם הערליכסטען אידעאל פון דער שעהנער פארם. ווען דאָס אויג בעוואונדערט און געווינט, לאדעט עס שוין באלד איין אלע אנדערע חושים צו געניסען, עס לאדעט גלייך איין אלע ליידענשאפטען, אלע גע־דאנקען, אלע כחות פון דער נשמה אין מענשען.

קיין אנדער חוש בעזיצט ניט די אלע פעהיגקייטען, וואָס טראָגען אונז אוועק אין די הימלען פון אידעאלען און אין דערזעלבער צייט רופען ארויס אויך די פשוטע, קערפּערליכע, נשמיות׳דיגע ליידענשאפטען. דאס אויג איז דער ערשטער דינער פון גייסט; דער גייסט מאכט פיינער דעם באגעהר, מאכט ריינער די ליידענשאפט און מאכט איידעלער דיא צוויי ליעבענדע, אויף וויפיעל דאס איז מעגליך ביי מענשען.

דער חוש פון בעריהרען, אנטאפּען הויבט גערן אויף דעם שלייער, וואס באדעקט די שעהנקייט; דאס אויג דארף אבער ניט נאקעט מאכען דעם געגענשטאנד וועלכען עס בעטראכט; ווארום דאס אויג דרינגט דורך מיט זיין איינענער ליכטיגקייט יעדער דונקעלהייט, מאכט יעדען חשך דורכזיכטיג, מאכט אפען יעדען געהיימען קנייטש, און זעהענדיג אָדער אָהנענדיג, מעסטענדיג אדער פערגלייכענדיג ברייננט עס ארויס מיט א וואונדערליכע שנעלקייט אלע עלעמענטען פון דער עסטעטישער וועלט.

דאס אויג לאָזט פאלען זיינע שטראהלען אויף דעם געליעבטען אויג, מאכט איהם ליכטיגער און ווערט אליין ליכטיגער פון יענעם ליכט ווי צוויי שטערן, וואס בעקומען דעם שיין איינער פון אנדערען געגענזייטיג און בעשעהנען איינער דעם צווייטען. און ווען איין פּאאר אויגען זאָל מיט

בעשיידענהייט ניט אראבלאָזען די ברעמען, וואָלט פלוצלונג די פּאָם אראבלאָזען זיך פון איהר אידעאלער הויבקייט און וואָלט זיך פערוואנד־לען אין טהירישע, נידריגע אינסטינקטען. אַזוי איז טאקע דער פאל ביי אלע מענשען וואס שטעהען אויף א נידריגער מדרגה; ביי זיי געהט שנעל איבער יעדעס געפיהל פון ליעבע און דריקט זיך אויס גלייך אין דעם חוש פון בעריהרען, בעטאפּען.

ביז איידעלערע נאַטורען אבער ענטדעקט דער חוש פון זעהען יעדען טאג עפּעס נייעס, געווינט יעדען טאג נייע וועלטען. דער רייכס־טער מענש אפילו אין דער וועלט קאָן אלץ איבערצעהלען זיין געלד—אזוי פיעל האט ער און מעהר ניט; דער מעכטיגסטער קעניג קאָן אלץ אבמעסטען זיין גרויסע מדינה און קומט צו א גרעניץ, וואס עס איז שוין מעהר ניט זיינס. ווער עס ליעבט אבער א שעהנע פרוי, האט נאך ביז זיין טויט נאך ניט אלעם געזעהען, נאך ניט אלעס בעוואונדערט. ביז צום לעצטען אטהעמצוג ענטדעקט ער נאך אלץ עפּעס, וואס ער האט נאך פריהער ניט געזעהען, וואס ער האט ניט בעמערקט אדער ניט אויסגעפארשט, וואס איז פאר איהם געווען א בעהאלטענע וועלט.

דער בליץ־שטראהל פון א בליק בעלייבט א שעהנע פרוי און איהר רופט פלוצלונג אויס: „א וואס פאר א הימעלשע באשעפעניש!" איהר זייט איבעררראשט געוואָרען פון א גאנצען טומעל פון עמפּפינדונ־גען, פון א גאנצער וועלט פון שעהנקייטען; איהר זייט איבעררראשט געוואָרען, ענטציקט געוואָרען און הינגעריסען געוואָרען. אבער וויפיעל טעג, מאָנאטען און יאהרען זיינען נאך נויטיג איידער אייער אויג צו־נעהמט יענע וועלט פון שעהנקייטען ביז אין אלע איינצעלהייטען, ביז אין דיא איידעלסטע ניאַנסען, ביז אין דיא פיינסטע שטריכען! וויפיעל לייזענשאפטליכעס לאַשצען, וויפיעל תאוה'דיגעס צערטלען, וויפיעל טומעלס פון ענטציקונגען מאכט איהר דורך איידער איהר ווידערהאלט מיט א זיפץ אין פינף אדער אין צעהען יאָהר ארום נאך דעם ערשטען זעהען זיך: „א, וואס פאר א הימלישע באשעפעניש!"

די נאטור האט בעגאבט דאס לייב פון דעם מאן און דאס לייב פון דער פרוי מיט שעהנקייט און דיא טרויעריגע קורצקייט פון אונזער לעבען פארגעהט איידער מיר קאנען זיך נאך גענוג אנקוקען אויף דיא פיעלע פארמען פון מענשליכער שעהנהייט. צום גליק האט דער מענש זיך בעפעהיגט מיט דער הילף פון קונסט ארויסברייננגען די עסטעטישע אוצרות פון דער נאטור — אונזערע קליידער און צירונגס־זאכען טראָגען זעהר פיעל ביי צו דער שעהנקייט פון דיא מענשליכע פאָרמען, און מען קאן זיך קוים מאכען א בעגריעף ווי אהן א שיעור און אהן ערך עס זיינען דיא שעהנע שטריכען וואס ווערן ארויסגעבראכט און קאנען ארויסגעבראכט ווערן. אפשר וועל איך נאך פרופען אמאל בעהאנדלען די פיזיאלאגיע פון דער שעהנקייט", וואו איך וועל שילדערן די אלגעמיינע געזעצען. וועלכע זיינען דער גרונד פון עסטעטישע ערשיינונגען. דאָ וויל איך אבער בלויז בעצייכענען די גרעניצען, וואו די ליעבע און די שעהנקייט בעריהרען זיך און ענטציקען און בעפרוכטען איינע די אנדערע.

ווען אונזער אויג ווערט בעגלייט פון דער ליעבע, דאן ווערן מיר ענטציקט און געפינען עפעס נייעס אין א בלויער קארנ־בלום, וועלכע די געליעבטע האט צום ערשטען מאהל אריינגעפלאכטען אין איהרע לאקען, אדער פון א רויטען זשעראניום וואס בעפוצען איהרע שווארצע האָאר. עס קאָן פאר דעם געליעבטען אמאָל ערשיינען א נייע וועלט אָ וועלכער עס איז מוסלין־שירצע. וואס זי האט אנגעטאהן אזוי קאקעטיש שעהן, אדער א האנדשוה שעהן פערקנעפעלט אויף דעם געלענק פון א ראָזיגען הענטעלע; די פערלמוטערענע קנעפעלעך קאָנען פאר אונז עפענען אמאל אזא וועלט פון ליעבליכען חן, אז מיר ווערן צונומען פון הארציגקייט.

דער מאן וועלכער ליעבט א שעהנע פרוי, לאכט אב מיט א מין רחמנות פון א פאשאס הארעם. דארף מען דען האבען הונדערט פרויען קלעהרט ער זיך, אום צו זעהען די הונדערט **שעהנקייטען** פון דער מענשליכער ווענוס, ווען זיי זיינען אלע **פעראייניגט** אין דער איין פרוי,

וועלכע ער ליעבט! די שעהנע פרוי פעראייניגט אין זיך ניט בלויז הונ־דערט זאנדערן טויזענדערליי שעהנקייטען; זיא צייגט זיי ארויס אין דער רייצבארקייט פון איהר קליידונג, אין דעם שמייכעל ארום איהרע ליפען, אין דער פערעגדערליכער שפילינקייט פון איהר מיילכעל, אין די טויזענד חנ'עוודיגע ווענדונגען פון איהר קערפער, אין איהרע גראַ־ציעזע מאניערען, א. ז. וו.

דאָס זעהען איז דער איינציגער חוש אין דער ליעבע, וועלכער פארשטעהט אויסצוגעפינען די מאראל און דיא אינטעליגענץ פון דער געליעבטער פערזאָן: מיר בעטראַכטען די געליעבטע ניט בלויז מיט דעם צוועק צו בעוואונדערן, צו געניסען, הנאה צו האבען פון'ם קוקען, נור אויך מיט דעם צוועק אויסצופארשען, אויסצולערנען וועלכע נייגונגען, וועלכע געדאַנקען דריקען זיך אויס אין דעם צוקען פון איהרע ברעמען, אין איהרע געזיכטס־ציגע; מיר זוכען מיט די אויגען צו לייענען דעם פנים פון דער, וועלכע מיר וועלען מאכען פאר אונזער אייגענע.

די ליעבע מאכט די שעהנקייט פאר א מעכטיגען טיראן, וועלכער בויגט אונז אונטער זיין ווילען און נעהמט זיך דאס הייליגסטע רעכט איבער אונז. זעהר זעלטען קוקען מיר אויף דער שעהנקייט, וועלכע אונזער הארץ באגעהרט אלס אויף א לייכטזיניגער, הארצלאזער פרויען־צימער. דער בישוף פון איהר שעהנקייט מאכט אז מיר זאלען איהר מוחל זיין אלעס. און ווען מיר דערפיהלען איהר שולד, דערפיהלען מיר דאס ניט מיט די אויגען, וועלכע זעהען, זאנדערן מיט די חושים, וועלכע באגעהרען. די נאטור פערטיידיגט און בעשיצט דאס שעהנע מעהר פון אלע אנדערע — דאס איז דערפאר, ווייל די שעהנקייט איז א מין כלי אין וועלכער דאס אמת'ע און דאס גוטע זיינען זיך משדך צוזאמען.

—{ | }—

דער חוש פון הערצן,

אין דער געשיכטע פון ליעבע שפיעלט דאס געהער א קליינע אבער א פריינדליכע ראָלע. דאס הייסט, אז אויסער דער גרויסער ראָלע, וואס דאס הערצן שפיעלט אלס דער אינסטרומענט פון געדאנקען שפיעלט עס אין דער ליעבע נאָך א קליינע ראָלע אין זעהר א פריינדליכע.

געוויסע טענער רופען ארויס עמפפינדונגען פון תאוה, פון ליידענשאפט, ווי צום ביישפיעל דאס רוישען פון א זיידענעם קלייד, דאס צווייטשערן פון מאנכע פויגלען, דאס מורמלען פון'ם וואסער, א. ז. וו. אבער דאס זיינען בלויז אויסנאהמיגע ערשיינונגען. א חוץ דיזע ערשיינונגען האָט די הנאה פון'ם הערצן אין זיך א זאנפטע צערטליכקייט דער כאראקטער פון דער פרויען־שטימע איז אן אנדערער און פון דער מענער־שטימע אן אנדערער; דער געשלעכטליכער כאראקטער פון דער פרויען־שטימע איז ריהרענד און בעריהרט דעם מאן מיט א מין אנגענעהמער זאנפטקייט; און דער קלאנג פון דער מענליכער שטימע ווירקט אויפן הארצען פון דער פרויענצימער און מאכט עס שטארקער קלאפען.

עס זיינען פאראן אזעלכע שטימען פון פרויען, וועלכע מען קאן ניט הערצן און בלייבען גלייכגילטיג, ווייל דער זאנפטער קול דרינגט אין הארצען אריין און ערוועקט א שטורעם פון געפיהלען. זיא ריהרט טיעף, הארציג, ענטציקט און צוטומעלט. ווען א מאנספערזאָן און א פרויענצימער ריידען איינער צום אנדערען, שטעלט זיך שוין אין די קלאנגען פון זייערע שטימען ארויס זייער געשלעכטליכער כאראקטער; ביידענס הערצער הויבען אן שטארקער צו קלאפען, ווי עס הויבט אן צו שלאָגען שטארקער דאס הארץ אין דעם בוזים פון דער שעהנער פרוי. ווען זיא באדט זיך איידער זי שטעלט אריין דאס פיסעל אין וואסער און זי קוקט

זיך ארום פריהער צום רויש פון די בלעטער.

דער קלאנג פון דער שטימע קאן ניט זאָגען אזא געדאנק, וועלכען עס דארף אויס דריקען דאס ווארט: „איך בין שעהן, איך בין קלוג“. אבער דער קלאנג קאן זאָגען פיעל אנדערע זיסע זאכען: „איך בין אין גאנצען פרויענצימער, איך באגעהר דיך, איך ליעב דיך שטערבליך, איך בין אליין, איך וויל דיך בעזיצען, איך געה אויס נאך דיר“, א. ז. וו. דאס קאן אויסדריקען דער קלאנג פון דער פרויען־שטימע אהן ווערטער.

דער איינפלוס פון דער שטימע דויערט זעהר לאנג. ער ווערט קיין מאהל ניט פארגעסען, און דויערט אמאל זאגאר לייגנער אלס די ליעבע, וועלכע דיזע שטימע האט ארויסגערופען. שוין נאך לאנגע יאהרען פון שוויינען און גלייכגילטיגקייט, פון פעראכטונג און פרעמדיקייט דערהערען מיר פלוצלונג א שטימע, איין טאן — און ווי דאס וואלט געווען דער ערשטער טאג פון אונזער ליעבע, אזוי דערפיהלען מיר זיך איבערראשט, ווערן צוטומעלט און ווידער בעזיעגט.

דאָס הערען ווארפט אריין זיין אנקער אין דיא טיעפע כוואליעס פון אונזערע געפיהלען, און שוין ניט איין מאהל איז די ליעבע וואונדערליך אויפגעשטאנען תחית המתים דורך דעם וואס מען האט דערהערט די ליבע שטימע, וועמעס קלאנג מיר האבען דוכט זיך שוין לאנג פארגעסען.

דער געפיהל פון גערויך.

צו דעם חוש פון שמעקען האט די ליעבע פיעלע זעהר רעטזועל־האפטע בעציהונגען. אין דער וועלט פון חיות שפיעלט דער חוש פון שמעקען זעהר א שטארקע ראָלע און רופט דירעקט ארויס דיא ליעבע. נאך איידער דער ע ר און די ז י האבען זיך דערזעהען, האט זיך אין איהם שוין ערוועקט די תאוה דורך דעם וואס דיא לופט האט איהם צוגעטראגען איהר גערויך. מען קאן פון דיא בלומען, וועלכע ענטציקען

אונז מיט זייער ריח, קלג. הר זעהען וועלכע נאהענטע בעציהונגען עס זיינען צווישען דעם געפיהל פון שמעקען און דער ליעבע.

דער מאן און די פרוי גיבען פון זיך ארויס פערשיעדענע ריחות, און ביי נידריגע ראסען אדער ביי גראבע נאטורען ערוועקען זיך גע־שלעכטליכע רייצונגען פון ריחות, וועלכעס קומען ארויס פון געוויסע טהיילען פון קערפער. אבער אפילו אין איידעלערע נאטורען שפיעלט אויך דער חוש הריח א וויכטיגע ראָלע אין דער ליעבע. דורך געוויסע פארפיומען, וועלכע ווערן ערצויגען דורך דער קונסט פון כעמיע, קאן מען אויס איבען א גרויסען איינפלוס. און מען קאן זאגען, אז קיין אנדער חוש האט ניט אזעלכע נאהענטע בעציהונגען צו טהירישע ליידענשאפט ווי דער חוש הריח.

מען דארף זיך נור צוקוקען צום פנים פון א פרוי, וועלכע עס שמעקט א זעהר שטארק דופטענדע בלום, ווי זיא ווערט בערוישט. ווען מען זאל א פרעג טאהן שטארק ליידענשאפטליכע מענער וועלען זיי מודה זיין, אז זיי קאנען ניט בלייבען גלייכגילטיג ווען זיי בעזוכען אן אפטהייק. ווען מען זאל א פרעג טאהן א פארפיומער וועט ער דער־צעהלען די געהיימנים פון זיין קונסט, אז ער מישט צונויף די עססענץ פון הונדערטע בלומען און פלאנצען און טריפט דעריין אריין א זעהר קליינע דאזע פון א שלעכט־שמעקענדע מאטעריע, וועלכע קומט ארויס פון די געשלעכטליכע גליעדער פון א חיה.

ווען מען זאל פרעגען די פרויען פאר וואס ליעבען זיי אזוי שטארק פארפיום, וועלען בלויז וויינינגער פון זיי געבען א בעשטימטען ענטפער. אבער יענע פרויען, וועלכע ווייסען שוין פון אלע געהיימניסע פון קאָ־קעטססטווא, וועלען אייך זאגען אז דיזע געשמאקע ריחות זיינען א מעכטי־גע וואפען אין דער ארסענאל פון דער ליעבע און אז מאנכע פארפיומען האבען א שטארקען איינפלוס צו בעצויבערן דעם מאנספערזאָן.

אלעס לעבט און ליעבט

אין דער נאַטור איז ניטאָ קיין שעהנערעס און גרויסאַרטיגערעס בילד, ווי די ליעבע פון פלאַנצען און בּרואים. ווי שעהן, ווי הערליך זיינען די איינפּאַכע טענער, מיט וועלכע די נאַטור דריקט אויס דיזע מוזיק און ווי פיעלפאַך און פערשיעדען זיינען די אופנים ווי אַזוי יונגע דורות ווערן אַרויסגעבראַכט! וואונדערליכע כחות קאָנצענטרירען זיך אויף דעם פּונקט, וואו די קערפּערלעך בעריהרען זיך אום נייעס לעבען צו שאַפען; די נאַטור־קרעפטען ערשיינען דאַ מיט אַ גלענצענדער רייכקייט פון פערשיעדענע פאָרמען.

בעת אין אַלע אַנדערע טהעטיגקייטען פון דער בעל הביתטע־נאַטור בעמערקט מען, אַז זי איז זעהר שפּאַרזאַם, זי פערשוועגדט בלויז אַזוי פיעל כחות וויפיעל עס איז ניצליך און נויטיג פאַר איהר צוועק, בענוגענט זי זיך אָבער ניט ביי דער אַרויסבריינגונג פון נייעס לעבען בלויז מיט אַנווענדען אַזוי פיעל פון איהר קראַפט, וויפיעל עס זאָל נויטיג זיין פאַר איהר צוועק. מיט פאַרשווענדערישער רייכקייט פון עסטעטישע פאָרמען רינגעלט זי אַרום יענעם מאָמענט פון לעבען, אין וועלכען נייעס לעבען הויבט זיך אָן.

וויפיעל חן איז פערוויקעלט אין דער בלום מיט איהרע גרויסע און רייצענדע פאָרמען, מיט דער בערוישענדער פערפיהרונג פון איהרע געשמאַקע רוחות, מיט דער צוציהונג פון איהרע בונטע פאַרבען־טענער. וויפיעל אוצרות פון עסטעטישע קרעפטען דיא נאַטור ניט אַריין אין דער ליליע און דער רויז! און דיזער גאַנצער לוקסוס ווערט געשאַפען בלויז דערצו, כדי צו פערהערליכען די ליעבע פון איין טאָג, פון איין שטונדע.

דיזע פראכט פון חתונה־קליידונג, וואס איז טויזענד מאהל שעהנער איידער דאס שעהנסטע געוועב פון'ם מענשענס האנד, דינט בלויז דערצו כדי ארומצושליירען די צניעות'דיגע ליעבע פון איין שטויב־געפעס מיט א קוויטעל.

און ווען מען געהט אריבער פון די ליליען און רויזען צו דער וועלט פון חיות און מענשען — וואס פאר א גלאנץ פון פאנטאזיע, וועלכע קראפט פון ליידענשאפטען דיא נאטור ווענדט דא אן, און אלץ כדי מעגליך צו מאכען די אומארמונג פון א מאן און א פרוי! מען דארף זיך נאר דורכגעהן אין א פריהלינגס־טאג אין א גארטען, דורכשפאצירען זיך דורך צו בלומען־בעעטען און זעהען די ליעבהאבערייען פון דיא בליהונגען.

די בלומען ליעבען שטום, בלויז דורך דעם ריח־נחוח פון זייערע קוויטען רעדט זייער ליעבע; אבער ביי פיעלע פון זיי שטערט דאס שווייגען ניט זייערע אומארמונגען, זייער קרעפטיגער ארומנעהמען איינע די אנדערע. עס זיינען פאראן פיעל פלאנצען, וועלכע געוועהנליכערהייט זיינען זיי אונבעוועגליך, נור פלוצלונג ווערן זיי בעפאלען מיט א דוכציטערונג אין זייערע בליהונגען; געוועהנליך זיינען זיי קאלט, נור פלוצלונג ווערען זיי אויפגעפלאמט; דאס איז דאס ציטערען און דאס אויפפלאמען פון דעם הויך פון דעם ליעבעס־ברען, וואס כאפט זיי אן.

אפט־ליעבען זיי בלויז איין מאהל אין יאהר, אבער ווי רייך און פערשווענדעריש זיי ווערן דאן אנגעפיעלט פון זאמען. מען דארף נור א ריהר טאהן דאן איין צווייגעל און עס גיט זיך א הויב פון זיי א גאנצער וואלקען פון פרוכט־שטויב. וואס פאר א רייכקייט פון פרוכטבארע כחות אין דער צייט, ווען די בוימער ליעבען; גאנצע וועלדער ליעבען אויף אמאל. און דאן הויבט עס אן צו לעבען און וועבען אין דער לופט פון בערוישענדע געשמאקע ריחות. אפט טראגען די ווינטען אוועק אונגעהייערע מאסען פון בליהונגס־שטויב אדער דער רעגען וואשט דורך די לופט און צומישט זיך אליין מיט דעם פרוכטבארען ליעבעס־רעגען פון דיא

בלומען.

און די לעבעדיגע ברואים׳לאך גיבען זיך אויך איבער זייער ליעבע אין יעדען ווינקעלע פון דער ערד אהן האס און אהן אייפערזוכט; אין׳ם שאטען פון די בליהענדע פיכטען-בוימער אדער אונטער דעם שטענגעלע פון דער בלום; אויף יעדען שטיקעלע פלאץ פון דער לאנקע, אין יעדען שפאלט פון׳ם פעלז, אויף דעם טעפיך פון גרינעם פעלד, אין דער טיעפ־סטער טיעפקייט פון ים, אין׳ם טראפען וואס טריפט אראב פון אייז־בארג, אין די פערבארגענסטע גרונטען פון דער ערד און אין די העכסטע קרייזען פון דער לופט.

אזוי ערוואַרעמט און בעשיינט יעדער שטראהל פון דער זונן אויף יעדען פונקט פון דער ערד און צו יעדער שטונדע פון צייט מיליאנען פון ליעבעס־אויסגיסונגען, און יעדער בלייכער שטראהל פון דער לבנה בעגלייט פאארלעך אהן א שיעור, איינע לעבען די אנדערע. און אויך יעדער רגע פאלט אראב א בלאט פון׳ם עץ החיים און ווערט שטויב, שפראצט אבער אויך ארויס אין יעדער רגע א נייע לעבענס־זריעה, און יעדעס זריעה׳לע ערווארט די פרייד פון דער ליעבע.

דער קליינער יוסף הצדיק

אין דעם מענשען פון א נידריגער מדרגה ענטוויקעלט זיך דיא קראפט פון׳ם געפיהל, וואס הייסט ליעבע, ערשט ווען עס בילדען זיך אויס דיא אברים, וועלכע אונטערשיידען דייטליך זיין געשלעכט און ער ווערט מאן אדער פרוי, ביי רייבע און העכערע נאטורען, ביי דעם מענ־שען פון א העכערער מדרגה, בעווייזט זיך, פארקערט, א געוויסע שעהמעדיגקייט, וואס ציהט גראד צו דאס אינגעלע צום מיידעלע שוין יאהרען לאנג פריהער איידער דאס שטעמפעל פון געשלעכט איז איינ־געזיעגעלט געווארען אין זיין ארגאניזם. איידער די עטהער־בלויקייט פון

הימעל ערשיינט קלאהר, ווייזט זיך שוין א ראזיגע פארבונג, וועלכע איז אנפאנגס קוים צו בעמערקען אויפן האריזאנט, אבער טרעט ארויס באלד אין לעבהאפטע קאלירען.

דאס שעהנסטע אויפן הימעל איז די זונן, און דארום האב איך מיט דעם ווארעמסטען אינטערעס, מיט א מין הייליגער אויפמערקזאמ־קייט שטודירט דעם ערשטען אויפגאנג פון יעדער זונן, וועלכע איז דער ענין פון מיין בוך.

עס איז די גראבסטע געמיינהייט און פערדארבענהייט ווען מען הערט טאג־טעגליך די לעסטערענדע מיינונג, אז קיין קינד איז נים אין גאנצען אונשולדיג אין פראגען פון ליעבע. אין אמת'ן איז די אונשולד פון'ם קינד א סך וואהרער, א סך טיעפער און אויפריכטיגער איידער מען גלויבט גאר, און דער גלאנץ און די דימענטענע ריינקייט פון דיזער אונשולד ווערט אויפגעהאלטען אפילו דארט, וואו דיא שמוץ פון געזעלשאפטליכער פערדארבענהייט בעשפריצט זי מיט אונריינע טראפענס די רויטינקע ליפעלעך פון'ם קינד קאנען אמאל, ווי עס דוכט זיך, אויף א צולאזענעם אויפן איבערזאגען א פאסקודנעם ווארט, וואס עס האט צופעליג געהערט פון'ם דינסטמיידעל; אבער דאס ברייננט נים אריין קיין אונריינקייט אין דער קריסטאל־ריינער נאטור פון'ם קינד, און עס איז גענוג א ריינע אויסבאדונג אומדיזער פלעק זאל אין גאנצען פערשווינדען פון'ם קינדס ריינע נאטור. דער ערוואקסענער המון איז געוועהנ־ליך גענוג פערדארבען, נים צו גלויבען אין דער אונשולד פון דיא קינד־ער — ווי אדורכגעווייקטער בעל עבירה גלויבט נים אין מעשים טובים.

בעת קינדערלעך שפילען זיך מיט לארעם, געשריי און געפילדער, פון וואס דאס קינד האט געוועהנליך גרויס הנאה, אונטערשיידעט שוין דאס איינגעלע א מיידעלע צווישען הונדערט אנדערע קינדער און באלד דערפיהלט דאס קינד א נייגונג, וועלכע האט קיין נאמען נים און בלייבט אונבעוואוסט, אבער האט שוין די בעדייטונג ווי א מיניאטור פון א שעהנעם בילד. איך ערינער מיך אויף א מלאד'ל א מיידעלע,

א גאלדיג־בלאנדע, ראָזיג ווי דער קאָליר פון פריה־מארגען־דרויטקייט, וויא איך האב זי געזעהען פלוצלונג ארומנעהמענדיג מיט איהר הענטעלע דאס העלזעל פון א קליין אינגעלע, וועלכער איז געשטאנען לעבען איהר שטאָלץ מיט זיין זונ־פערברוינטען פנים׳על, וויא א מאטראָז. דאס קליין נפש׳ל האט איהם פריה׳שדיג בעדעקט מיט קוסען; ער אבער האט זיך פארשעהמט פון אזא ליעבהאבעריי און איז שטארק ברוגז געווארען, נור דאס קליין מיידעלע זאגט איהם, אז עס האט איהם אזוי זעהר ליעב אז עס וויל איהם האבען פאר א מאַנעלע.

א פארקעהרטע וועלט—א מיקראסקאפישע סצענע פון א קלייניננ־קען יוסף הצדיק, וועלכער האט נאך גאָר ניט געוואוסט וואס א מיידעל איז אזוינס, און א קליין דאמעלע, וועלכער האט אין קינדערשער אונשולד שוין אויסגעזעהען גאר ווי א פוטיפרע און איז אין אמתן דאך געוועזן א קליינער, ריינער מלאך׳ל. מאנכעס מאהל פאסירט אויך אז אין אזעלכע פלוצלונגע ערשיינונגען פון א נייגונג צווישען צוויי קינדער פון פער־שיעדענעם געשלעכט ליגט בעהאלטען אמת׳ע, עכטע ליידענשאפט, וועלכע דריקט זיך שוין אויס אין אייפערזוכט און טהרערען, אין זיפצען און אין פרייד־געלעכטער, און וועלכע האט א צוקונפט.

יענע שעהנע מיידלאך, אין וועלכע די גוטע אדער בייזע נאטור האט אריינגעגעבען א כח אויף יעדער שריט און טריט צו ערוועקען פערלאַנגען און ליידען פון ליעבע, ווייסען גאר אפט ניט, אז צווישען דער גרויסער מחנה פון זייערע פערליעבטע געפינען זיך אויך אינגעלאך, וועלכע זיינען נאך גאר כמעט עפהלעך און וועלכע זיינען גליקליך, ווען זיי קאָנען זיך אריינגנבענען שטילינקערהייט אין דעם צימער וואו דיא שעהנהייט איז געשלאָפען, קוסען דעם טעפיך אויף וועלכען איהר פוס האט געטראטען, ווארום זי איז פאר זיי דאס שעהנסטע און בעסטע בעשעפענים אויף דער ערד, דאס טהייערסטע נאך זייער מוטער. און ווי זעלטען ווייס א יונג מיידעל, וואס שפיעלט זיך מיט איהרע פינ־גער אין די לאקינע האָר פון א קליין־אינגעלע, ווער אָפעלע עס

ליגט אויף איהרע קניע, איז זיין קליין הערצעל קלאפט שטארק אונטער איהרע צערטליבקייטען; זי וויס ניט, אז ווען דאס אינגעלע הויבט אויף זיין לאקיגען קעפעל, איז זיין פנים'על רויט ניט בלויז פון דער היץ, נור פון אינערליבען פייער, וועמעס נאטור ער אליין אהנט גאר ניט— פון'ם פייער פון ליעבע.

ווען מען זאל אזא קליין אינגעלע פרעגען, פאר וואס האט ער ליעב דאס קליינע מיידעלע, וועט ער אוועקלויפען א פארשעהמטער, — ווען מען זאל דאס מיידעלע א פרעג טאהן וועט עס רויט ווערען אין גאנצען פנים'על און וועט געבען א נאאיוועו חנ'עוודיגען ענטפער, זיי ליעבען זיך. אבער פאר וואס, דאס ווייסען זיי ניט. פונקט אזוי ווי מען זאל פרעגען א פריה־צועפענטען רויזען־קנאספעל, פאר וואס וויל עס שוין בליהען אין מערץ אנשטאט צו ווארטען אויף דעם ווארעמען, לוסט־פולען הויך פון מאי?— עס ווייס ניט פאר וואס.

אין הייסע נאטורען ערשיינט דיא ערשטע מארגענ־רויטקייט פון דער ליעבע פריהער, ווייל די פרוכטבארע נאטור איז אונגעדולדיג צו ווארטען מיט איהרע בליהונגען, און ווייל דאס לעבען איז נור א קורצער אויגענבליק, אז מען זאל אין איהם קאנען שטילען יענעם אונענדליכען דורשט פון ליעבע, וועלכער פארצעהרט אזא מענשען. אזעלכע נאטורען ליבען פריה, ווייל די ליעבע איז אין זיי זעהר שטארק—פונקט אזוי ווי א גאונישער קאפ האט צו צעהן יאהר שוין אזעלכע געדאנקען, וועלכע דער דורכשניטליכער מענש האט ניט אפילו צו דרייסיג יאהר.

פאר וואס אבער ציהט עס דעם אינגעלע דוקא צו יענעם מיידעלע מעהר ווי צו אלע אנדערע? פאר וואס לאזט דאס קאפריזנע מיידעלע נור פון יענעם ברוינעם אינגעלע זיך קושען און ניט פון קיין אנדערען? דאס איז דערפאר, ווייל פאר איהר איז דיזער אינגעלע אנדערש פון אלע אנדערע. דאס איז דיא נאטירליכע וואהל, וועלכע איז אונערקלעהרליך און פון וועלכער עס קומט ארויס די ליעבע. אמאל איז דאס די צונייגונג פון צוויי פערשיעדענע נאטורען איינע צו דער צווייטער—צו אויסגלייכונג

פון גענוענגנעזצטע כאראקטערען ; אמאל איז דאס די אויספיעלונג פון פעהלענדע טהיילען — דאס וואס פעהלט אין איין נאטור ווערט צוגעזעצט פון דער צווייטער נאטור, צו וועלכע די ערשטע ווערט צוגעצויגען טאקע מחמת דעם, ווייל אין איהר פעהלט עס ; און אמאל איז עס דוקא די הארמאניע פון די ביידע. דאס איז די בעשטימונג פון דער מוטער־נאטור גופא, וועלכע וועהלט אויס איינעם פארן צווייטען. אזוי איז די נאטור משדך שידוכים.

ניט ריידענדיג וועגען דער פריהער קינדערשער ליעבע פון רייכע בענאבטע נאטורען, קומט ארויס דאס געפיהל פון דער ליעבע גוואלטיג ווי נור עס ווייזט זיך אין דעם אינגעל א נייע בעדערפענים דורך דער צוויבערליכער בעריהרונג פון יענער וואונדערליכער קראפט, וועלכע מאכט איהם געשלעכטליך רייף, צייטיג. ערשט דאן ווייזט זיך ארויס אונטער דער גלאטער אבערפלעכע פון׳ם אינגעלס לעבען א טיעפער אבגרונד , א ליידינקייט, וועלכע קאן בלויז אויסגעפיעלט ווערן דורך א ווייבליכע פערזאן. און פון אונטער דער שטילער נאטור פון׳ם מיידעל הויבט אן ארויסריידען די פאדערונג פון ליעבע פון איהר גאנצען קערפער, פון יעדער גליעד:

די אונשולד און די אונוויסענהייט כאפען אן דעם אינגעל און מיידעל און זיי פיהלען ווי ארויסצוגעבען זייערע כחות , אויסצודריקען דאס קאכיגע לעבען, וואס הויבט אן ברויזען אין זיי : לויפען אין וואלד, קלעטערען אויף בערג, פליהען, שפרינגען, בעטויבען זיך, מיעד ווערען. אין דיזער צייט שפרינגט מען, טאנצט מען, מען לאכט, מען וויינט ; מען ווערט אומעטיג אדער פרעהלאך גאר אהן אן ערענסטע אורזאכע, אליין ניט וויסענדיג פאר וואס. עפעס אקוראט ווי דאס אויסגעוואקסען אינגעל אדער מיידעל וואלט אבזיכטליך וועלען אבנארען זיך אליין און אנדערע, אז זיי זיינען נאך דיזעלבע קינדער, וואס זיי זיינען געוועזן ערשט נעכטען. זיי זיינען שוין אבער ניט דיזעלבע, הגם זיי וויסען נאך אליין ניט וואס מיט זיי טהוט זיך.

עס קומט די נאַכט און די גליעדער, וואס זיינען מיעד געוואָרען פון׳ם טאָגס שפּיעלרייען, ווילען רוהען אין טיעפען שלאָף און דעם אינגעלס געמיטה וויל פערזינקען אין א ים פון פערגעסענהייט. אבער אפילו אין שלאָף קומען מיט איהם פאר אונגעוועהנליכע ערשיינונגען און ער דערפיהלט נייע יסורים, שמערצען פון ליידענשאפט, וועלכע בעאונרוהיגען זיין שלאָף און רעגען איהם אויף: ער דערפיהלט נייע פריידען, נייע שמערצען, וואס ער האט פריהער ניט געפיהלט!

און דאס אונשולדיגע מיידעל זיצט אויף איהר בעטעל א בענאסע־נע מיט שוויס און מיט טהרערען, מיט די הענד אין די צולאזטע האָאר און פרעגט זיך א צושראקענע: וואס פאר א זינד האב איך בעגאנגען, וואס מיט מיר האט עפּעס אזוינס געטראפען.״ און נאך א שלאָפלאזער נאכט לויפט זי צו דער מוטער און בעקלאָגט זיך, אז זיא איז קראנק, זעהר קראנק — אבער איהר טהוט קיין זאך ניט וועה. די ליעבענדע מוטער טרויסט זי מיט א שמייכעל. אבער דאָס מיידעל פיהלט עפּעס קאפּריזנע, אונגעדולדיג און פערגיסט אהן א שיעור טהרערען אהן א שום אורזאכע, אהן וועלכע עס איז שמערץ.

איהר הימעל איז אזוי ריין און קלאָהר און דאך אזוי פיעל שטורעם — טויזענדע ראמאנטישע חלומות, פאנטאזיען, וועלכע ענט־שטעהען און פארשווינדען אין איין ווייל. עס וועקסלען זיך אזוי שנעל איהרע געפיהלען — דאס א צופלוס פון אונענדליכע צערטליכקייט, ווי ארומצוכאפען יעדער זאך און דריקען צו דער ברוסט און קושען מיט בעגייסטערונג, און פּלוצלונג אן אומעט, א בייגקשאפט, א פערצווייפלונג. וואס פאר א מהומה אין דער פאנטאזיע!

פון אינגעל־יאהרען צו בחור־יאהרען.

איינע פון די שמערצליכסטע און פריידען־פולסטע עפּאכען איז די איבערגאנגס־שטופע פון אינגעלשאפט צו בחור שאפט. איך רוף זי

די היסטערישע פעריאדע פון׳ם לעבען.״ די פרוי איז צניעות׳דיגער און צוריקגעהאלטענער, שעהמעדיגער אלס דער מאן און הגם אין איהר נאטור איז דא א גרעסערע בעדערפנים פון ליעבע, אבער צו פערדאנקען איהר גרויסער אונשולד פארשטעהט זי זיין נאטור ניט און האט פאר איהם מורא.

דעם מאן האט די נאטור געגעבען פשוט׳ע סמנים, וועלכע זיינען פאר דער ווייבספארשוין אין גאנצען אונבעקאנט. זעהר אפט פאסירט עס דערפאר, אז איבער זיין צולאזענקייט פאר דער צייט דערפיהלט ער די תאוה איידער די ליעבע. אויב אבער ער איז אליין צניעות׳דיג, ריין, שעהמעדיג און דאך ליידענשאפטליך, לעבט ער אויך דורך דעמזעלבען ווילדען טומעל אינערליך, וועלבען עס לעבט איבער דאס מיידעל; ער איז אויך קאפריזנע אהן א פאר וואס, פיהלט ווילע־וויז א צופלוס פון שמחה אהן אורזאכע, און ווערט פלוצלונג אנגעכאפט פון א וועהמוטה, פון אן אומעט און בײנקשאפט אהן א שום גרונד—א ווייבערשע נאטור!

אזוי קומט די ערשטע ליעבע, אין וועלכער דער געליעבטער ווערט אנגעזעהן אלס א גאט און די געליעבטע אלס א געטין. פאר דער ערשטער ליעבע איז אלעס געגונג. דער פערליעבטער זעהט אין דער געליעבטער און די פערליעבטע אין דעם געליעבטען דורכאויס מעלות און קיינע חסרונות, ווארום דיא ערשטע ליעבע האט הונגער פאר א מיליאן און ברויט בלויז פאר א גראשען.

איז דער געליעבטער א בלייבער, דאן זעהט זי אין איהם א גע־פיהלפול שמאכטענדען; איז ער קראנק, קומט ער איהר פאר נאך א סך פאעטישער דורך דעם; איז ער א געזונדער קערל, קומט ער איהר פאר אלס א גבור, א גאט פון קראפט; איז ער פרעך, אונפארשעהמט, זעהט זי אין איהם בלויז אז ער איז מוראדיג ליידענשאפטליך; איז ער עגא־איסטיש—א, דאן איז אודאי גוט, דוכט זיך איהר, וויל נור אין איהר וועט ער געפינען זיין גליק, דען ווער קאן איהם נאך ליעבען אזוי שטארק וויא זיא!

וויפיעל פאעזיע עס געפינט זיך אין׳ם הארצען פון׳ם הייסבלוטיג־ען בחור׳ל, ווען ער נעהמט ארום א דארפיש געזונדע שעהנהייט מיט רויטע באקען! און וויפיעל ביינקשאפטליכע פאעזיע זינגט ארויס פון׳ם הארצען פון׳ם פערליעבטען בחור׳ל, וועלכער טרוימט וועגען זיין געליעב־טער פאבריק־מיידעל מיט די בלייכע באקען! די ערשטע ליעבע איז אזוי פערפיהרעריש, אז וועה איז דער אונערפאהרענער, ווען דער געגענ־שטאנד פון איהר ליעבע איז א דורכגעטריבענער אלטער כל־בו־ניק, וועלכער האב שוין די געניטקייט ווי אריינצושעפצען איהר: איך ליעב דיך! און וועה איז דעם אונשולדיגען יונגען מענשעל, ווען א נעניטע פרויענצימער וויס ווי אריינצוכאפען איהם אין איהר נעץ! ווארום בלינד און פאנטאסטיש איז די ערשטע ליעבע — זי מאהלט דעם פער־ליעבטען אלעס אין די הערליכסטע קאלירען.

ביי דעם ערשטען אויפפלאקערן פון דעם ליעבעס-פייער בעגעהט מען שוין א ליעבעס-זינד. ווארום ווי פייעריג אונזער ליעבע זאל ניט זיין, ווי מיר זאלען ניט פארהערליכען אונזער אידעאל, זאגען מיר דאך אבער א ליגען, ווען מיר שווערען: „איך ליעב דיך מעהר פון אלעס אויף דער וועלט און וועל דיך אזוי ליעבען אויביג, ווארום דו ביסט מיין ערשטע ליעבע און מעהר וויא איין איינציג מאהל ליעבט מען ניט!“ און באלד ווערט דיזער ליגען בעזיגעלט מיט א קוס.

זייט עהרליך ווען איהר גיט דעם ערשטען קוס, אויב איהר ווילט אז דיא ליעבע זאל זיין דיא העכסטע פרייד פון לעבען און ניט בלויז א האנדעל פון ליידענשאפטליכע געפיהלען דורך ליגען! אייער ליעבע מעג זיך זיין אייער ערשטע, אבער דערפון איז נאך וויט ניט קיין ראיה, אז עס איז דיא איינציגע, די סאמע אמת׳ע, די גרעסטע. שווערט ניט פאלש איידער איהר ווייסט ניט דעם אמת פון דער ליעבע. ווארום עס קאן זיין אז ניט לאנג נאך אייער שבועה און נאך אייער ערשטען קוס, זאל קומען חרטה און גלייכגילטיגקייט.

דערפאר קומט עס אמאהל, און אפשר גאנץ אפט אז נאך ניט

קענענדיג די אמת'ע ליעבע הויבט מען איהר שוין אן צו טאדלען און אבצולייקענען, טענה'נדיג, אז זי איז מעהר ניט ווי א פאנטאזיע, א חלום אן איינריידעניש, און דאס קומט דערפון וואס מען האט ביי דער ערשטער הינרייסונג אזוי הייס געשוואָרען אין ליעבע. דאס ווען מען כאפט זיך אז מען האט זיך אבגעבריהט, הויבט מען אן צו שענדען דעם טעמפעל, וועלכען מען האט נאך גאר ניט בעטראטען.

ווען א בחור און א מיידעל געשטעהן זיך, אז זיי ליעבען איינער דעם אנדערען — עס קאָן מעגליך זיין אז דאס זאל זיין זייער ערשטע ליעבע. אבער גלייך ווי זיי דערפיהלען ליעבשאפט איינער צום אנדערען טאָרען זיי נאָך ניט שווערען, אז דאס איז זייער איינציגע און דיא ערשטע ליעבע, אויב א שבועה איז ביי זיי הייליג. זעלטען איז דיא ערשטע ליעבע די אמת'ע ליעבע, פונקט אזוי וויא דאס ערשטע ווערק פון א שריפטשטעלער איז זעלטען דער אמת'ער אויסדרוק פון זיין גייסט.

דיזע „איינציגער און ערשטע ליעבע" איז דאס רוב א פוסטער קלאנג ווי פיעל אנדערע פוסטע פראזען. און דיזע פוסטע פראזע האט געבראכט מעהר קרבנות אין אונזער מאדערנער געזעלשאפט, איידער פיעל אנדערע פארברעכען און קראנקהייטען, פיזישע און גייסטיגע. אויב אייער ליעבע איז ווירקליך אייער ערשטע, דארפט איהר אודאי זיין בעשיידענער און עס איז גענוג ווען אייערע ליפען ריידען ארויס ניט מעהר ווי: „לאמיר ליעב האבען איינער דעם צווייטען!"

און אויב איהר בעלאנגט צו יענע קליינער צאהל גליקליכע שטערבליכע, וועלכע ליעבען בלויז איין איינציג מאָהל, און ווער רעדט נאך, אויב איהר געהערט צו יענער גאנץ קלייניקער צאהל גליקליכע מענשען, וועלכע האבען אין דער ערשטער פרוי, וואס זיי האבען ליעב געקראָגען, געפונען יענעם אידעאל, פון וועלכע זיי האבען געטרוימט, דאן זייט איהר גליקליך אהן א שיעור. אויב עס איז ווירקליך פאראן איין גאט, וועלכער זיצט אויף זיין גילדערנעם כסא הכבוד אין הימעל און קוקט אראָב מיט אויבינער געדולד אויף דיא מענשען פון אונזער

פלאנעטע—וויא אפט מוז ער שמייכלען, זעהנדיג ווי עס ווערט מיסברויכט דיא פערזיכערונג אין איבּינער ליעבע. בעסער ווייניגער געשוואוען און מעהר געליעבט!

און זאלע מיינע שעהמעדיגע לעזערינס, וועלבע זיינען אידעאליסטיש געזיננט, ניט קוקען מיט פעראכטונג אוף דיזער עצה, וועלכע קאן פאר זיי אפשר קלינגען ציניש, די וויטערע בלעטער פון דיזען בוך וועלען זיי איבערציינגען, אז דער צוועק זיינער איז דוקא, אז די ליעבע זאל ערהויבט ווערן צו די העכסטע מדרגות פון אידעאל. ליידער אָבער איז דאָס לעבען אין אונזער געזעלשאפט אזוי פארשלייערט מיט זיסע, פארשטעל־טע פראזען און פאלשען גלאנץ, אז עס איז שווער צו דערקענען דיא ווירק־ליכע נאטור פון זאכען, און א פשיטא שוין אין פראזען פון ליעבע. דא פאלשעווען מיר אלע. מען דארף האָבען דעם פרייסטען מוטה, ווען מען וויל זיין אויפריכטיג און בלויז דורך אויפריכטיגקייט קאָנען מיר זיך אויסהיילען פון די פאלשקייטען פון ליעבע, וואס דאס איז ניט קיין נאציאָנאלע קראנקהייט, נור אן אלגעמיין מענשליכע.

דער קוואַל פון אמת׳ער ליעבע.

וועלכע זיינען אבער די אמת׳ע קוועלען פון דער ליעבע? וואָס הייסט אמת׳ע ליעבע און וועלכע וועגען פיהרען צו איהר הייליגען טעמ־פעל? אין דער ווירקליכקייט האט בעדארפט זיין נור איין קוואל און בלויז איין וועג. די צרה איז אָבער וואס ארום דעם אמת׳ן וועג דרעהען זיך אזוי פיעל וועגעלאך און שטעגלעך, אז זיי פארשטעלען דעם נאטיר־ליכען וועג און מען זוכט דארום דאָס רוב אויף די קרומע און פאלשע וועגען צו קומען צום ציעל. דער אונגליק בעשטעהט אבער דעריין, וואָס דיזע אלע פאלשע און קרומע וועגען פון דער ליעבע פיהרען צו א לעבען פון ענטוישונגען און ערביטערונגען.

די פיעלע קליינע נאטירליכע קוועלען פון דער אמת׳ר גרויסער ליעבע פליסען סוף כל סוף צונויף אין איין איינציגען. פון טראָפּענס ווערען קליינע רינעם. פון די קליינע רינעם ווערט צונויפגעפליסט א גרויסער שטראָם און דער מעכטיגער שטראָם גיסט זיך ענדליך אויס אין א ווארעמען, ברויזענדען ים פון סימפּאטהיע.

די סימפּאטהיע, די צונייגונג איז דער איינציגער און אמת׳ר קוואל פון דער ליעבע. סימפּאטהיע, דאס איז דאס שעהנסטע וואָרט פון אלע שעהנע ווערטער פון דער מענשליכער שפּראַך! „צוזאמען ליידען“ — דאס איז דוכט זיך א טרויעריגער אויסדרוק אין׳ם צוזאמענלעבען פון צוויי מענשען! אבער ווי ערהאבען דאס איז: צוזאמען פיהלען, צוזאמען אין פרייד און צוזאמען אין לייד. צוויי הערצער, וואָס פיהלען איינס; אויפן קוק צוויי וועלטען, וועלכע קומען זיך אבער צונויף אין איין מיטעלפּונקט; צוויי נערוועג-סיסטעמען, וואס יעדערע האט זיך פערשיעדענע קוועלען פאר עמפּפינדונגען, אבער דאס זיינען עמפּפינ־דונגען, וועלכע צוויי הערצער פיהלען אין דערזעלבער צייט. צו זעהען איינע דעם צווייטען, בעטראכטען איינע דיא אנדערע און באנעהרען איינע די אנדערע — א פונק, וועלכער קומט ארויס פון דער בעריהרונג פון דיזע ביידע באנעהרען — דאס איז דער ערשטער פּאקט פון דער ליעבע.

צוויי איינזאמע שיפען שניידען דורך דעם גרויסען מדבר פון לעבענס ים, ניט וויסענדיג איינער פון אנדערען; דער ווינד פיהרט זיי צוזאמען; א סימפּאטישער הויך בלאָזט־אויף ביידענס זעגלען און ביידע האבען שוין דיזעלבע בעוועגונגען; זיי פיהלען זיך פערבונדען פון דערזעלבער בעדערפניס, וואס ביי זיי ביידען איז גלייך פאראן — א פערבינדונגס־שטריק ווערט איבערגעוואָרפען פון איין שיף צום אנדערען. און פון דעם אויגענבליק אן, וואס זיי ווערען צוגעקייטעט איינע׳צום אנדערען, שניידען זיי דורך ביידע גלייך דעמזעלבען וועג אין לעבענס׳ים, קעמפּפען געגען דערזעלבער געפאהר, און קומען צו צוזאמען צום זעלביגען ברעג.

די פייערינסטע נייגונג קומט ארויס פריהער דערפון, וואס זיינער בעוואונדערט אין אנדערען די שעהנע פארם, אדער פון פיהלען דאס שעהנע; דערפון קומט דער באגעהר און מען זוכט שוין די בעפרידי־גונג פון דער באגעהרטער זאך, דאס הייסט שוין מען ליעבט. ווארום וואס אנדערעס איז די ליעבע, אויב נים דאס אויסוועהלען פון די שעהנ־סטע פארמען כדי דיזע שעהנע פארמען אין נייע דורות אויסצור־ברייננען? ליעבע איז די נאטירליכע אויסוועהלונג פון דאס בעסטע, וואס זאל טריאומפירען איבער דאס מיטעלמעסינע; די אויסוועהלונג פון דאס יונגסטע און דאס שטארקסטע, וואס זאל איבער לעבען דאס אלטע און דאס שוואכע.

דאס ווייב, די אויפהאלטערען פון דער לעבענס־זריעה, מוז שעהנ־ער זיין פון'ם מאן, ווייל דער מאן ליעבט אין איהר פריהער פון אלעם די שעהנע פארם. אמת, אז אפילו מיטעלמעסיגע פארמען קאנען ער־וועקען א פייערינען באגעהר, ווען זיי זיינען פאראיידעלט פון א גרויסען גייסט און פון א ליידענשאפטליך הארץ, אבער אזא סימפאטהיע איז שוין נים קיין גאנץ נאטירליכע.

אויף דער פרויענצימער מאכט אויך אן איינדרוק דיא שעהנע פארמען פון דעם מאן און זי קאן א מאן ליעבען נור דערפאר, ווייל ער איז שעהן; אבער ביי איהר פארנעהמט די סימפאטהיע א ברייטערען פלאץ; די פרוי קאן נתפעל ווערען און בעאיינפלוסט ווערען פון די אייגענ־שאפטען פון דעם מאנס כאראקטער און פון זיינע גייסטיגע פעהינקיי־טען. מיט דעם מאן איז אפט נים אזוי דער פאל. ער וועט גיכער נתפעל ווערן פון דער פרויס שעהנקייט אלס פון איהרע כאראקטער־אייגענ־שאפטען אדער פון איהר גייסט.

אפילו גאנץ העסליכע מענער גניסען דעם הימעלשעלן גליק געליעבט צו זיין, אבער דאס איז דער פאל, ווען דיא פרוי ווערט געררייצט פון זיין כאראקטער, פון זיין גייסט, וואס דאס פארנעהמט אין איהרע אויגען דעם פלאץ פון שעהנקייט. דאס גופא קומט איהר פאר א...

אזוי שעהן, אז זיא ווערט גערייצט. דיא פרוי האט אין זיך איינגענטליך אזוי פיעל רייצענדע שעהנהייט, אז זי קאן באשטעהן ניט צו זוכען עס אין איהר געליעבטען. אָבער בעצויבערט מוז זיא ווערען פון עפּעס, זיא ווערט דאן בעצויבערט און בעזיעגט פון דעם גלאנץ פון זיין גייסט, פון דער נאבעלער שעהנקייט פון זיין כאראקטער אדער פון דער שעהנקייט פון זיין גבורה.

אבער דיא אלע מעלות פון גייסט און כאראקטער קאָנען בלויז דאן האָבען אן איינפלוס אין דער ליעבע, ווען זיי פערבינדען זיך מיט דעם בעגריעף פון שעהנקייט — זאל זיין אז ער איז שעהן דורך זיינע מידות, דורך זיין שכל, דורך זיין בענעהמונג און האלטונג. אבער דאס איז אלץ עפּעס וואס איז שעהן, ווארום די עסטעטיק בעהערשט אלע ערשיינונגען אין דער ליעבע.

עס זיינען אפשר פאראן אזעלכע פילאָסאָפען, וועלכע בעריהמען זיך, אז זיי האבען געליעבט א העסליכע, אינטעלעגענטע און געפיהל פאָלע פרוי. אבער ווען אזא פילאָסאָף זאל גוט ארייננקוקען ביי זיך אין הארצען און פּרופען געפינען דעם קוואל פון וואנען עס שטאמט ארויס זיין ליעבע, וועט ער סוף כל סוף אויסגעפינען, אז ער האט אין איהר געליעבט ווייבליכע מעלות: איהר צערטליכקייט, די ווייכע מיטפיהלונג פון איהר הארצען אדער ער האט ניט געקאָנט גענענשטעהן איהר ליעבשאפטס-קלוגקייט, איז געווען גערייצט פון דעם, וואס זיא האט פערשטאנען ווי צו ערוועקען אין איהם ליידענשאפט. מיט איין וואָרט ווי ער פערדאבט ניט די פארם, פון דעסטוועגען איז ער דאך פערכאפּט געווארען פון דעם רייץ פון איהר ווייבליכען געשטאלט.

דאס ווייב, פארקעהרט, וואס פערליעבט זיך אין א העסליכען מאן, ווערט געבלענדעט פון אזעלכע מעלות אין איהם וואס זיינען דוקא מענליך, פון זיין העלדישען מוטה, פון זיין גייסט רייכקייט, מיט איין וואָרט פון עפּעס א שטארקער מעלה. דער עיקר איז אבער, אז דיא שעהנקייט איז טאקע דער שטארקסטער פאקטאר אין יעדער נייגונג

פון ליעבע. ווארום דיא ליעבע איז דאך די ליידענשאפט פון דער יוגענד און יונגקייט גופא איז דאך אײנע פון דיא ליעבלינגס־פארמען פון שעהנקייט.

אז צוויי שטראהלען פון דעם אויג פון א מאן און א ווייב זאלען שוין ביים ערשטען מאהל פון זייער בעגעגנען זיך אויפפלאמען וויא איין איינציגער בליץ, איז זעהר א זעלטענער פאל. אין איין און דעמזעלבען אויגענבליק זיך בעגעגנען, זיך זעהן, זיך בעוואונדערען, פערלאנגען און בעגעהרען איינער דיא אנדערע און אומארעמען זיך—מיט איין איינציג־ען בליק, וועלכער נים א בלאנק ווי א בליץ פון הימעל, זאלען זיי זיך שוין זאגען: „איך ליעב דיך און דו ביסט מיין" — דאס איז יענע זעלטענע און צו שעהנע פרייד, פון וועלכער זעהר, זעהר ווייניג מענשען האבען ווען גענאסען אדער וועלען ווען געניסען.

מעהרסטענטהייל פאסירט, אזביידע ליעבענדע געפינען זיך נים אויף דערזעלבער מדרגה אין זייערע פערהעלטניסע איינער צום אנדערען. דאס רוב ליעבט איינער פון זיי שטארקער, דער אנדערער שוואכער, אדער בעסער געזאגט, אין איינעם האט זיך ענטוויקעלט דיא נייגונג צום אנדערען שנעלער איידער די נייגונג פון דעם אנדערען צו איהם: אין איינעם האט די ליעבע זיך שוין אזוי צופלאמט, אז זי האט דערגרייכט שוין די העכסטע שטופע פון ליידענשאפט און באגעהר, און אין דעם אנדערען הויבט זי זיך ערשט אן צו ריהרען; איינער פליהט שוין אין די וואלקענס אויף די פליגלען פון ענטציקונג, בעת דער אנדערער האט זיך ערשט קוים א הויב געטאהן פון דער ערד.

און אפילו דארט, וואו ביידענס ליעבע גלייך האט שוין דערגרייכט דעם העכסטען גראד פון פריידענס־בערוישונג און ווען ביידענס הער־צער שלאגען גלייך שטארק, אז זיי זיינען שוין ביידע איבער־גליקליך, אפילו דארט אונטערשיידט זיך אויך דיא ליעבע פון דער פרוי פון דער ליעבע פון דער מאן. דער מאנסביל וועט מיט איין בליק אלעס ארויס־זאגען; ער איז זיך גלייך מודה מיט א געוויסען שטאלץ, אז דיא ליעבע

האט זיך בעמעכטיגט איבער איהם און האט איהם בעזיעגט; דיא פרויענצימער וועט דאס אבער אזוי גיך נים צוגעבען; ווי זי זאל נים זיין בעצויבערט און וויא אין איהר זאל נים גליהען דיא סימפאטהיע, וועט זי אראבלאזען די ברעמען, ווי זי וואלט וועלען פארשטעלען איהר בליק פון דער צו העלער ליכטיגקייט פון דער ליעבעס־זונן. וויא אין איהר זאל נים ברענען די ליעבע, פון דעסטוועגען וועט זיא זוכען דעם מאנסביל צו בערוהיגען, אבצוקיהלען איהם,

עס קומט עפעס אזוי אויס, ווי זיינע בליקען וואלטען איהר זאגען: „אך, איך געה אויס פאר דיר!" און וויא איהר בליק וואלט איהם ענט־פערען: „אפשר וועל איך דיך ליעבען." און אזוי געהט עס צו מיטביידע גליקליכע פערליעבטע, ביז וואנען ביידענס נייגונגען גלייכען זיך אויס און דער לאנגער קאמפף ענדיגט זיך מיט א גלייכען גליקליכען זיפץ פון זייביידען. און וואס לייננער עס דויערט דער ליעבעס־באגעהר, אלץ שטארקער ווערט ער. דא ווירקט דערזעלבינער געזעץ פון פיזיק, וועלכער בעהערשט אלע קרעפטען אין דער נאטור — וואס לייננער עס דויערט די ענערגיע אלץ שטארקער זאמעלט זי זיך אן.

ווען א ליעבע ברעכט אויס פלוצלונג איז זי זעלטען זעהר דויער־האפט, און ווען עס פאסירט נאך אז די פלוצלונגע ליידענשאפט קריגט אויך באלד איהר בעפריעדיגונג, דאן דויערט זי געוויס נים זעהר לאנג. עס איז א גרויסער אמת אין דעם וואס מען זאגט, אז די ליעבע איז נים א שלאכט, נור א לאנגער קריעג. און ווען אפילו נאך דער ערשטער מלחמה זאלען פאלגען נאך פיעל מלחמות, קאן דאך דיא ערשטע אין אונז איבערלאזען א לאנגען איינדרוק. דיא פאלקאמסטע ליעבע איז א זונן, וואס וויים נים פון קיין אונטערגאנג. געוועהנליכערהייט אבער איז דיא ליעבע אזא זונן, וועלכע וואס לייננער דויערט איהר אויפגאנג אלץ לייננ־ער וועט דויערען ביז זיא געהט אונטער.

און אזוי זיינען מיר צוגעקומען גאנץ נאטירליך צו דעם גרענעץ, וועלכער טהיילט אב דעם איינציגען ריכטיגען וועג צום ליעבעס־טעמפעל

פון אלע אנדערע זייטיגע וועגלאך און שטעגלאך. וואס פלאנטערען זיך ארום דיזען וועג. פריינדשאפט קאָן זיין א קוואל פון ליעבע, און פון דאנען זיינען ניט ווייט אויך ערגערע קוועלען, פון וואנען עס קאָן ארויס־פליסען ליעבע : דאנקבארקייט , מיטלייד, אייטעלקייט, תאוה, נקמה.

ווען מען האט מיט א פרוי לאנגע בעקאנטשאפט און מען רעכענט זי פאר א פריינדין בלויז, און אין איין שעהנעם טאג כאפט מען זיך, אז מען האט זי ליעב, קאָן מען אזא ליעבע צוגלייכען צו טראָפּישע פרוכט וועלכע קאָנען אין אונזער קלימאט וואקסען בלויז אין א אראנזשערעע; עס איז אן אלטע פראגע צו עס איז מעגליך אז צווישען א מאנספּערזאָן און א פרויענצימער זאל עקזיסטירען בלויז פריינדשאפט און עס זאל ניט זיין דעריין ארייגעמישט דער עלעמענט פון ליעבעשאנט דאס איז א פראגע, וועלכע עס איז שווער צו לייזען, דערפאר ווייל פיעלע רופען אן מיט דעם נאמען „פריינדשאפט" א געפיהל, וועלכע קומט פון אמת'ר און עכטער ליעבע, נור דער באנעהר ווערט דא פיעלייכט באהערשט פון דער שטרייגער האנד פון פפליכט . דער געפיהל פון ליעבע קווינקעלט דא אהער און אהין און בעטרעט קיין מאהל ניט דעם טעמפּעל פון דער ליעבע.

נור אן אמת'ע, א קלאָהרע, א רוהיגע פריינדשאפט מיט אלע סמנים פון פריינדשאפט זאל קאנען עקזיסטירען צווישען א מאן און א פרוי, דאס איז נור מעגליך אונטער איין בעדינגונג, אז ער זאל געשלעכט־ליך אויפהערען צו זיין א מאנספּערזאָן און זי זאל אויפהערען צו זיין א פרויענצימער. אבער רויבען פון אן אינדיווידואום דאס געשלעכט איז דאך אן אבזורישע פיזישע און מאראלישע פערקריפּלונג וואס נעהמט פון איהם אוועק א העלפט פון זיין וועזען. און דאן ווען צווישען צוויי אזעלכע פּריסים הערשט פריינדשאפט איז דאך דאס ניט קיין פריינדשאפט צווישען א מאנס פּערזאָן און א פרויענצימער, נור צווישען צוויי מענשען וואס זיינען ניט מאנסביל און ניט פרויענצימער. אזוי לאנג ווי זיי זיינען מאנספּערזאָן און פרויענצימער און איינער פיהלט א נייגונג, א באנעהר

פארן אנדערען, הייסט עס שוין אז פון זייער פריינדשאפט איז געווארען ליעבע.

אבער וויפיעל קאן מען געפינען אזעלכע מאראלישע סריסים? וויפיעל מענער און פרויען קאן מען אנצעהלען, וועלכע זאלען איינע דיא אנדערע ליעבען און זאלען ניט באגעהרען איינע דיא אנדערע? פרופט זיי איבערצעהלען, דאן וועט מען אפשר קאנען אנווייזען אז עס זיינען פאראן אויף דער וועלט אזוי פיעל און אזוי פיעל פעלע פון „פריינדשאפט אהן ליעבע" צווישען מענער און פרויען. פארלייפיג האט זיי נאך קיינער ערגעץ נים געזעהען.

איך וויל אבער נאך קלעהרער זיין, מען זאל ניט זאגען, אז איך וויל זיך ארויסדרעהען פון דער פראגע. איך וויל פרעגען: איז דען דא אויף אונזער ערד איין מאן און איין פרוי, וועלכע זעהען זיך גערן, וועלכע ליעבען זיך און וועלכע זאלען איינער פון אנדערען גאר נישט וועלען געניסען, אפילו ניט א קוס? אויב עס איז דא אזא מאנספיל און אזא פרויענצימער, דאן גלויב איך אז אזעלכע צוויי מלאכים זיינען פריינד און אז עס איז מעגליך אזא פסיכאלאגישע ערשיינונג פון בלויז פריינדשאפט צווישען צוויי פערזאנען פון בעזונדערע געשלעכטער.

ליעבע אוים דאנקבארקייט

די ליעבע קאן זיך ענטוויקלען פון יעדען מילדען געפיהל צווישען א מאנספערזאן און א פרויענצימער, און לייכטער פון אלעס ענטוויקעלט זי זיך פון א פריינדשאפט, וואס עקזיסטירט צווישען איהם און איהר — עס קאן זיך פון דעם פריינדשאפטסגעפיהל ענטוויקלען אמאל א זעהער געזונדע ליעבע פאר זעהר א לאנגע צייט, אבער דיעזע ליעבע בעהאלט זיך תמיד אונטער א קאלטער הויט און אונטער א פאלשער פארב. אין אלגעמיין קאן מען זאגען, אז כמעט אלע אזעלכע ליעבעס, וואס טראגען דעם כאראקטער פון פריינדשאפט בלויז צווישען איהם און איהר, זיינען

קראנקהאפטע ליעבעס; מען דארף זיי פערשרייבען היילמיטלען: וואסער־קור און לעבער־טהראן

צו אזעלכע מינים ליעבעס בעלאנגט די ליעבע, וואס קומט ארויס פון דאנקבארקייט. דער גרויסער פאעט דאנטע זינגט וועגען דער ליעבע אזוי:

„די ליעבע האט נאך קיין מאהל ניט געצוואונגען צו געגענליעבע."

דאס הייסט אז ווען א פערזאן הויבט אן צו ליעבען עמיצען איז נאך ווייט קיין ראיה ניט, אז זיין ליעבע וועט ארויסרופען געגענליעבע ביי יענעם און דאס איז אמת. אין די מעהרסטע פעלע פערליעבען זיך צוויי איינער אין אנדערען ניט גלייך; דער אונטערשיעד איז אין צייט און אין דער מאס פון די טריט, וואס יעדערער פון זיי מאכט צו עררייכען דעם ציעל. אבער צוויי זאלען זיך גלייך בעגעגענען אויף דעם הויפט־וועג פון סימפאטיע־דאס איז א זאך וואס טרעפט קיין מאהל ניט.

דער אפעקון, וואס טרוימט פון דער ליעבע פון יענער, וועלכע איז אונטער זיין שוץ; דער רייכער בעל צדקה, וואס האפט צו געווינען ליעבע ביי דער יתומה, וועלכע ער האט אויסגעהאָדעוועט; דער אלטער בחור, וואס ערווארט ליעבע פון זיין הויזהאלטערען די אלע זאלען וויסען, אז דאס געפיהל פון דאנקבארקייט אליין האט נאך קיין מאהל קיין רעכטע ליעבע ניט ארויסגעבראכט; אזעלכע ליעבעס זיינען אפשר געוועזען מאנכע מאהל עהרליכע קינדער פון דער מוטער דאנקבארקייט, אבער דאס רוב זיינען דאס דאך ממזרים, ווארום זייערע אמת'ע עלטערען זיינען ניט די געפיהלען פון דאנקבארקייט. דיא דאנקבארקייט קאָן בלויז זיין א גוטע פיהרערין אויף דעם וועג פון סימפאטהיע, וואס פיהרט צו דער ליעבע אבער בלויז א פיהרערין.

עס זיינען פאראן מענער און פרויען, וועלכע מען קאָן פערגלייכען מיט יענע קאלט־בלוטיגע חיות, וועלכע האבען ניט קיין אייגענע ווארעמ־קייט, זייער טעמפעראטור הענגט אב פון דער סביבה, אין וועלכער זיי געפינען זיך; דאס איז די טעמפעראטור פון דער ארומיגער נאטור און

נים די היץ וואס ברענט אין זיי גופא, פאר אזעלכע מענשען איז שווער דורך אייגענעם באגעהר צו ליעבען; זיי דארפען עפעס האבען א פרעמדע ליעבע, וואס זאל זיי דורכווייקען, ווי וויין ווייקט דורך א צוקערלעקעכעל. זייערע נייגונגען זיינען קאלט. אזעלכע מענשען וועלען תמיד זוכען אין ביכער אדער וועלען זיך ערקונדיגען ביי אנדערע, וואס הייסט ליעבע, און זיי וועלען דאס דאן פערגלייכען מיט דעם, וואס זיי אליין פיהלען אום צו וויסען צו פיהלען זיי דאס ליעבע אדער נים. אויב זעהר געפיהל איז אזוי טאקע, ווי אנדערע ערקלעהרען, וועלען זיי זיך א זאג טאהן: „ליעב איך דאך טאקע אויך מיט אן אמת.“ אזעלכע מענשען זיינען פאראן פיעל, אסך מעהר איידער מען קאן מיינען. און פאר זיי איז זיכער צוגעפאסט דער פערז פון דעם דיכטער. זייער ליעבע וועט קיין מאהל נים צווינגען צו געגענליעבע. אזעלכע ליעבען אויס דאנקבארקייט אדער אויס מיטלייד וואס איז דיזעלבע זאך.

אזא וויך געפיהל, וואס הייסט ליעבע אויס דאנקבארקייט, דארף אבער נים פערביטען ווערן מיט יענעם געפיהל פון מיטלייד, וועלכע הויפטזעכליך די פרויען פיהלען פאר יענע מענער, וועלכע זיינען אין זיי זעהר שטארק פערליעבט און פאר וועלכע זיי פיהלען אויך א מין ליעבע אויס מיטלייד, אבוואהל דאס איז נים די עכטע ליעבע.

א פרויענצימער ווערט לייכט גערירט; אין איהר ערוועקט זיך א געפיהל פון רחמנות, ווען זיא זעהט א צווייטענס יסורים. דערפאר טרעפט עס, אז א פרויענצימער גיט זיך אפט איבער דעם מאנסביל נים ווייל זי זאל פיהלען צו איהם ליידענשאפט, נור ווייל זי פיהלט צו איהם רחמנות. דאס פערבינדט זיך שוין ביי איהר מיט דעם געפיהל פון שטאלץ, וואס זי בעזיצט די מאכט אן אונגליקליכען גליקליך צו מאכען.

דער מאנסביל רעכענט זיך אפט מיט דיזער שוואכקייט פון'ם ווייבליכען געשלכט און מיסברויכט עס אויף א זעהר מיאוסען אופן. ווי-פיעל מאנסביל וועט איהר געפינען, וועלכע זיינען אזוי געמיין, אז זיי וועלען דערנאך פערלוימדען אליין די פרוי, וועלכע האט זיך זיי איבער

נעגעבען וועלענדיג זיי גליקליך מאכען.

א מאַנספערזאָן קאָן אויך ליעבען אוים מיטלייד, אבער דאס איז ביי איהם פערבונדען מיט א מין שטאָלץ, וועגען וועלכען אונז וועט נאך אויסקומען שפּעטער צו ריידען

זעהר אפט קאן אויך פאסירען, אז די פרוי זאל ענדליך דערפיהלען וואהרע ליעבע צו דעם, וועלכער געהט אוים פאר איהר, וועלכע זיפצט און ליידט אוים ליעבע צו איהר. די נאַטור האָט געשיינקט דער פרוי אן אוצר פון געפיהלען און דארום איז איהר רחמנות־געפיהל זעהר טיעף; איהר הארץ קאָן צונומען ווערן ביז וועהטאג. אבער דאס געפיהל פון רחמנות גופא איז אזא מילדע זאך, אז עס קאָן קיין מאהל ניט קומען צו קיין פאלשטענדיגער אויסגלייכונג צווישען דעם מיטליידענדען און דעם בעמיטליידנדען. אזא ליעבע וועט זיך קיין מאָהל ניט צופלאקערען מיט א פלאם פון ליידענשאפט אין הארצען פון דעם מיטליידענדען צו דער פערזאָן, אויף וועלכער ער האט רחמנות. אזעלכע ליעבעס זיינען אזוי ווי די שירים פון א ניט־פּאעט: זיי קאָנען זיך זיין שעהן געשריעבען אבער דער גאָט פון פייער אטהעמט אין זיי ניט און זיי ווילען ניט ער־וועקען אין דעם לעזער קיין הייליגע בעגייסטערונג. אזעלכע ליעבעס קאָנען נור האלטען זיך אין א מילדען קלימאט, ביז עס קומט פּלוצלונג אן דער אמת'ר גאָט, וועלכער בעפעהלט און פאָדערט זיינע קרבנות מיט דעם אש תמיד.

דיא פרוי, וועלכע איז געוועזן אזוי אונגליקליך, אז זיא האט נאך קיין אנדער ליעבע ניט געפיהלט, ווי בלויז די ליעבע אוים מיטלייד, קאָן זיין נענארט אין זיך אליין; זי קאן זיך איינבילדען, אז זיא ליעבט טיעף און באמת; אבער וועה, ווען עס קומט דערנאָך אין איהר הארצען דיא ערוואכונג פון דער ווארמער, הייסער, עכטער ליעבע און זיא פערגלייכט זיא מיט איהר פריהערדיגער געמיינטער ליעבע! דאס מילדע בליהמעל פון דער רחמנות־ליעבע ווערט פּלוצלונג פערדארט אונטער דעם פייער פון דער אמת'ר ליידענשאַפט. און דאס אונגליקליכע ווייבעל, וואס האט

צום ערשטען מאהל דערפיהלט דיא וואהרע ליעבע הויבט אן שרעקליך צו ליידען; זי מוז אויסשטעהן דיא גרויזאמסטע יסורים אין דעם קאמפף צווישען פפליכט און ליידענשאפט, צווישען מיטלייד און ליעבע.

איך וויים נור, אז צו די טויזענדערליי ניט־געוואונשטע ליעבעס געהערט אויך דיא ליעבע, וועלכע מען בעטעלט אוים אויף די קניע וויא א נדבה. שוין בעסער א ליעבע אוים קאפריז, אוים ראכע, אוים תאוה איידער אן אויסגעבעטעלטע ליעבע אוים רחמנות, דיא פרויענצימער, וועלכע ליעבט אונז אוים רחמנות שטעלט אונז ארויף איהר פוס אויפן נאקען, און ווי זים א דאמען־פיסעל זאל ניט זיין, און ווי שעהן איהר האנד זאל ניט זיין, בעגעהען מיט דאך א פערברעכען געגען דער נאטור און מאכען אן איבערקעהרעניש אין דער פיזיאלאגיע פון די געשלעכטער, ווען דער מאנסביל אונטערווארפט זיך דער הערשאפט פון דער פרוי.

דער מאן, וועלכער גיט אב דיא הערשאפט, איז א לויב מיט אן אבגעשארענע גריווע, א שמשון הגבור, פון וועלכען א דלילה האט אבגעשניטען די לאקען פון זיין גבורה, א מילדערע פארם פון א סרים. זאל אייך דער גוטער שיקזאל אויסהיטען פון א ליעבע אוים מיטלייד!

ליעבע אוים אייטעלקייט.

נאך טרויעריגער איז עס אבער מיט דער ליעבע אוים אייטעלקייט. דעם מאנס עהרגייץ ווערט גערייצט דאס רוב פון א פרוי, וועלכע איז זעהר שעהן, זעהר בעשיידען און האט נאך קיין מאהל ניט געליעבט, ער זאל זיך קאנען, בעריהמען אז ער האט!אזא יונגע אונשולד בעזיעגט. און די פרויען זוכען אויך אפט א קאלטען פיש, וועלכע האט געלעבט צוריקגעהאלטען און איינזאם ביז ער האט זיי דערקאנט. אזעלכע באגעהרען פיהרען גיכער צו געווינען א קערפער אבער ניט א הארץ. דא ווערט מעדר בעפריעדיגט די אייטעלקייט אלס דיא אמת'ע ליעבע. ווארום דער

גאנצער וואונש איז דאָ צו קאָנען ריהמען זיך, אז זיא האט איהם בייגעקומען.

א קאקעטקע, וועלכע האט שוין אויפגעגעבען יעדע ערהאבענע ליעבע, זוכט אז איהר אייטעלקייט זאל טריאומפירען דורך דעם וואס זי ווערט צו איהר זיעג־וואגען צוקייטען נאך א נייעם שקלאף, נאך א נייעם קרבן. אזעלכע פרויען קלייבען מיט א בעזונדער הנאה אזעלכע מענער, וועלכע זיי זאל זיין שווער צו בעקומען און וועלכע זאלען ניט זיין עהנליך צו זיי אליין. זיי האבען אויך א בעזונדער פערגעניגען, ווען זיי כאפען אריין אן אונשולדיגען בחור'ל און גיבען איהם דיא ערשטע לעקציאן פון תאוה-נענוס און דאס טהוט זיי מעהר הנאה איידער צוצובינדען צו זיך אן אלטען בעל־עבירה. דא איז שוין ניט די אייטעלקייט אליין, זאנדערן דאס קיצעלט אויך זייער נייגעריגקייט, וואס איז א טהייל פון דער פרויענצימערס פסיכאלאגיע.

ווען דער גומען איז שוין אבגעטעמפט האט מען הנאה דוקא פון עפעס א שארפע פרוכט, ווי עס רייצט דעם גומען אלטער קעז, און א לופטיגע פרוי פיהלט אן אמת'ע ליידענשאפט, ווען זיא קאָן בעקומען אן אבוועקסלונג צווישען איינפאכער און פיקאנטער הנאה, צווישען דער ליעבע פון אן אונשולדיגען בחור'ל און אן אויסגעווייקטען בעל־עבירה־ניק. דער פערלאנג פון אזעלכע נאטורען געהט אזוי ווייט, אז זיי פערליעבען זיך אפילו זייענדיג גערייצט פון נייגעריגקייט, און די ליידענשאפט גופא שפיעלט דא א קלענערע ראָלע. עס קאָן אבער אויך זיין דער פאל, אז די ליידענשאפט אליין זאל שפיעלען א ראלע ביי אזעלכע קראנקהאפטע נאטורען מיט א קאפריזנעם געשמאק.

עס קאָן פון דעסטוועגען פאסירען, אז אפילו דיא צונויפ-פיהרונג פון א מאן מיט א פרוי דורך דער אייטעלקייט, זאל ארויסברייננען אן ערנסטע ליעבע, א געזונדע און א טרייע. אבער אזא ליעבע קאָן מען פערגלייכען מיט אן אויפגעקומענעם דארפס-מאן וועלכער קאָן אין מיטען פון זיין גאנצע עשירות ארויספאהרען מיט עפעס א גראבקייט, פון וואס

ען קאָן דערקענען, אז א קליינשטעטעלדיגער פראסטאק בלייבט א גראבער יונג זאָגאר מיט געלד אויך. מיט געפיהלען איז אזוי וויא מיט מענשען אין אלגעמיין. אז מען שטאמט אב פון יחוס איז מען דאָך עפעס איידעלער. און א געפיהל, וועלכע שטאמט אב פון איידעלערע הארצענס-בעוועגונגען, איז דאך ניט צו פערגלייכען מיט דעמזעלבען געפיהל, ווען ער שטאמט אב פון א געמיינערען קוואל.

און גראד איז דאס דער מאן, וועלכע וויזט ארויס די לעבערליכע פארמען פון דעם געפיהל פון אייטעלקייט. א מאנספערזאָן איז פעהיג מיט א מין אינגעלשע נאוה צו באריהמען זיך מיט זיינע ליעבשאפטען. ער קאן אפילו אזוי אונפערשעהמט זיין צו ריהמען זיך הינטער דעם רוקען פון דער פרוי, וועלכע האט איהם בעגליקט מיט איהר ליעבע, אז ער האט זי געליעבט בלויז דערפאר, כדי צו איבערצייגען אז ער קאָן נאך געווינען א פרויענצימער, אדער אז ער קאן אפילו אזא פרויענצימער ווי זי איז, מאכען פערליעבען אין זיך.

די פרוי איז שוין ניט אזוי. זיא קאן אויך זיין גערייצט צו ליעבען אויס אייטעלקייט; אבער זיא וועט זוכען אימער צו מאכען אויף איהם דעם איינדרוק, אז זיא האט איהם ווייניגסטענס איין מאהל ווירקליך געליעבט, אז ער גופא איז איהר געווען טהייער, ווייניגסטענס פאר א געוויסע צייט. זי וועט איהם קיין מאהל ניט ערנידעריגען אזוי ווייט, אז ער זאל פיהלען אז ער איז בלויז געווען א קרבן פון איהר קאפריז.

דא זעהט מען ווידער דעם בעוויז, אז אין געפיהלען איז דיא פרוי שטארקער פון דעם מאן. איהרע געפיהלען זיינען קרעפטיגער און רייכער אלס דעם מאנס, פונקט אזוי ווי דעם מאנס גייסט איז שטארקער און רייכער אלס דער פרוים. די פרויענצימער האט דיא פעהיגקייט צו פאר־איידעלען אפילו די גראבע, דיא וואולגארע ליעבע, בעת דער מאן האט די טבע צו וואולגאריזירען אפילו דיא ערהאבענסטע ליעבע, וואס הויבט אונז אויף וויא אויף אדלער-פליגלען און צו מאכען פון איהר בלויז א בעפרידגונג פון זיין ליידענשאפט.

דיא ליעבע אוים ליידענשאפט.

ווען מען זאל בעטראכטען דיא ליעבע אליין, אנאקעטע, ניט בעקליידט מיט די ציידענע קליידער פון פאנטאזיע און פון געמיטה, ניט בעפוצט מיט דעם זינען פון שעהנהייט, דאן איז זיא דאך ניט מעהר ווי א סקעלעט פון תאוה. און ליידער איז פאר פיעלע די ליעבע טאקע ניט מעהר ווי דאס. דאס ווייב איז פאר זיי ניט מעהר ווי א כלי, פון וועלכער זיי טרינקען כדי צו לעשען זייער דורשט. און אויב זיי בעפארצוגען איינע מעהר פון אלע אנדערע, איז עס בלויז דערפאר, ווייל זיא איז פאר זיי א בעקוועמערע כלי, א שעהנערע, פון וועלכער זיי קאנען תמיד טרינקען.

עס זיינען פאראן אפילו אזעלכע ליעבשאפטען, וועלכע שטאמען פון א מין פראסטיטוציאן אדער פון בענוצען זיך מיט א מאמענט פון שוואכקייט — בעזיצען איהר קערפער נאך בעפאר דעם ערשטען קוס אוים וואהרער ליעבע! וויא נידעריג אזא ליעבשאפט איז! און דאך איז די ליעבע אזא צויבעריין, אז אפילו דעריין ווייזט זי וואונדער און זי קאן ענטשטעהן און זיך ענטוויקלען אפילו פון אזא פשוטער, נאקעטער תאוה אך, אבער זאל מען בעהיט ווערן פון אזא ליעבע, וועלכע שטאמט בלויז פון ליידענשאפט

אזא ליעבע, וועלכע שטאמט בלויז פון תאוה איז דיא שווערסטע לאנג אנצוהאלטען. וויא איז דארט געזעץ געשריעבען „אהבה התלויה בדבר, בטל דבר בטלה אהבה.“ ליעבע, וועלכע העננט אב בלויז פון איין זאך, פערשווינדט אזוי גיך ווי די זאך איז ערוואָרבען געוואָרען. און וועלכע קאקעטישע קונצען א פרויענצימער זאל ניט געברויכען צו רייצען דעם מאנס ליידענשאפט און דורך דעם צו האלטען איהם צוגעבונדען צו זיך, קאן זיא דאך קיין מאהל ניט זיכער זיין מיט איהם. אזא ליעבע קאן זיין ווארעם, זי קאן זאגאר זיין ברענענד און פול מיט באגעהר, אבער

זי איז אלע מאהל ווי א גלעזערנע כלי. אין ווערכער עס קאָנען זיך אב-שפיגלען אלערליי קאָלירען, נור אין איין אויגענבליק זאל זיא צופּלאַצט ווערן און צושמעטערט ווערן אויף פּיצלעך.

דיא ליעבע אוים ראַבע.

אמאָל פּאַסירט, אז דיא ליעבע זאל ארויסשפּרינגען פון א געפיהל פון נקמה, און זעהר טרויעריג, זעהר אונגליקליך איז אזא ליעבע. ראַבע איז אייגענטליך א מין האס, שנאה. און דיזער געפיהל קאָן אמאָל זיין די מוטער אדער בעסער די שטיפמוטער פון א פערברערערישער ליעבע. דאס איז דער פאל, ווען א פּערזאָן זעהט זיך פערראַטהען און זוכט דעם שולדיגען צו בעשטראפען אָדער צו נעהמען פון איהם נקמה דורך איינ־ליעבען זיך אין אן אנדערען. די נייע פּערזאָן, אין וועלכער אזא פערליעבט זיך, אָדער צייגט איהם איהר ליעבע, ווערט דא געברויכט אלס א מיטעל מיט אן אנדערען זיך אָבצורעכענען; ער ווערט א ווערקצייג פון גאַנץ נידריגע ליידענשאפטען און ווייס אפשר נים, אז ער איז דא אריינגעפאלען אין א נעץ. ער לאָזט זיך ליעבען און ליעבט אליין, בעת אז די סבה פון זיין גאַנצער ליעבע איז נים מעהר ווי כדי עס זאל זיין אן אנדערען אויף צופוקעניש.

דיא צו־להכעים ליעבע.

יא, דיזע ליעבע, וועלכער קומט דערפון, וואס מען וויל אבטאהן אן אנדערען צולהכעים מאכט אונז אמאל פאר קרבנות, וואס האבען קיין איינגענעם ווילען נים. מיר רעכענען זיך גליקליך, וואס מען ווייזט אונז אזוי פיעל ליעבשאפט, אבער אין אמת'ן קאן זיין אז מיר ווערן נור אויסגעשטעלט עמיצען אויף צופוקעניש, יענעם צו קריינקען און אז דער

ווירקליכער געליעבטער איז גאר יענער און ניט מיר, די אויסגעשטעלטע.

עס קאן זאגאר פאסירען, אז מיר דינען בלויז אום יענער אדער יענע, וועלבע ליעבט אונז בלומרשט, זאל קאנען רייצען זיך און אויף אזא'ן אופן צוציהען צו זיך שטארקער דיא ליעבע פון'ם אנדערן. מיר זיינען דאן בלויז וויא א פלאסטער, וועלכען מען לייגט צו צו א געשוויר ער זאל שנעלער אנרייסען, און אזוי גיך ווי עס רייסט אן, ווארפט מען דעם פלאסטער אוועק.

דאס זיינען אבער שוין גאנץ אונגליקליכע פעלע, וועלבע געהערען צו דער העסליכסטער זייט פון דער ליידענס-געשיכטע פון'ם מענשענס הארצען, אין אנדערע פעלע אבער פיהרט אמאל די ליעבע אוים ראבע צו אן עבטע ליעבע, וועלבע היילט דיא אלטע וואונדען און קאן גליקליך מאבעןביידען, אי די פערזאן, וואס האט זיך פערליעבט, אי די פערזאן, אין וועלבער מען האט זיך פערליעבט מיט דעם צוועק כדי צו נעהמען ראבע פון אן אנדערען. און דיא פערזאן, וועלבע האט עס געטאהן אנ-פאנגס בלויז צולהכעיס, ווערט אין אמת'ן פערליעבט, און עס ענטשטעהט אויף דיא חורבות פון דער אלטער ליעבע א נייע און געזונדע ליעבע.

עס איז אונמעגליך, נאטירליך, אויסצושעפען אלע ריינע און אונ-ריינע קוועלען פון דער ליעבע. אלעס וואס איז פאר אונז דא נויטיג געווען איז בלויז צו בעריהרען די וויכטיגסטע קוועלען און צו כאראקטעריזירען ווי אזוי עס ענטשטעהט דאס געפיהל פון ליעבע.

אפט פליסט ארויס די ליעבע ניט פון איין איינציגען קוואל נור פון א דאפעלטען קוואל אדער פון עטליכע קוועלען צוזאמען, אזוי אז עס איז שווער דאן צו בעשטימען, אויב דאס געפיהל איז א געזונדעס, נאטירליכעס אדער איז קינסטליך ארויסגעקומען. צום ביישפיעל, עס קאן פאסירען, אז פון א קליינער אבער אויפריכטיגער סימפאטיע זאל ארויסקומען א זעלבסטזיכטיגער ליעבעס-געפיהל. פריהער איז דאס געווען בלויז סימפאטיע, דערנאך איז דאס שוין געווארען א מין נצחון צו גע-ווינען די ליעבע פון דער בעשטימטער פערזאן.

אזוי קאנען זיך פערבינדען תאוה, מיטלייד, דאנקבארקייט און דיעזע אלע געפיהלען צוזאמען זאכען ארויסברייננען א ליעבע, וואס זאל ווערן שטארק און ריין, הגם זיא קומט ארויס פון דיזע זייטיגע קוועלען.

ליעבע פון עטליכע דורות.

עס קאן אמאל פאסירען, אז מען זאל ליעבען א פערזאן, נים פאר די מעלות פון דער פערזאן גופא, נור דערפאר ווייל דיזע פערזאן איז עהנליך צו אן אנדערער, וועלכע מען האט אמאל געליעבט; זאגאר איבער עהנליכקייט צו א פערזאן, וועלכע איז שוין לאנג געשטארבען. אזוי קאן עס טרעפען, אז מען זאל זיך פערליעבען אין דער טאכטער, וועמעס מוטער מען האט אמאל געליעבט. עס טרעפען אפילו אזעלכע פעלע, וואו די ליעבע פארציהט זיך אויף עטליכע דורות. מען איז געווען פערליעבט אין דער מוטער, דערנאך אין איהר טאכטער און דערנאך אין דער טאכטערס טאכטער, דאס הייסט אין דער ערשטער ליעבעס אייניקעל.

דא טרעט שוין אבער אריין דער עלעמענט פון א קראנק־האפטער ליעבע. דער אונטערשייד אין דעם עלטער פון דעם פאאר פאלק איז שוין אזוי גרויס, אז אזא ליעבע בעלאנגט שוין נים צו פיזיאלאגיע, זאנדערן צו פאטהאלאגיע.

ווי עס איז שוין פריהער אנגעוויזען געווארען, קאן בלויז די טיעפע נייגונג ווייזען אויב א געוויסע ליעבע בעלאנגט צו א העכערען אדער צו א נידריגערען זארט.

פונקט ווי עס טרעפט, אז א גרויסער בעל־מיוחס זאל ווערען א געפאלענער מענש, זינקען טיעפער און טיעפער, פערלירען זיין פארמעגען זיין עהרע און אפילו דיא אויסערליכע צייכענס פון א גוטער ערציהונג און א גוטער אבשטאמונג. פון דעסטוועגען ווען מען זאל זיך גוט צוקוקען

צו אזא מענשען, ווען מען דאך געפינען אין דיא בעוועגונגען פון זיין קערפער, אין זיין שפראך, אין זיין געשמאק עפעס א סימן, אז דער מענש האט אמאל בעלאנגט צו אן איידעלרען סארט מענשען.

דאס זעלביגע איז אויך מיט דער ליעבע, וועלכע שטאמט אור־שפרינגליך פון א ריינערען....., פון א בעסערען קוואל. איך האב געזעהען ליידענשאפטען, וועלכע האבען זיך געוואלגערט אין דער שמוץ פון פראסטיטוציאן, — אזוי געזונקען, אזוי שמוציג, ווי א שטיקעל סאמעט אויסגעווייקט אין בלאטע; איך האב געזעהען ליעבע, וועלכע איז געווען צום קויפען און פערקויפען און איז געזונקען פון שאנדע צו עקעל־האפטע צוקאזענקייט — אבער אפילו אין יענעם נידריגען זומפ האב איך נאך אלץ געפונען א ווינקעלע, וואס איז געבליבען אונבעריהרט און אין דיזען ווינקעלע האט מען געקאנט זעהען די סמנים פון אונשולד.

מיט מיינע אויגען האב איך געזעהען אזעלכע וואונדערליכע נייע־געבארענע ליעבעס־געפיהלען, וועלכע האבען מיך איבערראשט, און אזעלכע מאראלישע ווידער־געבורטען וועלכע האבען מיך געצוואונגען צו גלויבען אין השגחה פרטיות אדער אין דער מאראלישער ווירקונג אויף קרימינעלע פערברעכער, וועלכע אונזערע מאדערנע בעלי־צדקות שיל־דערן בלויז מיט צו העלע פארבען.

ווען די ליעבע הויבט זיך אן ביי אונז אין הארצען, מעג מען נאך צווייפלען אין דער עכטקייט פון אזא ליידענשאפט. דאס הארץ אמת שלאגט טאקע שטארקער אלס געוועהנליך; אויף דעם בידאיצטיגען קלאהרען הימעל ערשיינט און פערשווינדט א וואלעקנדעל; ווייט אויף דעם פערוואלקענטען האריזאנט בליצט זאגאר — אבער בעדייט דאס פאר אונז גוטען וועטער אדער שטורעם? ווען מען זאל א פרעג טאהן דאס הארץ, קאן דער ענטפער זיין אזוי גענארט און מאכען אזא טעות, ווי ווען מען זאל וועלען וויסען פון דעם וועטער־נביא׳ס לוח, וואס פאר א וועטער עס וועט זיין.

מיט דעם שארפסטען מיקראסקאפ קאן מען נאך עד היום ניט

אונטערשיידען צווישען דעם איי פון א האז ביז דעם איי פון א לויב. די ערשטע נייגונגען זיינען אזוי גלייך אלע, ווי דער אָנפאַנג פון אלע זאכען. ערשט דאן ווען די ליעבע ווערט צייטיג, רייף, קאן מען ווענען איהר אור־טהיילען, און אפילו אין דער צייטיג געווארענער ליעבע זיינען אויך דא אזוי פיעל עהנליכקייטען צווישען איין ליעבע און דער אנדערער, אז עס איז שווער צו שטעלען א דיאגנאזע מען קאן זיך זעהר לייכט נארען.

דיא סמנים פון ליעבע,

עס איז אלע מאהל גרינגער די אייגענע ליעבע צו דערקענען אלס דעם אנדערנס ליעבע, אבוואהל פון אונזער גליקס ווענען איז פאר אונז אלע מאהל וויכטיגער צו וויסען, אויב מיר זיינען געליעבט, אלס צו ווי־סען, אויב מיר ליעבען.

אום צו קאנען אונטערשיידען אין א צווייטען דיא וואהרע ליעבע פון דער פאלשער וועט וויפיעל ניט איז אויסהעלפען דיזע אונזערע פיזיאלאגישע אונטערזוכונג. און וואס עס אנבעלאנגט אונזער אייגען הארץ איז גענוג, ווען מען איז אביסעל אויפמערקזאם אויף דיא גע־היימסטע ערשיינונגען אין'ם לעבען פון אונזערע געפיהלען אום צו קאנען אייניגערמאסען אורטהיילען, וואס מיט אונז אליין טהוט זיך.

מען ליעבט דאן באמת, ווען אויף דעם פערצווייפעלטען רוף: „א מאן! — א פרוי!" ענטפערט אין אונז א פריינדליכע שטימע: „זיי ניט פערצווייפעלט, ווארום איך בין דא!"

מען ליעבט, ווען דיזע שטימע פערשטילט דעם שמערץ געשריי פון הארצען און דיא טיעפע ליידינקייט אוים בייקשאפט ווערט אויס־געפיעלט.

מען ליעבט, ווען דער באנעהר נאך דער געליעבטער פערזאָן בע־הערשט אלע אנדערע פערלאנגען.

מען ליעבט, ווען מען ווערט פלוצלונג רויט אדער בלייך דער־הערענדיג בלויז דעם נאמען פון דער געליעבטער פערזאָן אדער דעם רויש פון די קליידער, וואס זאָגט אן אז דיזע פערזאָן קומט צו נעהנטער.

מען ליעבט, ווען מען כאפט זיך גאָר ניט וועלענדיג, אז הונדערט מאָהל א טאָג קומט ארויף אויף די ליפּען איין איינציגער נאָמען, אדער ווען מיר געברויכען פלוצלונג ניט מעהר א געוויסעןווארט, וועלכען מיר האבען געוועהנליך הונדערטע מאהל געברויכט.

מען ליעבט, ווען אונזערע אויגען ווענדען זיך אימער אין יענע ריכטונג, וועלכע בעצייכענט פאר אונז דעם הימלישען געגענד, וואו עס וואהנט די געליעבטע פערזאָן, וועלכע איז געווארען דיא אנדער העלפט פון אונזער עקזיסטענץ

מען ליעבט, ווען מען געהט צו יעדען אויגענבליק צום שפּיגעל, און וויא מען וואָלט זיך אליין פרעגען: „בין איך גענוג שעהן פאר איהם?" אדער ווען מען קוקט אריין אין זיך אליין מיט אן אונרוהיגען בליק, ווי מען וואלט זיך געבען א פרעג: „קאן זיא מיך ליעבען?"

מען ליעבט, ווען יעדער סטרונע פון הארצען, יעדער אטאָם פון אָרגאַניזם, יעדער פיבער פון דער נשמה ווערט אנגעלאָפען מיט ליעבעס־קראפט, ווען יעדער נערוו און יעדער אדער ווערט אנגעזאפט מיט א מין פרישען כח און דאס בלוט פולסירט שטארקער, אזוי אז מען פיהלט עפּעס אן אינערליכען טומעל אין אונזער גאנצען גוף און נשמה, ווי אין אונז וואָלט ערוועקען זיך עפּעס נייעס, גרויסעס, וויא א מין גאטהייט וואלט אין אונז אריינגעדרונגען.

די אמת'ע ליעבע, וועלכע זעטיגט זיך ניט מיט דער תאוה בלויז, וועלכע איז ניט בלויז א בערוהיגונג פאר אונזער עהרגייץ, וועלכע ווערט ניט קעלטער, ווען אפילו מען איז פון וויטען, וועלכע פערבלאָנזשעט ניט אפילו אין חלום ביינאכט — אזא ליעבע קאן ניט ארויסגעריסען ווערן פון הארצען, סיידען מען זאל דערביי אויסרייסען דאס סאמע הארץ און נערוועץ פון אונזער לייב.

דיא ערשטע וואפען פון דער ליעבע.

ווי וואונדערליך די נאטור האט געשאפען און צוגעגרייט אלעס אז עס זאל זיך קאָנען פערווירקליכען דאס גרויסע ווערק פון שאפען נייעס לעבען! דעם מאנספערזאָן האט די נאטור צוגעטהיילט די מיסיאן פון אנגרייפען, דער פרויענצימער די שווערע אויפגאבע פון פערטהיידיגען זיך.

דעם מאנס אויפגאבע איז א לייכטערע, זי פערלאנגט פון איהם בלויז כח — פיזישע, מאראַלישע, גייסטיגע קראפט, א מישונג פון דיזע אלע קרעפטען, אָבער אלץ קראפט, די קראפט אנצוגרייפען און איינצונעהמען, אזוי ווי אין א מלחמה, מוז ער מיט דער קראפט פון זיין גבורה, מיט פיזישע גבורה אדער מיט מאראַלישע, גייסטיגע גבורה, שטורמען, איינצונעהמען באריקאדע נאך באריקאדע, פארטען נאָך פארטען, קורץ די גאנצע פעסטונג, וועלכע דאס ווייבס־פארשוין נעברויכט אום זיך צו פארטיידיגען — אדער בעסער געזאָגט, צו פערטיידיגען זיך כדי לאנגזאם, צניעות׳דיגע און שעהמעוודיג זיך צו לאזען בעזיעגען.

דער פרוי האט דיא נאטור צוגעטהיילט א סך א שווערערע, א מורא׳דיגערע אויפגאבע. זי זאל זיך וועהרען געגען דעם, וואס זיא אליין באגעהרט, זי זאל קעמפפען געגען דעם, וואס זי אליין ווינשט, זיא זאל זיך בעשיצען געגען איהר אייגענע ליידענשאפט, וועלכע פלאמט אין איהר; זי זאל צוריקווייזען דעם, וועלכען זיא גופא ליעבט; זיא זאל זיך האמפערען און פאָדערען פון איהם צוריקהאלטונג, בשעת זיא אליין ווינשט און באגעהרט ער זאל זאל זיא קושען און האלזען; זי זאל קארגען, בעת אלעס אין איהר פאָדערט צו זיין פריי־גיביג, פערשווענדעריש גרויסמ טהיג; זיא זאל אלע איהרע שוואכע כוחות צונויפנעהמען און ארווענדען זיי אום צו קאנען צוריקשטויסען זיין שטורעמדיגע בעלאגערונג;

זיא מוז איהם ניט צולאָזען נאָהענט, בעת זיא אליין וואלט וועלען מיט איהר גאַנצען פייער צוציהען איהם צו זיך און צודריקען צו איהר הארץ.

ניט אומעטום און ניט אין אלע צייטען איז דיא טאַקטיק פון דער פרוי דיזעלביגע. דיזער קאַמפף פון דער פּרויענצימער צווישען באַגעהר און קאָקעטעריי, צווישען ליעבעס־פייער און שעהמעוודינקייט, צווישען ליידענשאַפט און צניעות, צווישען אונגעדולד און צוריקגעהאַלטענקייט ווערען אין פערשיעדענע צייטען און אין פערשיעדענע לענדער געפיהרט אויף פערשיעדענע אופנים. אבער זיי אלע טראַגען דעמזעלבען כאַראַק־טער און זיינען פון דערזעלבער נאַטור.

עפּעס אקוראַט ווי אפילו דאָרט, וואוביידע ליעבענדע פּערזאָנען פיהלען די געגענזייטיגע נייגונג פון דער אמת׳ר, עכטער ליעבע, קומט אלץ אויס, ווי ער וואָלט זאָגען: „איך וויל" און זיא וואלט ענטפערען: „וואָרט". ווי ער וואלט זאגען: „שוין גלייך" און ווי זיא וואָלט זיך בעטען: „ניין, שפּעטער". און דאָרט וואו די געשלעכטער בייטען זיך מיט זייערע אויפגאַבען און עס ווערען פאַרקעהרט געשפּיעלט דיא ראָלען — זי אלס צושטעהענדע און ער אלס צוריקגעהאַלטענער, דאָרט קומט אלע מאהל ארויס א גוואַלטיגע אונאָרדנונג, און דיא צניעות און דער שעהנהייטס־געפיהל ווערען דאָרט צערשמעטערט און פערניכטעט צו דערזעלביגער צייט.

אין פּאַראַגוואַי, וואו דער פאַרקעהר צווישען מענער און פרויען איז זעהר א פרייער, אויך דאָרט ווידערהאַלט דער אונגעדולדיגער בחור׳ל וועל־כער ווייס אז זי ליעבט איהם, ווידרהאַלט אויף אלערליי אופנים, אמאָל ליידענשאַפטליך, אמאָל צערטליך, אמאָל אויפגערעגט און אמאָל מיט געבעט דעמזעלביגען וואָרט: „היינט"! — און דיא שעהנע קרעאָלקע, וועלכע ווייס ניט פון דאַרווינס טהעאָריע וועגען צוכטוואַהל, ענטפערט איהם מיט א שמייכעל: „אבער ניט היינט! ערשט צעהן טעג בלויז ווי דו קענסט מיך. אפשר אין א פּאָאר חדשים ארום..." און אין דיזען איינפאַכען ענטפער פון דער פּאַראַגוואַיער יונגער שעהנהייט איז צו

דערקענען שוין דיא פילאָזאָפיע פון דיא פערשיעדענע ראָלען פון דיא געשלעכטער.

אונז, מענער, קומט אויס געוועהנליך צו הערען כמעט יעדען טאג פון דעם שעהנערען געשלעכט דעם שטרייגגען פארוואורף, אז אונזער געשמאק, דער געשמאק פון די מענער, איז א קנאפערער אלס זייערער, אלס דער געשמאק פון דער פרויענצימער ; זיי ווארפען אונז פאר, אז מיר בענוגענען זיך בלויז מיט דעם אויסזעהען, מיט די אויסערליכע פאר־מען און קימערן זיך כמעט גאר ניט וועגען דעם אינהאלט, מיט דיא אינערליכע מעלות אדער חסרונות פון דער פרוי. אבער דאס איז גאנץ נאטירליך ; דיא פערשיעדענע אויפגאבען וואס יעדער געשלעכט האט צו ערפיעלען אין דער סטראטעגיקע פון דער ליעבע, פאָדערט אז אזוי זאָל עס זיין.

ווען מיר זעהען זאנפטע צארטע כאראקטער שטריכען אין איהר, וועלכע מאכען אויף אונז א גרויסען און פלוצלונגען איינדרוק, איז דאס דערפאר, ווייל נאטירליכערהייט, ניט וויסענדיג און ניט וועלענדיג, זוכען מיר אין דער פרוי די גוטע מוטער און די גוטע ערנעהרערין פון איהרע קינדער. די ליידענשאפט האט מעהר איינפלוס אויף דעם קינפטיגען גליק אדער אונגליק פון די ארויסקומענדע דורות א סך מעהר איידער מען גלויבט.

אום א ווייבספארשון צו בעפרוכטען, וועלכע וועט זיין א גוטע מוטער א גוטע ערנעהרערין איז גענוג בלויז א בליץ־שנעלער באגעהר און דער פלוצלונגער פייער פון ליעבשאפט. פאר דעם מאן איז דאס גענוג. אבער די פרוי ווייל אין דעם מאן געפינען ניט נור דעם בעפרוכטער ; פון דער נאטור אויס זוכט זי אין דעם מאן אויך דעם בע־שיצער פון די קינדער, דעם פערטיידיגער פון איהר אייגענער אונבעהילפ־ליכקייט ; זי וויל זיך צוערשט פערזיכערען ווי טיעף עס גרייכט די מאכט פון זיין ליידענשאפט, ווען ער רעדט צו איהר פון ליעבע ; זי וויל אריינ־דרינגען אין דעם תהום פון זיין הארץ און פון זיין גייסט.

דער מאן איז דער, וואס דארף בויען דאס הייהם — איז ער א גוטער בוי־מייסטער? ער דארף זי בעשיצען פון ווילדע חיות — איז ער מוטהיג? ער דארף די מיטלען שאפען פאר די קינדער — האט ער גייסט אמביציאן און אויסדויער? דאס אלעס וויל דיא פרוי וויסען פאראויס. זי ווייס שוין, אז זי איז יונג און שעהן, אז זי קאן ערוועקען טויזענד פערלאנגען און ווינשונגען, אז זיא דארף נור א ווינק טאהן וועלען טויזענד יונגע פערליעבטע זיין לעבען איהרע פיס; אבער זיא זוכט ניט בלויז א מאן, זיא זוכט דעם בעשטימטען מאן, פון וועלכען זי זאל זיין איבערצייגט, אז ער וועט לאנג און מעכטיג זיין צוגעבונדען צו איהר, וועט זיין איהרער.

אזוי קאנען מיר שוין לעהרנען פון דיא ערשטע שטופען פון דער ליעבע יענע אייזערנע געזעצע פון וועלכע זי ווערט רעגיערט: אויף איין זייט די אונפערמיידליכע לופטיגע לייכטקייט פון די מאנסביל מיט זייער באנעהר פאר פיעל־ווייבעריי; און אויף דער אנדער זייט די שעהמעוודיגקייט, די צניעות און די העלדישע זעלבסט־בעהערשונג פון דער פרויענצימער, וואס דאס איז דער טרייער שומר פון דעם שיקזאל פון דער קינפטיגער פאמיליע.

א גרויסער טהייל פון דיזער איינפאכער סטראטעגיקע, וועלכע איז נאטירליך אין די צוויי ליעבענדע פערזאנען, פון דער זייט פון דעם מאנספארשוין און פון דער זייט פון דער פרויענצימער, איז פערלארען געגאנגען דורך דער מאדערנער קולטור־ענטוויקלונג. זייערע ראלען זיינען שוין פארדעקט און פערפוצט, אז עס זעהט שוין ניט אויס אזוי, ווי דאס איז אורשפרינגליך אין דער נאטור פון דיא געשלעכטער. אבער אפילו איצט, ווען מען קוקט זיך נור גוט צו, קאן מען אונטער דער פערפוצונג און פערפארבונג דערקענען די אורשפרינגליכע ליידענשאפט, וויא זי דריקט זיך אויס פערשיעדען אין דער ראלע פון דעם מאן און אין דער ראלע פון דער פרוי, ניט קוקענדיג אויף דער גאנצער פארשטעלטקייט, מיט וועלכע דאס איז שוין פערשלייערט געווארען.

דיא טאקטיק אין ליבעס־קאמפף

אפילו אין די גליקליכסטע פעלע פון דער ליעבע, װעלכע זײנען װעהר זעלטען, װאו צװײ ליעבענדע זײנען בײדע גלײך, אין דער זעלבער צײט, פערכאפט געװארען פון א שטארקער, װארעמער סימפאטהיע אײנער צום אנדערן — אפילו אין אזעלכע פעלע מוזען דער מאנסביל און די פרויענצימער א לײנגערע אדער א קירצערע צײט האבען א גאנצע געשיכטע פון „ראמאנסירען", ביז זײער ליעבע װערט פערװירקליכט; זײ מוזען ארויסװײזען פריהער זײערע פיזישע, מאראלישע און גײסטיגע מעלות אויף אלערלײ אופנים, ביז צװישען זײ קומט צו עפּעס.

װען אפילו זײ האבען שוין געװאונען אײנער דער צװײטען מיט דעם ערשטען בליק, פון דעסטװעגען קומט זײ נאך אויס טעגליך און שטונד־ליך נאך אמאל צו ערָאבערן אײנע די אנדערע מיט אלע קונציגע מיטלען פון הארצען, פון גײסט און פון באנעהר. פאר דעם גרויסען גאט פון ליעבע מוז געבראכט װערען אלס מתנה יעדע שעהנהײט, יעדע פעהיגקײט, יעדע טוגענד, יעדע מעלה װאס איז פאראן אין מענשען.

אונזער האנד װערט קײן מאהל ניט מיעד צו בעפוצען דעם אלטאר פון אונזער אידעאל מיט אלע פרוכטען און בלומען, װאס מיר געפינען אין פעלד און אין װאלד, מיט אלעס װאס איז שעהן אין דער נאטור און װאס גיט ארויס געשמאקע ריחות.

עס איז אין דער נאטור פון דער פרויענצימער, װען אפילו זי איז שוין זיכער מיט דער לײב פון דעם מאן, אז זי זאל יעדען טאג עפּעס א נײע מתנה ברײנגען פאר זײער ליעבע, װי זי װאלט יעדען טאג ברײנגען א נײעם עהרענקראנץ א נײעם בלומען־בוקעט און װי זיא װאלט זאגען יעדען טאג צו איהר געליעבטען: נא, אויך דאס געהערט דיר!"

און דער מאנסביל איז אויך אזוי, ווען ער צווייפעלט שוין אפילו ניט מעהר, אז די געליעבטע פארגעטערט איהם, דאך ווייזט ער זיין ליעבע יעדען מאהל דורך עפּעס א נייע מין מתנה, א נייעם בעווייז פון זיינע גע־פיהלען, ווי ער וואלט ניט אויפהערען צו זאָגען פון זיין זייט: „און דאס איז אויך דיינס!“

דיזע געגענזייטיגער פערפיהרונג ווערט נאָך נייטיגער דארט, וואו די צוויי ליעבענדע זיינען נאָך פערשיעדענער איינער פון אנדערען. דוקא די פערשיעדענהייטען אין דער שטארקייט פון דער נייגונג, וועלכע זיי פיהלען איינע צום אנדערען, סיי דאס זאָל זיין דיא פערשיעדענהייט אין זייער עלטער, סיי אין דער שעהנקייט אדער אין דער שטעלונג פון יעדען פון די צוויי ליעבענדע, פאָדערט נאָך מעהר, אז זיי זאלען איינער דעם אנדערען ברייננגען אלץ נייע מתנות, אין וועלכע עס דריקט זיך אוים זייער ליעבען איינער דעם צווייטען.

דיא קונץ־שטיק פון דער ליעבע.

וואס העכער עס שטייגט די ענערגיע פון איינעם אלץ מעהר מוז דאָס אויסגעגליכען ווערען מיט דער רייכקייט פון דעם אנדערען, ביז עס פערשווינדען די פערשידענהייטען אדער ווערן אונבעמערקבאר און עס קומט ארויס דאָס גלייכגעוויכט, אהן וועלכען פאלקאמענע ליעבע איז אונמעגליך.

הונדערטע בענדער וואלטען געוועז ווייניג, ווען מען זאל וועלען בעשרייבען די אונענדליכע צאָהל פון קליינע קונץ־שטיק, מיט וועלכע דער מאנסביל בעקומט די ליעבע פון דער פרויענצימער, אדער מיט וועל־כע דיא פרויענצימער ערוואָרעמט די אבגעקיהלטע נייגונג פון דעם מאן און טרייבט זיין ליידענשאפט צו דער העכסטער שטופע.

אין פיעל פעלע קומט אויס, אז דער מאן נעהענטערט זיך מיט

יעדען טאָג אלץ מיט א טריט מעהר צו דעם געווינשטען צוועק. אבער בעת ער ערלויבט זיך שוין מיט א זשעדנער האנד אבצורייסען די פרוכט ציהט זיך דער צווייג אוועק פון איהם, ווי די פרוכט וואלט זיך אויפהויבען העכער דורך אן אונגעזעהענער מאכט, וואס נעהנטער די האנד קומט צו. ווי דאס קליין מיידעלע האלט א שטיקעל צוקער אין הענדעל און זאָגט צום הינטעלע: „העכער, נאך העכער!" און וואָס נעהנטער דאס הינטעלע גרייכט צום צוקער אלץ העכער גיט זיך א הויב דאס הענדעל פון'ם מיידעלע; אזוי רופען צו די פרויענצימער אויף דעם גאנצען ערד־קוגעל צו די מענער, וועלבע זיפצען און שמאכטען נאך זייער ליעבע.

וואס לייגגער, וואס הארטנעקיגער, וואס היציגער עס איז דער קאמפף צווישען דעם פערלאנגען און דעם בעקומען, אלץ הערליכער איז דער טריאומף פון דעם זיעג. זאָלען חוה'ס טעכטער זיך ניט בע־קלאָגען אויף דער צייט, וואס געהט פערלארען פאר דער גאנצער סדרה פון'ם ליעבעס־קאמפף; ניט נור ברייגגט דער לייגגסטער קאמפף דעם שעהנסטען זיעג, נאָר דיא ערשטע מאמענטען פון קאמפף גופא זיינען שוין א טהייל פון דער ליעבעס גן עדן; דיזע מאמענטען גופא פון קאמפף זיינען א פערגעניגען. די לייכטע געווינונג גיט קיין מאהל ניט אזוי פיעל הנאה, וויפיעל דער זיעג נאך א לאנגען שטארקער קאמפף.

וואס לייגגער דעם קאמפף אלץ בעסער.

אויב איהר, פרויען, האָט די זעהר גלענצענדע, אָבוואָהל שווערע אויפגאבע, צו פערטיידיגען זיך געגען א גאנצע מחנה פון מענער, וואס זוכען אייער ליעבע, דאן פערדאפעלט די קונסט פון אייער סטראטעגיק און טאקטיק. זייט איהר ווירקליך שטארק, דאן וועט איהר זיעגען און וועט אויסוועהלען דעם בעסטען צווישען דיא גוטע, וועלבע זוכען אייער ליעבע צו בעקומען.

מיט אייער מיטלען אין קאמפף מאכט איהר גרעסער די אונגעדולד

פון אייערע פארעהרער, אזוי אז די שוואכע אין זייער ליעבע וועלען אב־פאלען. פריהער ועלען זיך צורקציהען די, וועמעס ליעבע איז זעהר א קנאפע אדער דיא, וועלכע האבען געזוכט בלויז צו בעפריעדיגען זייער תאוה; אבער דיא, וועלכע ליעבען שטארק און וועמעס ליידענשאפט איז טיעף, אזעלכע פערליערען ניט די געדולד און ווערען ניט מיעד; זייער ליעבע וואקסט אלץ שטארקער, וואס מעהר זיי שטויסען זיך אן אויף ווידערשטאנד.

און דאן ווען איהר ווערט שוין מיעד, גיט איהר דיא האנד יענעם, וועלכער האט אם לייגגסטען געווארט און אם לייגגסטען גע־קעמפפט און איהר זייט זיכער אז איהר האט גוט אויסגעוועהלט.

ליידער איז אונזער שפראך צו ארעם און מיר האבען ניט קיין גענוג ווערטער אויסצודריקען דיא פיזיאלאגיע פון דעם ליעבעס־קאמפף, די געווינונג פון ליעבע אויף דעם וועג פון נאטור־געזעצע. די ענגלענדער געברויכען דעם ווארט „קארטשיפ״ (אין דייטש וועט דאס זיין „ווערבונג״; אויף אידיש וועט זיין דער נעהנטסטער ווארט, וואס זאל אויסדריקען דעמזעלבען זינען, „שדכענען זיך״) און דארווין האט געברויכט דיזע, ווארט אין א פיעל ברייטערען זינען אנווענדענדיג איהם אויף חיות.

קאקעטסטווע איז אויך א פארם פון דערזעלבער קונסט צו ער־ווערבען זיך איינעמס ליעבע. אבער דיזע פארם בעלאנגט שוין מעהר צו פאטהאלאגיע, ווארום קאקעטסטווע איז א קראנקהאפטער מיטעל צו ערוועקען ליעבע. דעם מיטעל געפינען מיר מעהרסטען ביי ווייבער, אבער מען קאן דיזע אייגענשאפט געפינען אמאל אויך ביי מענער, און ביי מאנכע איז קאקעטסטווא איינגעווארצעלט שוין אין זייער נאטור. אייגענליעבע האט א גרויסען חלק אין קאקעטסטווא, אזוי אז דיזע פארם בעלאנגט מעהר צום פעלד פון שטאלץ אלס צום פעלד פון ליעבע.

קאקעטסטווא א קראנקהאפטער מיטעל.

דיא פיזיאלאגישע צוציהונג איז א בעדערפענים פון דער נאטור; די קאקעטסטווא אבער איז א צולאזענקייט; די בעדערפענים געפעלען צו זיין איז איינע פון די גרונד־עלעמענטען פון דער ליעבע, דאס איז איינער פון איהרע שטארקסטע מיטלען; די קאקעטסטווא איז אבער אזא מיטעל, וועלכער מאכט זיך אליין פאר א צוועק. ווען דער זיעג איז שוין ערריכט געווארען לייגט די פארפיהרונג אוועק איהרע וואפען, עס איז מעהר ניט נויטיג צו קעמפפען; די קאקעטסטווא אבער איז אונשטערבליך און זי ווידערהאלט יעדען טאג איהר פייער צו ערוועקען איהרע קראנק־האפטע תאוות.

די קאקעטסטווא קאן זיך אנדערש ניט בעפריעדיגען, וואו זי זאל יעדען טאג ניט ערוועקען נייע פערלאנגען אין דעם, וועלכען זי האט שוין בעזיעגט; פאר איהר איז גלייכגילטיג, צו זי ענטפערט אויף דער ליידענ־שאפט פון פיעל פערזאנען אדער איין פערזאן, ווען זי זאל נור פון פיעלע פערזאנען געליעבט זיין.

אין דער נאטור פון קאקעטסטווא איז ניט צו בענוגענען זיך מיט איין וואהרער ליעבע; ארום דער וואהרער ליעבע מוז נאך זיין א קראנץ פון קליינע באגעהרען. אין דער צייט וואס דאס הארץ געהערט אין גאנצען צו איינעם, וועט זי פון דעסטוועגען שיינקען א שמייכעל, א זיפץ אמאל טאקע אפשר, גאר ניט מיינענדיג, א קוש, און ארומנעהמען דעם צווייטען, וועלכען זי וויל דאך ניט פערליערען אלס איהר פארעהרער און וועלכען זיא האלט מיט גאנץ שטארקע פעדים פון האפענונג צוגעבינ־דען צו זיך. דאס איז שוין אין בעסטען פאל.

אין די ערגסטע פעלע האט דיא קאקעטסטווא גאר קיין איינעם ניט, קיין איין אמת געליעבטען ניט; דאס הארץ בעלאנגט אין דער

ווירקליכקייט קיינעם ניט, און צוגעזאָגט איז עס אלעמען. און דיא גוואלטיגע אנשטריינגונג אלעמען געפעלען צו זיין שוואכט אזוי אב דיא געפיהלען, אז דאס צוטרויסעלט דעם סאמע מארך פון כאראקטער, אזוי אז קיין אויפריכטיגע און ווארעמע געפיהלען קאנען זיך שוין אין אזא הארץ ניט ערוועקען.

דיא אונערמידליכע קאָקעטקעס און די מענער וואס זוכען אלץ געפעלען צו זיין, אזעלכע ליעבען קיין מאהל ניט. און אזוי ווי אין ליעבע איז די ערשטע זאך ניט צו האבען קיין מפלה, דערפאר קומט אויס אז קאקעטסטווא איז די ריינסטע זאך, ווייל אליין ווערט מען דאך שוין קיין קרבן ניט זיין.

מיר ווערען אבער אלע טאג מאראליש אויפגעבראכט זעהענדיג אזוי פיעל פרויענצימער, וועלכע מאכען משא־מתן מיט זייערע שמייכעלאך און מיט זייער באגעהרונג. זיי שפיעלען מיט דער ניט שעהמעוודיגקייט, ניט פיהלענדיג אפילו דעם רייץ דערפון; זיי שפיעלען זיך מיט דער ליעבע, פון וועלכער זיי ווערן גאר ניט צוטרויסעלט. און עס פאלען קרבנות, וועלכע כאפען זיך אריין אין זייער נעץ, ווייל זיי האבען געדיינקט אז עס איז אונמעגליך דאס זאָל אלעס זיין ליגען און פערראטה.

דיא מעשים טובים פון דער קאקעטקע זיינען אזוי ווי אסבעסטאָס, וועלכען עס געהמט ניט קיין פייער דערפאר, ווייל ער האט אין זיך ניט קיין ברענ־שטאף; דאס איז א ריין פיזישע, און אנאטאמישע טוגענד, און ווער עס שעצט דאס, וואס די קאקעטקע אליין בלייבט ניט געזינ־דיגט, פארשטעהט ניט, אז איהר פעהלט גאר דער פייער פון ליידענ־שאפט. מען דארף ניט האבען קיין געפיהל פון מאראל, מען דארף גאר־נישט פארשטעהן אין דעם בוך פון דער פיזיאלאגיע פון מענשענס הארצען אום צו שעצען די טוגענד פון דער קאקעטקע.

יענע פון די לעזער, וועלכע האבען דעם אונגליק צו ליעבען א פרויענצימער א קאקעטקע, זאלען קיין מאהל ניט פארגעסען, אז קאקעט־סטווא בעלאַנגט צו די קראנקהאפטע תאוות פון געפיהל. אויב אזעלכע

דורשטען ליעבע, זאלען זיי דאס זוכען צו בעפרידיגען אנדערשוואו, ווייל זיי האבען פערבלאָנזשעט ניט אויפֿן ריכטיגען וועג. זוכט אין דער קא־קעטסטווא א שטיפעריי, א שפּיעלכעל, א פייערווערק, א קונצען־מאכעריי א מאסקאראד, אבער זוכט דארט ניט דעם פייעריגען באגעהר פון ליעבע; זוכט דארט ניט דאס קלאפּען פון א ליעבענדער ברוסט, ווארום אין קאקעטסטווא קאן מען עפּעס אזוינס ניט געפינען.

די אמת׳ע ליעבע, וועלכע בעשטעהט ניט בלויז פון תאוה אליין, נור פערלאַנגט צו בעזיצען אונבעשרענקט די געליעבטע פּערזאָן — אזא ליעבע פארשטעהט ניט דיא קונציגע שטיקלעך פון קאקעטעריי; דיא אמת׳ע ליעבע האט ניט די געדולד און ניט די רוהיגקייט צו בעשעפטי־גען זיך מיט אזעלכע זאכען.

פונקט אזוי ווי א זשעניע צייכענט זיך אויס פון דעם געוועהנליכען מענשען דערמיט, וואס ער שטעהט העכער פון דיא קליינליכע זארגען פון׳ם הויזליכען לעבען, אזוי קאן די אמת׳ע פייעריגע ליעבע ניט פאר־נעהמען זיך מיט קאקעטישע קונצען, וועלכע דריקען זיך אימער אויס אין קליינינקייטען.

דיא אמת׳ע ליעבע איז ווי א פעלדמארשאל, וועלכער שטרעבט מיט זיין גאנצער פעהיגקייט צו געווינען א זיעג, אבער קימערט זיך ניט וועגען דער קאזארמע דיסציפלינע, וועגען די קנעפּלעך פון דעם סאלדאטס מונדיר.

דיא אמת׳ע ליעבע דונערט, בליצט, וויינט, סטראשעט און בעט רחמים; זי ווערט פערצווייפעלט — קעהרט זיך אבער ווידער צוריק; און ווען זי ווערט אפילו טויטליך דערשלאָגען, קאן זי אבער אויך טויט־ליך טרעפען צוריק; זי פלוכט און זי בענשט — זי קאן אלעס טאהן, נור איין זאך איז דא וואס זיא קאן ניט; זיא קאן ניט שפּילען טעהאטער. די קאָקעטסטווא איז אבער פארקעהרט, זי איז די אויסגעצייכענטסטע שוישפּיעלערין.

אויב אין דער נאטירליכער ליעבע איז יא דא קונסט, איז דאס

סיידען די קונסט אלע אונזערע מעלות ארויסצובריינגען אויפן קלאהר־
סטען אופן. אזוי ווי מיר ווילען געפעלען זיין, ווען מיר זיינען פערליעבט
זוכען מיר זיך אליין אויסצובעסערן, מיר זעהען דאן ארויסצובריינגען אונ־
זער נאטירליכע און קינסטליכע שעהנהייט.

דיא געשטאלט פון דער ליעבע.

פון דיביידע ליעבענדע איז דער מאן דער שטארקערער און זיין
גרעסערע קראפט איז די הויפט וואפען, מיט וועלכע ער דערשלאגט זיך
איהר ליעבע; אבער ער טרויסעלט ניט זיין לויבענ-גריווע און סטאר־
שעט ניט לאנג; ניט קוקענדיג אויף זיין גבורה, פאלט ער צו דער
פרויענצימערס פיס און בעטעלט א ליעבעס נדבה.

און דיא פרויענצימער, וועלבע איז דיא שוואכערע צווישען ביידען
שפיעלט מיט איהר צארט הענטעל אין דער גריווע פון דעם לויב און
האט א געוואלדיגע הנאה פון דעם וואס זיא קאן ארויפשטעלען
איהר פיסעל אויף זיין ווילדען כח און זאגען: „ער איז מיינער".

דאס ציינט אם שארפסטען די געשטאלט פון דער ליעבע צווישען
די צוויי געשלעכטער. און דער מאן, וועלבער שטעהט גאר דוכט זיך אויף
די קניע און בעט וויינענדיג אום איהר ליעבע, פאלגט אין אמת'ן בלויז
דעם אונערבארעמליכען געזעץ פון דער נאטור און דאס איז בשום אופן
פאר איהם ניט קיין ערנידריגונג און ער פערליערט דורך דעם ניט זיין
עהרע.

אבער איידער ער בויגט זיינע קניע קעהרט ער געוועהנליך איבער
הימעל און ערד, ער רוהט ניט און שווייגט ניט. א לויב בין איך פאר
אנדערע, נור פאר דיר בין איך א לעמעלע"... זאגט דער מאן צו דער
פרוי, וועלבע ער באנעהרט. און ערשט דאן ווען איהר תקיפות'דיגער
האלטונג האט בעזיענט זיין קראפט, דערפיהלט זיך חוה'ס טאכטער

פאלקאמען. און דער מאן, וועלכער דערפיהלט דיא ווייבע פארמען פון דער פרוי לאשצען זיך צו זיין רויער, קרעפטינער נאטור, דעפיהלט זיך עפעס אזוי ווי פערדאפעלט אין זיין עקזיסטענץ.

ביידע צוזאמען אבער פיהלען זיך אויף דער העכסטער שטופע פון הערצינקייט, ווי דאס פאלקאמענסטע וועזען, וועלכעס בעשטעהט פון דער סוממע פון א מענליכען און א ווייבליכען אינדיווידואום צוזאמען.

ווען אונז קומט ארויף א שווערע פראבלעם פון מאראל און מיר דארפען זי לייזען, איז די בעסטע עצה דיא פראבלעם צו פעראיינפאכען און לייזען זי פון דעם שטאנדפונקט פון פיזיאלאגיע. מיר מוזען אריינ־קוקען אין דעם גרויסן בוך פון דער נאטור, דארט שטודירען די געזעצע פון לעבען און אנווענדען זיי צו די ערשיינונגען פון דער מענשליכער וועלט. דעריין בעשטעהט דער גאנצער סוד פון לעבען.

אויף שריט און טריט ווייזט זיך דא אין אונזערע אונטערזוכונגען וועגען דעם געפיהל פון ליעבע וואס זיינען דיא עלעמענטען, וואס מאכען אז איין פרוי זאל זיין פערפיהרערישער פון אלע אנדערע פרויען דאס איז די שעהנהייט, די געהויבענע האלטונג און די הארציגקייט ? און וואס זיינען די עלעמענטען, וואס מאכען אז איין מאנספערזאן זאל זיין אנצי־הענדער פון אלע אנדערע ? דאס איז די קראפט, דער מוטה, דער גייסט. דערפון קומט ארויס די צוציהונג, די ניינונג, וועלכע זעהען אזוי זיך אפשר אויס נאריש און געהיימניספול, אונפערשטענדליך, אבער דאס זיינען דיא איינפאכע קוועלען פון דער פיזיאלאגיע פון די געשלעכ־טער.

דער מאן מוז ארויס ווייזען מעהר איידער געוועהנליך זיין מענלי־כע נאטור אום צו קאנען געווינען דיא ליעבע פון א פרוי, און דיא פרוי מוז פאלשטענדיג ווייבליך זיין אום דעם מאן געפעלען צו ווערן. ביידע מוזען זיך אויפהויבען צו דעם אידעאל פון זייער געשלעכט אזוי ווייט, וויא ווייט עס קאן נאר וואגען דעם טרוים פון דעם דיכטער.

די פרויענצימער וועגדעט דערפאר אן איהר גאנצע קונסט, פיינט

זיך אוים מיט די בעסטע בליהונגען פון איהר געפיהל ווי מיט דיא ריחות פון די שמעקענדסטע בלומען, צייגט ארוים איהר רייצענדסטען חן און ווענדעט אן אלע מיטלען פיזישע און מאראלישע אום צוציהען איהם. און אין גרונד בלייבט דיא פרויענציממער דאס, וואס זיא מוז זיין — אן עכטע פרוי.

און דער מאן שטרעבט אויך אן זיין עהרגייץ אויף וויא ווייט ער קאן; ער ווייזט ארוים אלע אוצרות פון זיין גייסט און לייגט עס אלעס צו די פיס פון זיין געטין. אבער ווער ער זאל ניט זיין אין זיין באגעהר פון דער ליעבע: א העלד אדער א מארטירער, ספארטאקוס אדער צעזאר, נעצאהממטער אדער ווילדהענדער לויב, אבער אין גרונד בלייבט ער תמיד מאן.

קורץ, די גרויסע ליעבע איז די קאנצענטרירונג פון אלע אונזערע קרעפטען אונטער דער׳ לייטונג פון דעם מעכטיגסטען און ווארעמסטען פון אלע אונזערע באגעהרען; און נעהמליך דער באגעהר: צו ליעבען און געליעבט צו ווערען. אהן דעם איז דיא צוציהונג פון געשלעכטער א געמיינע פערפיהרונג, א חוב פון תאוה, א שענדליכער האנדעל און קראנקהאפטע זעלבסט־ליעבע, א פארברעכען אדער א צולאזענקייט.

דיא קונסט צו ליעבען און געליעבט צו ווערן.

1

עס איז שוין א כלל, אז דער וועלכער ווערט ניט געליעבט, איז תמיד אונגערעכט. און דיזער כלל איז אזוי אויביג ווי די וועלט, אזוי אלט ווי דעם מענשענס לעבען אויף דער ערד, אזוי אונפערענדערליך, ווי דיא גזעצע, וועלכע בעהערשען דיא וועלט.

2

יעדערער בעקומט געגוי אזוי פיעל ליעבע, וויפיעל ער פערדינט.

3

ווען מען געברויכט דעם אויסדרוק „פערדינט" אין ליעבעס־אנגע־לעגענהייטען, מיינט מען דאס ניט אין'ם זינען פון גערעכטיגקייט, ווארום אויף דעם וואגשאל פון ליעבע ווענט שעהנקייט ניט וויניגער פון גייסט, הארץ, העלדישקייט, הייליגקייט, און ז. וו. —

4

צו זאָגען דעם, וועלכער ליעבט: זיי גערעכט—איז א מין נארישער חוזק מאכען, דערפאר ווייל איינער פון די הויפט כאראקטער־ציגע פון דער ליעבע איז די אונגערעכטיגקייט.

5

דיא ליעבע איז דיא אונפארשעהמטסטע, דיא שטארקסטע דיא מורא'דיגסטע פון אלע אונגערעכטיגקייטען. די ליעבע שיינקט איהר חן דעם ערשטען בעסטען, קאָן דאָס זיך זיין דיא הערליכסטע באשעפענעס אדער די געמיינסטע, און עס מעג זיך אפילו זיין להיפוך דער וואָהרהייט, דער טוגענד, דער דאנקבארקייט און געגען דיא געשריבענע געזעצע און געגען די שטארק איינגעוואָרצעלטע געוואהנהייטען.

6

דיא מוטער האט א קינד געבארען. האט עס צוואנציג יאהר מיט קוסען און האלזען ערנעהרט. זיא האט מיט דאס קינד געאטעמט, געשלאָפען און שמערצפאלע נעכט געוואכט איבער איהר ליעבלינג;

מיט דאס קינד אליין האט זיא דיא בעסטע טעג פון איהר לעבען פערבראכט. מוטער און טאָכטער האבען זיך דורך דיא אלע מיליאָנען פון מינוטען פון א פינפטעל יאהר—הונדערט הארץ צו הארץ, געדאנק צו געדאנק, קערפער צו קערפער געדריקט. דוכט זיך גוט, מיט איין מאָל האט דיא ראָזינע, צוואנציג יאָהריגע ענגעל א יונגען מאן מיט שווארצע וואָנציקלאך אויף איהר וועג אנגעטראפען, און יענע שווארצע וואָנציקלאך מאכען א סוף פון דער צוואנציג יאָהריגער ליעבע. דיא זונן פון מוטער־ליעבע ווערט פערדונקעלט, אויסגעלאָשען פון דער גרויזאמער אונגערעכטיגקייט פון דער געשלעכטליכער ליעבע.

7

זאָל זיך דארום דער וואס רעדט וועגען ליעבע בענוצען מיט אלע אוצרות פון דעם רייכסטען ווערטער־בוך, נור זאל ער קיין מאהל ניט געברויכען דאס ווארט „א ו נ ג ע ר ע כ ט י ג ק י י ט,“ וואָרום דאס איז אן אונזינען.

8

דער גרויסע דיכטער דאנטע האָט געזאָגט; „די ליעבע האט נאך קיין מאָהל ניט געצוואונגען צו געגענ־ליעבע“— און ער האט געהאט רעכט, ווארום אין דעם טעמפעל פון ליעבע פיהרען אזוי פיעל טיהרען, אז אין ערגסטען פאל, ווען מען זאל זיך נור גוט איינבויגען קאן מען אהין אריין אפילו דורך דער שמאלער, נידריגער טיהר פון דאנקבארקייט. ליעבע אוים רחמנות ליידעט כמעט שטענדיג פון אן ארגאנישער קראנקייט, ווי א סקראפולעזע קינד, וועלכען מען דארף היילען מיט יאָד און מיט ים־בעד־דער. מיינע גוטע פריינד וואלט איך א ליעבע אוים מיטלייד קיין מאָל ניט געוואונשען.

9

יעדענפאלס איז אימער בעסער, ווען מען שיינקט ליעבע אויס דאנקבארקייט, איידער אז מען בעטעלט זיא אויס פאר דאנקבארקייט. עס איז אלע מאָהל בעסער.יענער זאָל מיר שולדיג זיין, איידער איך זאל יענעם שולדיג זייין.

10

עס איז פאראן א מין ליעבע, וועלכע איז גזועטט געוואָרען אויף דעם באדען פון פערשטאנד, איז געוואָרעמט געוואָרען פון קלוגקייט, און בעוועסערט געוואָרען טעגליך פון געוואהנהייט. פון דיזען מין ליעבע קאָן גראד ארויסקומען א געזונדע פלאַנצונג, וועלכע זאָל ברייננען בלומען און פירות. אבער ווער וויס אויב דיא בלומען און די פריכטע זיינען די אמת'ע סמנים פון דער ליעבע.

11

עס זיינען פאראן ווייניג געזונדע מענשען וואס זאָלען האבען אבגעלעבט זייער לעבען און האבען קיין מאָהל קיין פרויענצימער ניט בעזעסען; עס זיינען אבער פאראָן זעהר פיעל מענשען, וואָס האָבען אבגעלעבט זייער לעבען און האבען קיין מאהל ניט געליעבט. פאר אזעלכע איז דיא ליעבע, וויא דער הונגער, וויא דער דורשט; דער אונטערשייד איז נור, וואס הונגער און דורשט קאן מען שטילען מיט ברויט און וואסער; פאר דער ליעבע דארף מען אבער האבען א מענשען פון פרויענגעשטאלט אום צו זעטיגען דעם הונגער און לעשען דעם דורשט.

12

דער הימעל פון איטאליען איז ניט ווייניגער קלאהר און גלענצענד וו ן אפילו נאך לאנגע טעג פון רעגען און וואלקען; דארטען אבער וואו דער הימעל איז אויביג גרוי. דאָרט איז ניטא גענוג זונן און ווינד, וואָס

זאָל דעם הימעל פארבען אויף בלאָה. אזוי איז אויך מיט דער ליעבע: איז דיא ליעבע אָן עבטע, א וואהרהאפטע, וועלען זיך אויסהיילען איהרע שווערסטע און בלוטיגסטע וואונדען, פון אונטער א בארג מיט אש, שפארט זיך איהר פייער דורך אין אונטער די גרעסטע אייז־בערג פער־לירט זיא ניט איהר ווארעמקייט; זיא קאָן הונדערט מאהל איינשלאָפען און וועט זיך הונדערט מאהל אויפכאַפען; הונדערט מאהל שטארבען און הונדערט מאהל ווידער אויפלעבען. און אויב זיא ווייזט ניט אזעלכע וואונדער קאָן דאס זיין אלעס אין דער וועלט, פריינדשאפט, ליידענ־שאפט, אבער קיין אמת'ע ליעבע.

13

איהר ליעבענדע, האט נור קיין מורא ניט פאר קיין שטורעם, קיין דונער און קיין בליץ; האט קיין מורא ניט פאר קיין קינזשאל און פאר קיין גיפט אָדער ערד ציטערניש; לאכט זיך אויס פון פערלוימדונג, פון קנאה און פון שנאה. אבער פאר איין זאך מוזט איהר זיך אויסהיטען, אויב איהר ווילט אז דער פייער פון אייער ליעבע זאָל קיין מאהל ניט פערלאשען ווערן; אז דער דימענט פון אייער אוצר זאָל שטענדיג פינק־לען; איהר מוזט זיך אויסהיטען פון דעם שרעקליכסטען פיינד פון דער ליעבע — פון דער לאנגווייליגקייט.

14

ליעבען בלויז איין שטונדע, דאס איז די ליעבע פון א חיה; ליעבען איין טאג איז שוין מענשליך; ליעבען דאס גאנצען לעבען, איז מלאכים־ליעבע; דעם גאנצען לעבען איין פערזאָן ליעבען — דאס איז געטליך.

15

דער מאן וואס ליעבט טהיריש איז פאליגאמיש (לעבט מיט פיעלע ווייבער) דער מאן וואס לעבט מענשליך איז מאנאגאמיש.

16

דיא נאטור האט דעם מאן געמאכט פאר א פאלינאם; די ער־האבענע אויפגאבע פון דער פרוי איז צו מאכען איהם פאר א מאנאנאם.

17

צו האבען מעהר אלס איין ליעבע אין דערזעלבע צייט איז ליידענ־שאפטליך, נידריג, פאלש און קויפליך; אזא ליעבע איז קיין מאהל ניט קיין אמת'ע. אבער איין ליעבע נאך דער אנדערער קאן זיין אויפריכטיג, גליהענד און הייליג.

18

דער געדאנק, אז מען קאן אין לעבען נור איין איינציגען מאהל ליעבען, איז איינער פון די גרעסטע דומהייט, וועלכע די ליעבע פלוידערט טעגליך אהן א זינען.

19

דער וואס האט שוין מעהר ווי איין מאהל געליעבט. איז ווירקליך ניט אין שטאנד אייך צו זאגען, וועלכער איז געוועזן זיין ערשטע, זיין אמת'ע ליעבע. ווען מען וויל דעריין געפינען א טאלק און ניט פלאנטערן זיך, איז דאס בעסטע אויסצושטעלען זיי כסדר נארן אויף־בית, כראנא־לאגיש. און דאן וועט אויסקומען אז די עלטסטע און די הייסטע ליעבע איז די, וועלכע הויבט זיך אן מיט א.

20

ווען מען וויל די ליעבע רייניגען פון דערנער; ווען מען וויל איהרע וואונדען היילען, בעלעבען זיא, פעראיידעלערען זיא און מאכען זיא פאר דער הויפט־פרייד פון לעבען — דארף מען געברויכען נור איין איינציגען

מיטעל: א ביסעל אויפריכטינקייט.

21

אויב א בעליידיגונג קאָן טויטען דיא ליעבע, איז א סימן אז אין איהר איז געוועזן מעהר אייגענ־ליעבע אלעס ליעבע.

22

זעהר אפט איז די ליעבע ניט מעהר ווי אייגענ־ליעבע מיט ליידענ־שאפט געווירצט!

23

פאר דער ליעבע איז ניטא אזא זאך וואו געמיין, מיאוס, אונ־פאסיג; דיא ליעבע איז א ליכט, וואס מאכט מיט איהרע שטראהלען אלעס קלאהר; אוואַרעמקייט וואס צושמעלצט יעדעס אייז; א זיסקייט וואס פערטרייבט יעדען טעם פון ביטערניס.

24

יעדער בעריהרונג פון א מאן און א פרוי איז אונריין, אויב דאס איז ניט ערוואַרעמט פון דער ליעבע; פארקעהרט, יעדער באַגעהר איז צניעות׳דיג און זויבער, אויב עס איז אין שאטען פון דער ליעבעס מעכ־טיגע פליגלען.

25

ניט די שעהמעדיגקייט און ניט די גוטסקייט, ניט דיא דאגמען און ניט דיא לעהרען פון דרעהקעפּ, ניט זיי זיינען דיא אנווייזער פון דיא גרעניצען, וואס איז אנשטענדיג און וואס איז ניט אנשטענדיג צווישען מאן און פרוי; דיזע גרעניצען ווייזט אונז אן זיכער און אָהן א טעות דיא האַגד פון דער ליעבע.

26

דיא ווייבס־פערזאן, וועלכע מען ליעבט, איז תמיד א מלאך — גאנץ גלייך, עס מעג זיך זיין מוטער, שוועסטער, טאָכטער אָדער ווייב. די פרויענצימער, וועלכע מען ליעבט ניט, בעטראַכט מען מעהר ניט ווי א פרויענצימער, מעג זי זיך אפילו זיין שעהן ווי ראפאעלס פאָרנאַרינאָ און פלאַסטיש ווי די ווענוס פון מילאָ.

27

פון דעם אויגענבליק אן, וואס מאן און פרוי האבען איינער דעם אנדערען ארויסגעזאָגט דאס געהויבענע ווארט: „איך ליעב דיך!" פון דיזען מאָמענט אן ווערען זיי, גאָר אָהן זייער וויסען, יענע כהנים פון א בית־המקדש, וועלכע מוזען אבהיטען דעם אש־תמיד פון זייער באגעהר, זיי דארפען היטען אז דער הייליגער פייער זאָל ניט דערשטיקט ווערן פון צופיעל ברענ־שטאף און זאל ניט פארלאָשען ווערן דורך צו ווייניג קופט אדער צופיעל קאלטקייט. דעריין ליגט דער גרויסער סוד פון דער קונסט אויביג צו ליעבען.

28

אין דער ליעבע איז דאס פערלאנגען ווי א קליין פייגעלע, וועלכען מען ניט אין די הענד פון א קינד; דאָס קינד צערטעלט און פיטערט דאס פויגעלע אזוי פיעל, אז עס שטארבט פון צו רייכע נאהרונג.

29

די ליידענשאפט איז זעהר אפט די מוטער פון דער ליעבע, אבער נאך אפטער איז זיא אויך איהר מלאך המות.

30

איינער פון דיא גרעסטע ליגען אין דער גאנצער געשיכטע פון דער מענשליכער פאמיליע איז, ווען דיא פערליעבטע שווערען זיך מיט בער־ריהמעריי: „איך ליעב דיך אויביג, איך ליעב דיך שטענדיג אזוי וויא איצט!" ווארום אין אמתן ליעבט מען שטענדיג אויף פערשיעדענע אופנים און יעדען טאָג, יעדע שטונדע, יעדע מינוט ליעבט מען אויף אן אנדער אופן. מיט דער ליעבע אין עס וויא מיט אלע לעבעדיגע, יוגענד־ווארמע זאַכען וועלכע ענדערען זיך שנעל, און גראד דאָס ווייזט זייער יונגקייט און זייער קראפט.

31

ווער עס מיינט, אז צוויי קוסען קאנען זיין גלייך איינע צו דיא אנדערע, צוויי אומארמונגען קאָנען זיין גלייך, דער וויים נאך ניט אפילו דעם אלף־בית פון דער ליעבע.

32

מען וועט דיך זעהן — מען האט דיך געזעהן — מען וועט אונז זעהן—מען האָט אונז געזעהן; דאס זיינען פיער אקטען איינער נאך דעם אנדערען אין דער גרויסער קאמעדיע אדער טראגעדיע פון דער ליעבע.

33

דער האנד־דרוק איז דער לעצטער, דער אינערליכסטער אויסדרוק פון פריינדשאפט; ער איז אויך אבער אָפט דער ערשטער טריט אויף דעם וועג פון דער ליעבע.

34

דיא האנד איז זעלטענער פאלש אין דער ליעבע אלס דיא ליפּען

אדער דיא אויגען ; אפילו דיא פאַלשע פרויענצימער געטרויט שטענדיג איין אויפריכטיגען האנד־דרוק, ווייל זיא האלט עס פיר דעם אינשולדיגסטען אויסדרוק פון הארצען.

35

ווער עס פארשטעהט ניט דיא שפראך פון א האנד־דרוק, יענער פערדינט ניט צו ליעבען אדער געליעבט צו זיין. א פרוי וויים וויא דורך דער שפראך פון א האנד־דרוק צו זאָגען אונז : „בלייב“ אדער „געה“ ; זי קאָן אונז דורך דיזער שפראך אויך זאָגען : „איך האב דיך געליעבט — איך ליעב דיך — איך וועל דיך ליעבען.“

36

וויא אָפט און ווי פערשיעדען יעדען מאָהל בעזונדער וויים א פרוי וויא מיט בלויז א האנד־דרוק אונז צו זאָגען דאס אינהאלטס־רייכע ווארט . פ י ע ל י י כ ט !

37

דיא ליעבע ענטשטעהט און פארגעהט אזוי ווי די זונן און ווי אלע גרויסע גייסטיגע און מאטעריעלע ערשיינונגען צווישען פארטאָג און פאר־נאכט — צווישען דעם „פ י ע ל י י כ ט“ פון האפנונג און דעם „ק י י ד ע ר“ פון חרטה.

38

דיא ליעבע איז א בלום, דיא הייראטה איז א פרוכט, אָבער דיא האדעוואניע פון בלומען און דאס קולטיווירען פון פרוכט־בוימער זיינען אזוי ענג פערבונדען, אז זיי ערשיינען ווי א צווילינג. פון דעסטוועגען דארף מען ניט פערלאנגען קיין בלומען פון א פרוכט גארטען און קיין פרוכט פון א בלומען־גאָרטען.

39

עס איז פונקט אזוי וויא צו פרעגען איינעם : וואס וואלט איהר בעסער וועלען האבען א געליעבטע אדער א פרוי ?" ווי מען זאל איינעם פרעגען : „וואס ווילט איהר בעסער, א רויז אדער א פיטשע ?"

40

פעראייניגט אין אייער ליעבע אזוי וויניג אייגען-ליעבע, וויא עס איז נאר מעגליך, דאגעגען רעכענט אימער דאס אייער געליעבטער האט צו פיעל אייגען-ליעבע. אויף דיזען אופן וועט איהר זיך קיין מאל ניט געפינען בעליידיגט אין זיך היטען דעם געליעבטען קיין מאל ניט צו בעליידיגען.

41

אלע צוויליזירטע נאציאנען האבען געזעץ ביכער מיט דינים איבער פערשידענע פערברעכען און זינד; דאס געזעץ-בוך פון דער ליעבע האט נאר איין שווערען פערברעכען, דאס איז דיא פ א ל ש ק י י ט ; דער ל י ג ע ן אין נאר איין איינציגע שטראף, און דאס איז דער ט ו י ט.

42

מאנכע וואונדערען זיך, ווי אזוי קאנען דיא קאמפאזיטארס מיט זיבען נאטען בלויז שאפען אזעלכע רייכע אוצרות פון הארמאניע, אדער ווי אזוי די מענשען קאנען מיט פינף און צוואנציג בוכשטאבען בלויז אויסדריקען מיליאָנען פון געדאנקען. איך געפין דעריין קיין וואונדער ניט ינט די ליעבע קאן מיט דריי נאטען בלויז שאפען א וועלט פול מיט שמחה און א וועלט פול מיט יסורים.

43

דיזע דריי נאָטען זיינען: וואַרטען, זעהען זיך, שיידען. אדער מיט אנדערע ווערטער: פערלאנגען, בעזיצען בע-קלאגען וויפיעל פערבינדונגען וויפיעל גליק און אונגליק האבען דיזע דריי ווערטער געבראַכט אויף דער וועלט.

44

דאס פערלאנגען איז כמעט פאר אלע מענשען א כלי, וועלכע מען ליידיגט אויס; פאר מאנכע גליקליכע איז עס א ים מיט עבּבע און פלוט; פאר דיא גאר וויניגע אויסגעוועלטע איז עס אן אויביגער שטראם, וועלכער פליסט שטענדיג און הערט קיין מאהל ניט אויף; איין כוואליע יאָגט נאָך די אנדערע און עס איז קיין סוף ניטא צו דער בעוועגונג.

45

ביי א גרויסער מאסע פון ליעבענדע קומט די ליעבע ארויס פון׳ם פערלאנגען, און דאס פערלאנגען ווערט געטויט פון דער ליעבע; ביי די וויניגער גליקליכער איז אבער דו ליעבע טאקע די טאָכטער פון פער-לאנגען, נור אין דערזעלבער צייט איז זיא אויך דיא פרוכטבארע מוטער, וועלכע בריינגט ארויס אלץ נייע פערלאנגען, וועלכע האלטען אין איין ענטוויקלען זיך.

46

אלע, וועלכע פרעגען: וואס איז דער תכלית פון לעבען? אלע, וועלכע פארשילטען דאס לעבען, האבען ענטוועדער קיין מאהל ניט גע-ליעבט, אדער — צופיעל געליעבט...

47

ווער עס האָט געליעבט און איז געליעבט געוואָרען, ווען אפילו בלויז איין איינציגען טאג אין לעבען, האט קיין רעכט ניט, דאס לעבען צו פלוכען.

48

דיא גרעסטע פרייד, דיא בערוישענסטע ענטציקונג, די העכסטע בעגייסטערונג, דעם רייכסטען אוצר, דיא פינקעלנדסטע פערעל, דיא אויבינקייט אהן א שיעור — דאס אלעס קאָן בלויז געבען די ליעבע.

49

עס איז ניטא קיין הונגער, וועלכען ברויט זאל ניט קאָנען זעטיגען; קיין דורשט, וועלכען א קוואל זאל ניט לעשען; ניטאָ קיין געשמאַק, וועלכען א קובער זאָל ניט קאָנען בעפריעדיגען. אבער דיא ליעבע איז אנדערש; אפילו נאך א לאנגען ליעבעס-לעבען שטארבט זי פאר דורשט. און מיר אלע שטארבען מיט אן אונבעריהרטען קאפיטאל פון ליידענשאפט, וועלכען מיר לאָזען אפשר איבער אונזערע קינדער אלס ירושה.

50

דיא ליידענשאפט פערהאלט זיך צו דער ליעבע וויא פייער פערהאלט זיך צו דער זונן.

51

וויניג מענשען האבען זוכה געווען די ליעבע א נאַקעטע צו זעהען, אפשר דערפאר וויל זיי זיינען ניט ווערטה געווען אזא בילד צו זעהען.

52

מענשען און די ציוויליזאציאן בעדעקען דיא ליעבע אלץ מיט נייע קליידער, נייע בעפוצונג, נייעם לאק, ווייל זיי ווילען אלץ זייער שאנדע באדעקען.

53

דיא נאטור און די אונשולד זיינען אימער נאקעט ; און ביי יעדער גוואלד־טהאט נעגען דער נאטור ווארפט דער מענש ארויף א נייעם שלייער אויף דער סטאטוע פון ליעבע.

54

קיין באשעפענעס איז ניט גערדיכטער פערוויקעלט, ווי די אונשולד אין איין העמד ; און קיין באשעפענעס איז ניט אזוי נאקעט, וויא דיא צולאזענע פרוי, וועלכע פארשטעלט זיך פון דער וועלט מיט צוואנציג דעקעס פון ליינען און פון זיידענס.

55

בעזיצען — הייסט נאך ניט ליעבען, און נאך וויינינער נעליעבט צו זיין. די תאוות האבען אויך זייערע בעדערפניסע און זייערע קאפריזען, און זיי פארשטעלען זיך אונטער דער מאסקע פון ליעבע אום צו־צוקומען צו דאס הייליגע.

56

ווען איהר דערפיהלט חרטה, זעהט עס איינער אליין צו פערדייען. קיין זאך איז ניט אזוי אונגאלאנט, אזוי געמיין, ווי איינצולאדען די גע־ליעבטע, זי זאל מיט אייך איבערקייען די נעכטיגע זינד.

57

היינטיגע צייטען נעהמען די מענער נקמה פון די פרוי׳ען פאר דיא פיעל צוריקווייזונגען דורך דעם, וואס זיי פערלוימדען דיא פרויען. דער פאקט אבער, אז עס איז גרינגער צו בעקומען הונדערט מענער איידער איין פרוי, בלייבט דאך א פאקט.

58

אום צו צו ציהען א מאן, איז גענוג אז דיא פרויענצימער זאָל זיין א מיטעלמעסיגע שעהנהייט אדער אפילו מעהר ניט ווי זי זאל קערפּער־ליך א ביסעל געפעלען זיין — אפט איז אפילו גענוג שוין דאס וואס זי איז א פרויענצימער. אום אבער א פרוי צו געווינען, דארף מען פריהער פון אלעם איהר טאקע שטארק געפעלען ווערן.

59

און א פרוי געפעלען צו ווערן איז ניט אזא גרינגע זאך, דאס פאָדערט הונדערטע מעלות אדער טויזענדערליי איינפעלע.

60

א וועלכע ניט איז אונבעדייטענדע דינסטמיידעל קאן אין פינף מינוטען קריגען אזא מאנספערזאָן וויא אַפּאָלאָ פון בעלוועדער אדער א געקרוינטען קעניג אפילו. אבער אפילו א פראסטיטואירטע פרויענצימער קאָן אבווייזען זאָגאר א אפּאָלאָ, דאס בעווייזט דיא ווירקליכע גרויסקייט פון דער פרוי.

61

שטעלט קיין מאהל ניט א געליעבטע פערזאָן אין פערלעגענהייט,

אז זיא זאל רוים ווערען אויב איהר קאָנט עס ניט פעררינכטען דערנאָך מיט א קוס אדער מיט א צערטליכקייט. ווארום דאס קאָן זיין א לייכטע אדער א שווערע וואונד — וויא אמאל. אבער נור דער אליין וואָס האָט פערוואונדעט קאָן אזא וואונד היילען.

62

אָ, פרוי ! ווילסטו געליעבט ווערען ? זיי שעהן, א שעהן לייב, שעהן הארץ אדער שעהנער גייסט. אין דער וועלט פון לעבען ביסטו די היילינע היטערין פון דער זריעה, צו ביסט דער וועב־שטוהל פון לעבען — פאלגליך מוזט דו שעהן זיין.

63

ווילסט דוא, אָ מאן, געליעבט ווערן ? זיי שטארק אין קערפער אדער אין גייסט, אין דעם מוטה פון ליידענשאַפט אדער אין בליץ פון געדאנקען. די פרויענצימער, וועלכע בעוואונדערט, יענע איז פערטיג זיך צו פערליעבען. די נאטור האט דיך געמאכט פאר דעם פערטיידיגער פון דער פאמיליע, פאר דעם וועקער פון פערשלאָפענע קרעפטען ; זי האט דיך געמאכט פאר דעם סאלדאט פון לעבען און פון ליעבע — פאלגליך מוזט דו שטארק זיין.

64

די מענער לאזען זיך פאנגען וויא פליגען, מיט דער האנד בלויז, מיט א שטיקעל צוקער, מיט פערשיעדענע מיטלען, בעזונדער אבער מיט — וויהרוך. ווי אויסצולערנען דיזע קונסט דארף מען ניט קיין מינדליכע און ניט קיין שריפטליכע אנווייזונגען. אסך שווערער איז שון א מויז צו פאנגען, ווארום דערצו דארף מען וויינינסטענס א פאסטקע אוועקשטעלען. אבער א מאן צו פאנגען, דערצו איז גענוג בלויז איין נארישע פרוי.

65

די פרויען זיינען ווי די גרויסע פעסטונגען : נור מיט אויסהונגערן אדער מיט שטורעם קאן מען זיי נעהמען, נאכדעם וויא מען האט דורך א שטארקער באמבארדירונג דיא מויערן איינגעבראכען.

66

יעדע הילף אבשניידען, יעדען אויסוועג פערצאמען, אלע טויערען בלאקירען ; און דאן דאס ארעמע הארץ פון דער פרויענצימער לאזען שמאכטען אהן דעם ברויט פון פריינדשאפט, אהן דעם וויין פון גענוס, אהן דער לופט פון ליעבע, און דאן ערשט איבעררייד̈ען, אז זי האט אין איהר מאכט ברויט, וויין, לופט און וואסער—דאס רוף איך א פרוי דורך הונגער צו געווינען.

67

די חושים בעהרשען, דיא פאנטאזיע בעצויבערען, אלע גייסטיגע קרעפטען איינע נאך דיא אנדערע אונטערטעניג מאכען, מיט דיא פורכט בארע קאנאנען פון מענערליכע ליידענשאפטען די פעסטונגס-מויערן בע־שיסען— דאס רוף איך, ערא‏בערן א פרויענצימער מיט סטראטעגיע און טאקטיק.

68

עס איז א סך לייכטער א פעסטונג איינצונעהמען דורך בעפאלען אלס א פרוי. ווער עס גלויבט,אז ער האט א פרוי געוואונען דורך איבער־ראשונג, דער האט זיא בלויז בעזעסען, אבער ניט איהר ל י ע ב ע. דאס הארץ פון א פרוי האט צו פיעל שוץ־שומרים, אז, מען זאל עס קאנען איינגעהמען אהן א לאנגער, עקשנות׳דיגער בעלאגערונג.

69

דיא פרויענצימער, וועלכע מען עראבערט דורך איין איינפאל, דורך איבערראשונג, קאן מיט פולען רעכט זאגען צו איהם: „דו האסט מיך בעזעסען, אבער איך האב דיך קיין מאהל ניט געליעבט. די פאהן איז צוריסען, אבער זיא פלאטערט נאך. איך בעלאנג ניט צו דיר".

70

א מאן קאן בעזיצען א ווייבליך וועזען אלס פאקט, פיזיש, וויא א חיה. אבער די פרויענצימער איז מאראליש אזוי לאנג ניט אונזערע, ביז זיא האט אונז געשיינקט איהר הארץ, און דאס לאזט זיך קיין מאהל ניט נעהמען דורך איבערראשונג.

71

ניטא קיין פעסטונג אין אייראפא, וואס זאל זיך קאנען ריהמען אז עס איז ניט געפאלען דורך שטורעם, הונגער אדער פערראטה; פיעל שוואכע פרויען זיינען ביינעשטאנען דיא שטארקסטע בעלאגערונג. און פון דעסטוועגען ערלויבען זיך די מענער וועגען זיי צו זאגען, אז זיי זיינען שוואכע בעשעפעניסען! א שרעקליכער ליגען!

72

דיא פרויען, וועלכע מען געווינט לייבט, פערלירט מען אויך זעהר לייכט; די פרויען אבער, וועמען צו בעזיגען עס קאסט פיעל מיה, קאן מען ניט אזוי גיך פערלירען.

73

אום אויפצוהאלטען דיא ליעבע פון א מאן אדער פון א פרוי, מוז

מען יעדען טאג ווידערהאלען די עראבערונג, וועלכע איז שוין איין מאהל געלונגען.

74

זאלץ איז זעהר א ווירקזאמע זאך פאר קאנסערווירען פלייש — און ליעבע. אזוי, אז מען וואלט צו מאנכע, וועמעס ליעבע איז מכולה געווארען, געקאנט זאגען: „פאר וואס האסטו ניט אנגעווענדעט אביסעל מעהר זאלץ?"

75

די אויסגערעכענטקייט ניט צו ווייזען זיך אפט איז א גוטער מיטעל ווי די ליעבע לאנג אויפצוהאלטען; מען מוז דאס אבער אנווענדען מיט א ריכטיגער מאס און מיט שכל, כדי עס זאל ניט ארויסקומען דערפון אקוראט א פארקעהרטע ווירקונג. עס איז אזוי וויא מיט דער גארטענ־קונסט; ווען מען שניידט צוועקמעסיג ארום די צווייגען שטארקט עס די פלאנצע, ווען מען טהוט עס אבער איבער דער מאס הרג'עט מען דיא פלאנצע אוועק.

76

וועה איז דער פרוי, וועלכע בעפריעדיגט אלע באגעהרען פון דעם מאן אין איין יאהר, אין איין מאנאט, אין איין טאג. צוויי ליעבענדע, צוויי פערהייראטע מוזען שטארבען און זאלען נאך ניט האבען אויסגע־ליידיגט דעם לוסט־בעכער ביז דעם לעצטען טראפען.